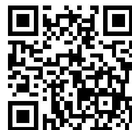
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

J 3219
T 834

Digitized by Google

J. P. h.
g 3219 T834

Nr. 1922 Sign. II. 30.

SLOVANSK
*3186

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

VARHU KRAGLIESTVA MARIJNA GOVOREGNA

Prisvitloga i Pripoštovanoga Gospodina

ALESSANDRA BORGIE

129154

ARKIBISKUPA I BANA FERAMSKOGA

Dana pria na svitlost u Talianski jezik s' prigodom privelikoga Blagdana, kojise ſtova u glasovitomu Gradu Velletru zavarſujuchise stoo litaa Okrugnegna, priçudnovate Prilike Prisvete Divicze Marie Majke Milostii, uzdarzane s' çastiu prizamiritom u slavnoj Stolnoj Czarqui istoga Grada: a sada parvi put u slovinski jesik prinesena, i poklognena

Priuzviſenomu i Pripoſtovanomu Gospodinu Gospodinu Stipanu Borgij Svete Rimske Czarque Kardinalu Pridostojnomu, i Sveti Poslagnaa Apoſtolski u svemu Istoku Glavaru.

Od Gospodina Gargura iz Vareſſa Biskupa Ruſpskoga, i Namisnika Apoſtolskoga u svoj Bosni i Hertczegovini.

U DUBROVNIKU

1799.

Digitized by Google

J3219

Non recedat laus tua de ore hominum.

Judith c. 13. v. 25.

Necbie prestati izhoditi fala tvoja iz uztij gliudski.

Digitized by Google

Eminentissimo ac Reverendissimo Principi D. D. STEPHANO BORGIÆ S. R. Ecclesiæ Presbytero Cardinali Tit. S. Clementis S. Congregationis Indicis, & Orientalium Apostolicarum Missionum Præfecto Vigilantissimo Incomparabili, Rei Christianæ, & Litterariæ Publicæ Ornamento, firmissimoque Sustentaculo.

Gregorius a Varess Episcopus Ruspensis, & Vicarius Apostolicus in Bosna Othomana Devotionem, Obsequium, Felicitatem.

Regni Dei intra Bosnensis hujus angustias pro commisso nunc exiguitati meæ Apostolici Vicariatus munere, fines in Domino amplificaturus, a Mariano in hisce plagis dilatando Regno, salebrosissimum opus auspicandum puto, Princeps Eminentissime. Maxima sane me premit infirmitatis meæ sarcina; sub cujus formidando procumbens onere, vix senile caput attollere licet, ut labores, insidias, & pericula, quæ in supremo rerum discrimine undique circumstant, obiter inspiciam. Animo & corporis viribus ferme fractus, oneri colla omnino subducerem, nisi me amantissimæ Gratiarum Matris patrocinium in tantis lubenter perferendis molestiis solidaret. En igitur asperam, quam abs tot annis viam cum ingressus, novo prægravi

curvatus onere, nova pariter spiritus fortitudine currere constitui; sola spe fretus Mariani, quod mihi semper præsto fuit, auxilii. Ut autem tantæ Matris propitiatione incæpta pro Deo, in Deo, & cum Deo perficiam, opus esse cognovi, Mariani laudes Regni in hisce regionibus assiduè personare: sicut enim nemo venit ad Patrem nisi per Filium; sic nemo novit Regnum Filii, nisi prius Matris noverit Regnum. Verum quis ego sum, ut ineffabiles prorsus Matris Gratiarum populo huic fideli superabundantes enarrem gratias; Regnique ipsius delicias & divitias, quas nemo disertissimus licet, non quidem verbis exequi unquam poterit, sed nec adsequi cogitatione? Princeps Eminentissime; Tu meam videns paupertatem, imbecillitatem clementer confirmas; simul ac Vicariatus Apostolici pondus humeris meis imponis: dum enim me pauperrimum, Vicarium Apostolicum Pii VI. Pontificis Optimi Maximi nomine renuntias, pretiosissimas Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Patrui tui Alexandri Borgiæ de Mariæ Regno Italicis typis impressas Homilias dono mittis, ac videlicet ipse peregregio illectus munere, Gratiarum Matris subsidio, in concredito munere omnia me posse confidam, qui de mea perterritus exilitate, me quidquam audere desperabam. Res itaque pro voto contingat. Labores dignitatis non recuso, qui ejus fastigium expavesco. Crucem apostolici præ-

sulatus

Digitized by Google

sulatus subire non detrecto, qui inter Gratiarum Matris ubera supplex confugio. Audio Divum Bernardum impræsentiarum sic me alloquentem: „ Ipsam sequens non devias, ipsam rogans non „ desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenen- „ te non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa „ duce non fatigaris, ipsa propitia pervenis „. Ergo Mariæ Regnum in Bosna, & in universo Illyrico, Illyricis nunc primum redditum typis prædicetur; tuoque, Princeps Eminentissime, sacratum nomini in vulgus prodeat: qui enim hac auctum dignitate me ad evangelizandum in Bosnensi Regno Dei Regnum fortissimo hocce Mariani Regni clypeo mittis obarmatum; Marianum idem Regnum Illyrica lingua Illyricæ frequentissimæ Nationi prædicandum, sustine, precor, ut in grati animi significationem in Illyrico hac ratione dilatatum Tibi pro merito reddatur. Utinam in Christi & Mariæ Regno utrique tandem liceat Matri Gratiarum pro susceptis per eam pariter ac suscipiendis beneficiis immortales in Cœlis gratias agere, ac per Mariæ preces una cum omnibus Electis in Christo Deo & Domino nostro conregnare. Amen.

Dabam in Sutticensi Residentiali Conventu S. Joannis Baptistæ hac die 24. Februarii 1799.

Fra Gargur iz Varessa po Boxijoj, i S. Apostolskoga Sidalista Milosti Biskup Russki, i Namisnik Apostolski u svemu Kragliestvu Bosanskomu

çasnoi Bratji Xupniczima, i Pomochniczima uloxenim u vladagnu duhovnomu Dusa sebi priporuçeni,

Pogliubglienim Sinovom Puku svemu pravovirnomu Stadda svoga,

Duh harnosti, i pravoga bogogliubstva prama prisvetoj prislavnoj i nikad od istoçnoga grija osquargnenoj Divicai Bogorodiczi Neba i Zemglie Kragliczi, i Majczi nasoi priblagodarnoj od Milostii Marij.

ODregegne Boxanstvenoga provigegna, svegar upravglienа na svakojaku korist i spasegne naske, hctiloje, da kako prislabi kip nas iznenada, i brez dasmo Mii to ikad iskali dostighnuti, uzdighnutje bijo na priveliko i pritexko dostojanstvo Biskupsko; tako brez dasmo zâ sada o tomu ni pomislili, nadarenismose poznali malo pria od Svetoga Otcza Pape Pia Sestoga sa svom oblastju i veliçanstvom Namisnika Apostolskogâ u svoj Bosni, i Hertczegovini podloxnoj nasemu Prigestitomu Czâ-

ru.

ru, çim zato u kripost naredbaa primglieni znanovam çinimo, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, da s' podpunim podavagnem Nami od ove oblasti, svaka druga pometnuta, jest u sve i po sve kojemu drago dragomu kipu dovarsila, i Mii sami zakonito nadstalismo biti vaf pravi i jedini poglaviti Pastir i Otacz u staddu Nami odregenomu; veselo rastvoramo prama svima vami pastirsko i otçevo prigliubeznivo sarcze naše, molechi vas, i zaklignuchi u Gospodinu, da kako radi same Boxje slave, i vikovitoga spasegna vašega prigbnalismose Mii podloxiti izmoxena naša plechia pod tegochiu ovoga brimena sasvim texka i nepodnosgliva; tako da vi skupa poslušni nagovaragnima i upravami svetim našim, priloxite u sve i po sve vogliu i hotinje vaše razboritoj vogli i hotignu onoga, o kojega vratu i duši vise danas sve duše vaše. Pripadamose kadse spomenemo od priteskoga naloga, koga na strahovitomu Sudu Issukarstovu imachiemo po tanko dati i Mii, i vi; jer dobro poznajemo slabost, kojanas sve obastira, a ogovora tada biti nechie; dali pedipse prixestoke za svaku najmagne pomagnkagne, koje nebude na ovomu svitu s' pokorom zadovoglnom u karvi neprocczignenoj Jagagncza Issusa oprano i pomarseno. Sva ova Mii u sebi sa strahom, i s' predagnem prihiruchi, udigl na poçetku vladagna pastirskoga odlugilismo uzbuditivas, Bratio, i Sinczi pridragbi, na kripko usagne u obranu i zaštitegnâ

Digitized by Google

Prislavne i Prisvete Divicze Marije Majke Boxje, Pomocbnicze i Odvitnicze nase primoguchje, koje milosardje akoje vazda veliko bilo prama puku Karstjanskomu, na svarbi ovoga nasega vika pokazalo-se jest malo da ne neizmirno: jer ova prisveta nasa Majka od Milostij, dostojalase jest iz primnoghi svoji Prilikaa u Rimu, i u drugbim Gradovima prigudnovato proghledajuchi, one milosardne svoje ogi prama (1) Karstjanluku svemu iz poglavitoga tada Karstianskoga Grada obratiti, za tako svakoga na ufagne u primoguchie gnezino odvitovagne uzbuditi, po kojemu najvechi grisniczi dostighlisu utogiste i spasegne kod Boga. I Mii udareni millo u sarcze od ovaki neobigajni gudesaa, a ganuti pak osobito na harnost prama ovoj pridragoj Majczi Mariji, od koje ruku nepristajne darove i milosti slidimo svakoga gasa primati, Bratjo, i Sinczi pridraghi, sagliemo ove dragoczine kgnixicze u nas slavni jezik prinesene, i koje primudro tumage plemenstvo i gestitost Kragliestva Marijna gori na Nebesij. Ove molimo, i prixegino prosimo, dase gesto stitti budu, i prikazivati Dusam pravovirnim, za

tako

---

(1) Vide Librum, cui titulus – De' Prodigj avvenuti in molte sacre Immagini specialmente di Maria Santissima – Roma 1797.

tako uzbuditi svakoga, dase zagliubi dionik izachi jedan dan blaxenstva Kregliestva Marijna. Ali Bratjo, i Sinczi pogliubglieni, ako xelite gori na Nebu s' Mariom prisvetom Kraglievati, od potribe jest, da svi skupa ovde na zemgli Majku svetu od Milostii svesardno gliubite, ćastite, zazivate, i u prikriposnomu gnezinomu xivotu naslidujete. Nastojte dakle neumorno najparvo pripomgnivise pokazati u czilovitu obsluxegnu svetoga Zakona Boxjega, i Svete Czarque: zatim stavitese ispisati u vami prilipu priliku gnezine poniznosti, ćistochie, gliubavi Boxje, i iskrignega vaſega: odviſe gliubeznivoje pozdravgliajte, jutrom, na podne, i u ućer: gnezine svete Prilike, i Svetkovine ſlujte; Rozarie otajstva razmiſgliajuchi govorite; Radosti, i Xalosti gnezine bogogliubno spomignite; Faglien Issus i Maria govorechi, megiusobomse pozdravgliajte; na ćast gnezinu kad morete, postite, a navlastito postom gnoj priugodnim pazechise od svakoga najmagnega grija: Letanie Gospine ćesto govorite; hagliinu svetu gnezini Skloparaa nosite; Miſe na ćast i poſtegne gnezino sluſajte, i plachiajte; za gnoj puno ugoditi, ćestose ispovidajte, i prićeſchivajte; k' gnoj u svim vaſim potribam uzdisite, i na pomoch zazivajte, pozdravgliajuchije ćesto, i govorechi, Zdrava Mario: *i kuſachiete istinito za xivota, i na ćas smarti vaſe, kolikoje moguchia obrana primilostive Majke naſe priblaxene Divicze Marie.*

Upa-

Digitized by Google

Upametiite dobro, Bratjo, i Sinczi pridraghi, dase nije joſ naſlo, daseje tko gnoj utekao, i da nije xeglnu milost primio. Ova pridobrostiva Majka od Milosti sebe zazivajuchie u svim potribam pomaga; od nepriategliaa vigeni, i nevigeni çuva; griſnike na pokoru navagia; od svake pogbibili oslobagia; uboghim provigia; neplodne veseli; proghnate izbavglia od jezivosti; kripke donapokon çini, dase isti xivot za potvargegne Vire Svete Katoliçanske Rimske dobrovoglno prigori. Xeglni Mii veoma ganutivae na gnezino proslavgliegne, za svaki od gori spomenuti bogogliubni naçina dopuſtamo 40 danaa pravoga proſtegna, kolikogod krat megiu mejaſima stada naſega ponoviti budete kojimudrago od naçinaa sad izreçeni gnezina proslavgliegna, nadiravajuchi vas s' vlastju joſ isto proſtegne naminuti na naçin od podpomagagna za Duſe Svete od Oçiſtegna.

Zavarſivamo napokon ovu Pastirsku naſu opomenu s' molitvom prilipom S. Bernarda, koju svaki od vas, Bratjo, i Sinczi pridraghi, nagovaramo da çesto govori, i s' govoregnem da dopuſteno sveto Proſtegne dobiva.

Mo-

Molitva Prisvetoj Diviczi Marij Majczi Boxjoj Razdiliteglizi Milostij.

(1) GOspojo naʃa; posrediteglicze naʃa; odvitnicze naʃa, s'tvojim Sinom nas pomiri, tvomu Sinu nas priporuçi, tvomu Sinu nas prikaxi. Uçini, o blaxena, po milosti, kojusi naʃla; po vridnosti, kojusi dostojala, po milosardju, kojesi porodila, da koji po tebi dostojaose jest dionik biti slabosti, i potribe naʃe, po tvomu utoçiʃtu dijonike nas uçini slave, i blaxenstva svoga, Isukarst sin tvoj Gospodin naʃ, koji jest varhu svih Bogh blagoslovglien u vike. Amen.

Dana u Suttiskomu Monastiru S. Ivana Karst. na 24. Vegliaçe 1799.

(Fr. Gargur Biskup i Namiestnik Apoʃtolski.

TU-

(1) *Ex Serm. 2. S. Bernardi in Adventu Domini pag. 7. tom. 3. Opp. Venet. 1750.*

Digitized by Google

TUMAÇITEGLIA OVI KGNIXICZAA

PRIDGOVOR STIOCZU.

MNogosu glasovita Govoregna pridobroga i primudroga Gospodina Arkibiskupa i Bana Feramskoga Alesandra Borgie. On iz megiu tolliki izvarsiti gnegovi kripostij, ostavi dosasnomu narasćhiaju vikovitu uspomenu od neumornoga pastirskoga nastojagna navlastito u tumaçegnu i pripovidagnu nepristajnomu Riçi Boxje, koje vazda ispuni s' toliko velikim dostojanstvom, mudrostju, i duhovnom nikom sladkostju, da Govoregna gnegova bisse vazda slusana s' plodom i s' dragostju, a posli nego izagiose na svitlost, stivena jos odvise s' zamiragnem sviju kipaa nauçni i mudrij. Za pedeset godinaa onse uloxi nepristajno u ovomu pritrudnomu poslu. Godista 1716. bi uçignen za Biskupa od Nocere od Clementa Pape XI.: a godista 1724. Benedeto Papa XIII., kojega on xivot u jezik latinski prilipo upisa, i dade na svitlost godista 1741., prinesega na Pristoglie Parvostolno Arkibiskupata Feramskoga, gdi vridno i sveto dovarsi xiviti na 14. Vegliaçe 1764. Neumarli svidoczi bdegna gnegova pastirskoga, jest Sabor Czarkovni od Nocere uçignen godista 1720., Sabor Darxavni Veliki, i najzadgni od svi Sabo-

raa

tàà ove varste ucigneni u Italij, sabran godista 1726., i druga tri Sabora Czarque Feramske magna, sakupgliena godistaa 1728. 1738. i 1752., puna mudrosti, nauka, upravaa, i provigegnaa mnogo prikladni mistu, i vrimenu. Nahodise pet debeli komadaa kgnigaa dani na svitlost, u kojiinase uzdarxi stoo sedamdesset i ossam Govoregnaa gnegovi, izvan neizbrojeni drughi, koja on ucini iznenada, i brez da od isti ostade ikakov rukopis, ili druga koja uspomena. U parvomu Komadu uzdarxese Govoregna reçena u Noceri, koja najparvo bisse dana na svitlost u Camerinu godista 1734. Drughi komad uzdarxi parva Govoregna reçena u Fermu, a dana na svitlost u Camerinu godista 1739. Trechi, çetvarti, i peti komad slidise dati na svitlost ostala Feramska Govoregna, i bisse s' pritiskopisom Feramskim Svitu oçitovana godista 1749. 1757. 1759. S' ovim svima Govoregnima nauçni i vridni Arkibiskup Borgia naiparvoje iskao istumaçiti Evangeglie dneva; ali posli negobi isporavio razum naravski slova evangeoskoga, s' primudrim doxivagnem okrichiaobise besiditi od drughi stvari korisni, kojebi sudio dachie obilatij duhovni plod priniti u dussam Puka sebi podloxna; i ova gnegova uprava toliko bi ugodna, da buduchi on primuçno besidio u najposlidgnim godinam svoga xivota varhu *Karstjanskoga Uzdighnutja Dicze*, na prosegna, kojamu uçinise najizvarsitij Biskupi,

kupi, posli nego dade na svitlost ista Govoregna u komadu Petomu i najposlidgnemu, on isti uçini dase s' novim pritiskopisom Feramskim u jednomu malahnomu komadu godiſta 1760. Svitu oçituju za opchienu korist.

Czina i glasovito ime svi ovi Govoregnaa nedospi s' martju kriposnoga Arkibiskupa, jer i potla biſſe prixeglno iskána, a navlastito od Biskupaa, i u kojemugod dilu iznova dana na svitlost. Taka srichia priskoçi Govoregnima istim varhu *Karſtianskoga Uzdighnutja*, buduchi da pridostojni Gospodin Jozip Anton Farao Biskup S. Severa u Napugli çini iznova Svitu oçitovati godiſta 1776. upravgliajuchij novomu svomu Stadu, jer iste ove godine on bi odregen gnemu za Pastira. Ista ova Govoregna opet dade na svitlost na 1794. u Genui Gospodin Ivan Luca Solari privridni Biskup od Brugnata, koji gni prikaza Priuzviſenomu Gospodinu Stipanu Borgij Cardinalu, kako biaſe uçinio i Gospodin Farao s' Napulitanskim pritiskopisom poklognajuchij istomu Cardinalu joſ kad biaſe Otajnik S. Skupa varhu razplogegna S. Vire. Svake pofale dostojan jest mudri i kriposni Biskup od Gallipoli Gospodin Ivan Jozip dalla Croce, jer godiſta 1792. dade na svitlost u Napugli sva u jedne kgnixicze sakupgliena Govoregna neumarloga Arkibiskupa Borgie varhu S. Misse, koje prikaza na çast istoga Priuzviſenoga Gospodina Cardinala i Arki-

bisku-

Digitized by Google

biskupova Sinovcza Stipana Borgie. Ista ova Govoregna opet na svitlost izagiose u Perugi godiſta 1795., poklognena sad imenovanomu Gospodinu Cardinalu Stipanu od Gospodina Aleſandra Markêſa Odoardi privridnoga Biskupa istoga Grada, koji na dvanaest Govoregnáa varhu S. Misse nadostavi drugo pet varhu Evangeglia S. Ivana *U pogelo*, s' kojimse Missa zavarſuje, i odviſe joſ jedno, koje fagliepi Arkibiskup zastavio biaſe na naçin Pridgovora sad imenovanim Govoregnima, i u kojemu daje nauk svojim pravovirnim tumaçechi zapovid, koja naregiva sluſſati S. Missu, i kaxe naçin, s' kojimse zapovid ista ispunit korisno imade.

Ali osam gnegovi Govoregnaa, koja pridostojni Arkibiskup Borgia primudro i dobrogovorno sloxi, prikazujuchi prostorinu Kraglíestva Marijna na Nebu, vechie krat biſſe dana na svitlost pod imenom *Kraglíestvo Marijno*, posli nego parvi put sjedignena, oçita biſſe Svitu uçignena godiſta 1782. u Velletru Gradu, srichnoj otaçbini glasovitoga Arkibiskupa, kojise u Velletru porodi od plemenite i gosposke Kuchie na 6. Studenoga 1681., i kojiga mnogo prosvitli i s' kripostima, i s' perom, buduchi dao na svitlost u Noceti godiſta 1723. podpunu i czilovitu Uspomenu Czarque i Grada Velletra. Uzrok, radi kojega bi najparvo dano na svitlost Kraglíestvo Marijno, nahodim stolitni vik,

koji

koji zavarſivaſe godiſta 1781. daje bila okrugneha stara i çudnovata Prilika Priblaxene Divicze Marie nazvane od Milôstij, kojase ſtuje u Czarqui Stolnoj S. Clementa Pape i Muçenika istoga glasovitoga Grada. Ovo svetaçno okrughegne zgodise na 2. Svibgna 1682., i ova bi najparva S. Prilika Marijna. koju u zemgliam Vladagna Rimskoga Priçasni Capituo Vaticanski s' zlatnom krunom okruni. Ove kgnixicze Kragliestva Marijna bilesu dane na svitlost najparvo godiſta 1785. u Comu, za da sluxe proslavgliegnu B. Divicze Marie, kojase ſtuje u Tiranu u Valtellini, potom toga godiſta 1792. u Napugli, a sve po nastojagnu kriposnoga i nauçnoga Gospodina Frane Antona Duka Biskupa od Caſtra, a za korist duhovnu Puka gnemu priporuçena. Ova ista Govoregna buduchi proſasni samo danaa nami doſla u ruke u Italianski Jezik, i buduchi mii proczinili, dabi bilo od velike slave Prisvetoj Diviczi Marij, a od nemagne koristi duſaa pravovirni svega slavnoga Naroda Slovinskoga, a navlastito naſi Boſgnakaa, i Hertczegovaczaa, priniti Govoregna reçena u naſ priprostrani Jesik, udigl naſu misaa ispunismo, i naçin za slaviti Veliku Gospu nadostavismo. Tkogod ſtitti bude pomgnivo ova Govoregna, izvan dachiese sve to viſſe zagliubiti u bogogliubstvo prama Marij, poznachie od viſſe, kako opchieno svidoçe svi Mudrij, da u ovim navlastito Govo-

regni-

regnima Gospodina Arkibiskupa Borgie nahodise *nauk Bogoslovja bistro i plemenito istumaçen nesamo, dali odvise, nika duhovna sladkost chiutise, koja sarcze vadi stioczima, i zanosiga u Boga; na naçin Govoregnaa Otaczaa Svete Czarque*: i ovi sua uçini varhu Govoregnaa Borgiini mudri Gospodin D. Felicz Cappello kip Kraglskoga mudroznanoga Skupa od Napuglie, i koji sloxio jest razlike nauka kgnighe. U ovim Govoregnima nahodeobise dijo po dijo istumaçen Kragliestva Marijna, i misto ukazano, na koje dopriti xelechi more svaki Pravovirni s' Boxjom pomochiu, i dijo znati u Kragliestvu Marijnu, svaki more poznati, kolikonasje vehoma ovo sve uzbudilo daji prinesemo u naʃ slavni Jezik za duhovnu korist svega Naroda Slovinskoga. Kragliestvo Marijno jest na Nebu; i Mii svi s' pametju i s' sarczem imamo na Nebu pribivati. Zlochiemo rechi, da poznajemo Boxanstvenu Majku za naʃu Odvitniczu, i Branitegliczu, a gorechiemo pokazati dasmo gnezini, ako po uspomeni gnezina okrugnegna na zemgli, po kojemu zlamenovanoje ono, koje ona dostighnu na Nebesij u svomu prislavnomu Uznesegnu, kada, kako piʃe veliki Biskup Oʃtie i Velletra S. Petar Damjan (1), *Divicza Kraglska na Pristoglie Boga Otcza uzdighnutaje, i na sidaliʃte istoga Trojstva postavgliena, narav joʃte Angeosku uzbugiva daje vidi. Sve mnoxtvo Angelaa sabirese, da vidi kra-*

 gliczu

Digitized by Google

glitzu sidčchju obdesnu Gospodina Kripôstij u bagtini pozluebiunoj, u tilu suegev prigistomu, obastantu s' razlikostju kripostij, na puno naçinua izvavsitu; mii ostati budemo svi zapleteni u stvarima isprazuim i bigûchim ovoga Svita, svi k' zemaglskim prilipglieni. Kada dakle Boghje hotio nam ije datti, i svemu Puku Karstianskomu za obranitegliczu, i navlastito gnezinim bogogliubnim, nekase dostoji jošte s' naçinom osobitim i obilatijm çiniti nas užívati plod gnezinoga moguchiega utoçišta i prisnaxnoga odvitovagna, zada napokon moghli budamo svi jedan dan biti dijoniczi gnezina Slavnoga kragliestva na Nebu. Amen.

Digitized by Google

VARHU KRAGLIESTVA MARIJNA

GOVOREGNE I.

„ ZApoçimase besiditi varhu imenaa Kraglicze
„ podanim Priblaxenoj Diviczi u Letaniam
„ Loretanskim, i tumaçise najparvo *Kraglicze An-*
„ *geoska*, ukazuiuchi da ona prem da po naravi
„ magna od Angelaa, po punnôsti milosti jest ve-
„ chia od svi Koraa Angeoski, varhu koji ona po
„ sebi samoj jedan slaga. Govorise od izvarsnosti
„ naravi Angeoske, i od broja Angelaa, pobraja-
„ juse gniova Poglavstva redovi, i posli, i poka-
„ zivase na koji naçin u gniovim poslima more-
„ mose mi Umarli ovde uloxiti, za dostighauti
„ potom toga misto megiu blaxenim gniovim Ko-
„ rima na Nebu."

Imêna, s' kojim çastimo mii Kipe, pomagaju nam oçitu uçiniti gniovu izvarsnost, ili opchieno akose pristoje mnoghim, ili osobito akose pristoje mallim, illi sobstveno akose pristoje jednomu samu. Vlastito ime Priblaxene Divicze Marie jest ono, daie kraglicza Koraa Nebeski, s' kojim ona nazivase od Czarque u Letaniam Loretanskim, i takoje gnoj vlastito, da nijedno drugo stvoregne nemore u gnemu dila imati. Posli imênaa, kojise pristoje gnezinomu Boxanstvenomu Materinstvu,

Digitized by Google

i koji istinito nadlaze sva druga, dajuse gnoj mnoga ſmêna, koja prem dasu gnoj samoj najviſe vlastita, jesu nista nemagne joſ i drughim u kojemugod magnemu dilu pristojna. Tako kad govorimo, *Divicze prirazborita*, *Divicze prięasna*, *Divicze pripovidana*, *Divicze moguchia*, *Divicze milostiva*, *Divicze virna*, dobro poznajemo, da imade joſ i drughi Diviczaa razboriti, virni, dostojni svake çasti i dike, obilato nadareni s' mogujstvom, i milostivostju, i istose rechi more od niki drughi imenaa, koja po za ovima slide, ali kako Sveta Majka Czarqua iz poçela gnezini falaa postavglia jedino i nadhodêchie ime Majke Boxje, tako zaglavgliva iste fale s' vlastitim imenom Kraglicze, i ponavgliaga ossam putaa, kao na dile izgovarajuchi i tumaçechi kragliestvo gnezino. Sluxese joſte i kragli zemaglski s' imênim kragliestvaa gniovi, i gdigod nadomechiu imêna kraglievinaa, koje nitsu posidovali, nitchie nikad posidovati, ali Priblaxenoj Diviczi nedajese ime kraglievine, od koje ona u dan svoga çestitoga Uznesegna na Nebo nije dostighnula podpuno posidovagne.. Sad evo kraglska imêna dana od Czarque Marij, *Kraglicze Angeoska*, *Kraglicze Patriarakaa*, *Kraglicze Prorokaa*, *Kraglicze Apoſtolaa*, *Kraglicze Mueenikaa*, *Kraglicze Ispovidnikaa*, *Kraglicze Diviczaa*, *Kraglicze Svetii sviju*. I od ovi çinimise dase pristoji besiditi u dan danaſgni viſe nego u kojemu drago

dru-

drugo vrieme godista, jer buduchi ovi dan Uznesegna Marijna, jest takoger i dan svakolitgni posidovagna kragliestva gnezina; ali sasvim dugo bilobi besiditi na dile, nitibi dopustila kratkost dneva razdigliena u mnoghim proslavgliegnima, kojase danas çinè na çast Marijnu. Zato ustavimose malo razmisgliajuchi samo parvo od gnezini kraglivski imênaa, a saranimo ostala za dosasna godista.

Kraglicze Angeoskà. Evo parvo kragliestvo, pače najplemenitij dijo kraglievine, koju Maria uxiva na Nebu. Da nâs, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, bude po srichi zapalo poznati izvarsnost naravi Angeoske, kako poznajemo stochie, rechi narav gliudska, i ostale stvari podloxne chiuchiegnima, oh koliko ikad ostalibismo priuzeti kadbismo razumili, da jedna od nase naravi bilabi uzdighnuta gospodovati varhu Koraa Angeoski! Ali oni blaxeni Dubovi nadhode svu snagu nasega razuma, koji nistanemagne nemore dopriti za poznatjè, kakovisu u sebi istim, nego samo s'jednim naçinom mnogo neizvarsnim, tojest po prilikam, i osnovagnima namisglienim, i chiuchiegnima podloxnim, i tako neumidemo u pameti zaçeti stosu Angeli, nego samoji namisgliamo na priliku ostali bistvaa tilesni, i ovoje uzrok dasuse slidili usugivati Slikovaoczi ispisivatnam Angele u priliczi krilate diçicze, ili sami glavaa gliudski, koje nijednoga drugoga dila tila nasega nebi ima-

 li,

li, izvan glave, i ova s' krilim oruxana, za dati razumiti, sasvim da na debelu, dasu Angeli s' razumom nadareni, kako i mii, kojega razuma misto nahodise u glavi utvargeno, a po krilim pokazujese prihitro Angeosko ganutje u ispugnegnu nasedbaa boxanstveni, i da oni, ne kako mii, sad razume, a sad vlast imadu razumiti, da svegerse sluxe s' razumom ne po razloxegnu i razborstvu; dali s' prihitrim i s' pripospisnim naçinom çista i bistra svoga razuma. I dojsto S. Ivan Damascen tumaçi na ovi naçin stoje Angeo: *Bitje* (1) *razumno, sveger ganutivo, u hotignu slobodno, netilesno, Bogu sluxechie, neumarlo.* Za pak zaçeti u pameti koliko izvarsitija jest narav Angeoska od naravi gliudske, proczinite, da kako çovik izvarsitij jest od xivinaa nerazloxiti, tako Angeo jest izvarsitij od çovika. çovik jest megiu Angelima, i megiu xivinam nerazloxitim, jer razumi, i imade hotigne slobodno kako i Angeo, a imade tilo, i sluxise s' chiuchiegnima kako i xivine nerazloxite; i Angeo jest megiu Bogom i çovikom, jer prilikuje Boga u bitju svomu duhovnomu i netilesnomu, premda domirenomu i dospievenomu, a posiduje razum i hotigne slobodno kako i çovik.

Ra-

(1) *Lib.* 2, *Cap.* 3.

Digitized by Google

Radi toga, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, vi dobro dosixete, koliko najmagni Angeo nadlazi u izvarsnostima svoje naravi najizvarsitije od svi stvoregnaa gliudski. Tomu nadostavite, dasu Angeli po naravi nerasutni, i neumarli, i onisu odredjeni da vladaju s' Nebesima, s' Elementiaa, s' gliudima, i sa svima stvoregnima tilesnim. Stvoreni Angeli u Raju Nebeskomu, naresjeni s' milostju od Boga, kojaji çignase gnemu ugodne, prominute u malo çasaa od Putnikaa u Uxivaocze; i dijonike skrovistaa boxanstveni, i sviju gnegovi prosvitglieghaa, kojase spustaju varhu naroda çoviçanskoga.

Govori sveto Pismo od çovika, daga Bogh satvori na sliku i priliku svoju, jerga satvori, za da bi poznavao Boga, i dijonik bijo gnegova blaxenoga Vikoviçanstva, i jer hoti, da kao na gnegovo mismo vlada s' ribam morskim, s' pticzam nebeskim, i s' nerazboritim zivinam zemaglskim; ali od Angela pisano jest, da on bi uçignen kako jedan prisvarseni peçat i slika xiva Boxanstva, koja u sebi uzdarxase kratak skup izvarsnostii svijù stvoregnaa u mudrosti i lipoti, nitije imao samo vladati s' ribam, s' pticzam, i s' xivinam nerazboritim zemaglskim, dalli sa svim stvorom u srid rajski uxivagnaa: (1) *Ti peçat prilike, pun mudrosti,*

(1) *Ezech.* 28. *v.* 12. *&* 13.

Digitized by Google

drosti, i' zvarsen u lipoti u. uxivagnii rajski Boxji bijási.

Sada ako promislimo Pribláxenu Diviczu Mariu na zemgli, vidimoje nesamo po naravi magnu od Angelaa; dali joste gnima podloxnu, i isto privisoko Otajstvo upuchiegna Boxjega, u kojemuje ona imala imat toliko velik dijo, biloje pria objavglieno Angelom, a potom toga po Angelom gnoj, kakose stije u svetomu Evangeliu, i zabilixi sveti Dionisio (1) i *Boxanstveno joste govizanstva Issusova otajstvo vidim daje bilo Angelom pria ozitovano, po kojima potom toga k' nami joste poznavagna gnegova milost prige, tako priboxanstveni oni Gabriel Zakariu istinito velikoga Misnika nauzi, da Ditich, kojise imadiase iznenada po boxanstvenoj milosti od gnega poroditi, Prorok biobi Issusa zovika i Boga, kojibise milostivo i spasonosno svitu ukazao; a Mariu nauzi, na koji nazin ispunilobise u gnoj boxanstveno ono i neizrezeno Sina Boxjega upuchiegne.* Akoli paka promotrimo razregegne milosti, kako vidimo s' gnom napugnena Issukarsta Gospodina nasega, kojega prozva Evangelista Ivan (2) *puna milosti i istine*, i da iz gnega iztiçe na sve drughe, tako imademo zapoznati Pribla-

xenu

(1) *Cap. 4. de Coelesti Hierarch.*

(2) *Cap. 1. v. 14.*

xenu Diviczu, koja blixa Issukarsta vise od svakoga drugoga stvoregna, toliko obilno bi dijonicza, da Arkangeo Gabriel imadejoj rechi (1) *Zdravo milosti puna*. I ovoj privarhovitoj milosti imaduchi odgovoriti privarhovita slava, lakoseje uglaviti, da ona napokon bi uzvisena u slavi varhu svi Koraa Angeoski.

Boxanstveni Mestar s' vlastitim ustma naucinas, da oni kojisu dostojni uskarsnuti na xivot vicgni, izhode jednaczi Angelima govorechi: (2) *Jednaczibo jesu Angelima*, radi cesa potvargiva S. Toma, da ostajuchi gliudi sveger magni po varsti naravi, mogu po darovima milosti dostojati toliko veliku slavu, da budu izjednaceni Angelima kojegamu drago Reda, i potom toga uzneseni budu za da napune Sidalista prazna u gniovim Korima, kada, kako besidi S. (3) Agustin, nechie vise bitti dvi Skupstine, jedna Gliudij, a druga Angelaa, nego jedna sama od obedvi sloxena, jerchie bitti jedno blaxenstvo sviju stavno sjedinitise s' Bogom. Ali koji ikad od oni Koraa Nebeski mogaobise zabilixiti Mariji, kada gnoj radi privarhovite milosti po-

dane

(1) *Luc.* 1. *v.* 28.

(2) *Luc.* 20. *v.* 36.

(3) *De Civitate Dei cap.* 1. *in princip. tom.* 5.

Digitized by Google

dane od boxanstvenoga Sina gnezina pristojse jedna privarhovita slava, koja nadach imade sve Kore Angeoske? Ona sama slaga na Nebu jedan Kor razliçit od svi ostali, od kojega svi drughi jesu puno magni, i hlepe gnoj biti podloxni, i uxivaju, i daju skupa fale Sinu Boxjemu, koji tako umide, i tako hoti nadariti onu, koja po putti biaßse Majka gnegova. S'toga Czarqua posli nego postavi s'poçela svoji Veliki Pissatnaa na ovi privesseli dan Spridniczu: *Uzvißena jest Sveta Bogarodicza varhu Koraa Angeoski u kragliestvo Nebeskо*, zapoçima Missu: *Veselimose svii u Gospodinu dan svetàgni ßtujuchi na poßtegne Blaxene Marie Diviczé, od koje Uznesegna veselese Angeli, i skupa fale Sina Boxjega.*

Hotiobi ovde, Bratjo, i Sinczi pripoglilubglieni, iskazativam prostorinu Marijna kraglieśtva varhu Koraa Angeoski, ali kako ikad mochiu to uçiniti, kada veliki Dionisio (1) oçito svidoçi, daga sam Bogh podpuno poznaje? Ako mii proczinimo broj oni blaxeni Duhovaa, od kojije veliko kragliestvo sloxeno, imademo virovati daje neizbrojni. Daniel u glasovitomu svomu vigegnu izbroji viße milliuna Angelaa, koji sluxaju Bogu Viegnemu,

(1) *De Coelest. Hierarch. cap. 6.*

mu, a jedan millìun milliunaa Angelaa zdruxivaju gnega: (1) *igliada igliadaa sluxaju gnému, u deset tisuchiia stotina igliadaa zdruxivaju gnega*, a Dionisio neviruje, daje Prorok s' ovim razumio ubilixiti broj pravi, nego da sluxechise s' onim vechim brojem, s'kojim on mogaſe, razumiaſe pokazati (2), *da nebeski bitjaa redovi od nas izbrojitise nemogu; mnoghebosu blaxeni varhusvitovni razùmaa vojske, koje slabi i stisnuti nagin brojegnaa naſi tilesni posve nadhode*. Nejma naſ naçin od razbrajagna slikaa zadovoglni, za iskazati broj toliko veliki, sasvim slabi i risdi jesu naſi razbroji za isporaviti mnoxtvo oni Duhovaa blaxeni, koje premda nije nedospiveno, dalli domireno, sasvim tizim punoje vechie nego dabismoga mi moghli doseghnuti. Sam Bogh, koji domiri broji Angelaa, poznaje gniovo mnoxtvo, koje istinito jest toliko veliko, da mnogo viſe nadhodi broji sviju drughi bitjaa tilesni, ſto Angeoski Nauçitegl S. Toma istumaçi s'priklađnim razlogom; Svarſenost svega Stvora (on govori) (3) jest oho, ſto poglavito jest Bogh hotio u satvoregnu sviju stvarii; zato koliko-

(1) *Daniel. cap. 7. v. 10.*

(2) *De Cœlest. Hierarch. cap. 14.*

(3) *1. part. quæst. 50. art. 3. in corpore.*

likogodsu one izvarsitije, toliko s' vechiom uzmnox-nostju bilesu od Boga satvorene; kako paka u tile-sima proczignivase tako prikomirstvo po gniovoj veliçini, po isti naçin u stvarima netilesnim ima-dese proczini po gniovomu mnoxtvu. Sada vidi-mo, da tilesa nerasutna, istinito izvarsitija puno vechie od ostali, nadhode brez prilike u veliçini sva tilesa raspadna; jer vas gniov okrug, kojise uzdarxi megiu nami na Svitu, jest stvar malzhna prilikovana prostorini okolisaa nebeski; radi çesa on zavarsiva, da po isti naçin bistva netilesna po svomu mnoxtvu, brez prilike nadhode sva bistva tilesna. Kada Issukarst Gospodin nas u Priçici dobroga Pastira prilikova Narav Angeosku, i ço-viçansku, izreçe parvu pod prilikom Ovçiczaa de-vedeset i devet, kojese nahogiaju vanka svake po-ghibili, a drugu slikova s' onom Ovçiczom jedi-nom, koja biase poghinula; za çiniti nas razumi-ti, da broj Angelaa sveti jest brez prilike vechi od broja gliudij, kakoje broj devedeset i devet puno vechi od jednoga sama broja.

I ove neizbrojene Vojske Duhovaa blaxeni raz-digliujuse u tri Reda, tojest u tri sveta Poglav-stva, jer sasvim da i od Angelaa, i od gliudii, i od svi stvoregnaa prama Bogu neslagase nego jedno samo Poglavstvo gnemu podloxno, nistanemagne ako ovo mnoxtvo proczinise po različitim naçinim, po kojima varhu gni isticu zraczi boxanstvene do-

brote,

brote, sklapajuse razliki Redovi, kako pöd jednim istim Poglaviczom razliki Gradovi, kojise vladaju s' različitim Zakonima, i od razliki Vladaoczaa upravglianizu, slagaju različita Vladagna, i u svakomu Vladagnu imadu biti Redovi različiti ilivam dostojanstva po različnosti posalaa i zabavaa vechii, sridgni, i magni, u kojimase oni ulagaju; radi toga Sveti Otczi iz razliki svidočanstvaa Pisma Svetoga vade dasu tri Poglavstva Angeoska, svako razdigliено u tri Reda; parvo kod Boga najblixe, zabilizenoje Serafinima, Cherubinima, i Pristoglima, i parvi od ovi Angelaa izvarsitisu u gliubavi, drughi u mudrosti, a trechi u praviczi, a varhu gni sidi *Sudacz* vičgni, rasude boxanstvene dajuchi po sluxbi gnjovoj. Drugo Poglavstvo odregenoje Gospostvima, Načelniczima, i Vlastma, i od ovi parvi vladaju s' poslima Angeoskim, drughisu nadstavglieni varhu Glavaraa pukaa, a trechi ustexu naghlost Duhovaa odmetnikaa. U trechiemu Poglavstvu nahodese Kriposti, Arkangeli, i Angeli; pristojese Kripostima dillovagna čudesaa, Arkangelima naviſtegne najvechi boxanstveni odregegnaa, a Angelima čuvagne čovičansko; tojest ispugnegne boxanstveni naredbaa, koje sve nas tiču, prem da ovo ime *Angeo*, koje nije baſ vlastito po naravi, dali po poslu, zlamenujuchi Poklisâra, ili Poslâna, razumise kako pristojno svima Duhovima Nebeskim; jer svaka izvarš-

nost

-nost Poglavstva, ili Reda, ili posla magnega uz-darxise u vechioj, ali ne vechia u magnoj. çud-novatoje paka megiu ovim neizbrojenim mnoxstvom Duhovaa blaxeni podloxstvo jednoga drugomu, i kako iz jednoga Poglavstva u drugo, iz jednoga Reda u drughi pruxajuse boxanstvena prosvitglie-gna, tako najmagni Angeo jednoga Poglavstva, ili Reda prosvitgliva najparvoga od nadstajûchiega nixega Poglavstva, ili Reda. I ako mii, Bratjio, i Sinczi pripogliubglieni, s' promiſgliagnem veliçi-ne i razlikosti ovi stvari vidglivi uzdixemo razum na poznagne Stvorcza Vięgnega (i odvech bre-zumni i ludi bilibismo, kad nebismo tako uçinili) koliko vechma s' razmiſgliagna, premda odvech neizvarsna i u misli samo osnovana, Poglavstvaa Angeoski, imademose uzdighnuti za s' çudom za-miriti veliçanstvo onoga Boga, koji bi od svega parvi Poçetak, ostavſi mii sami u sebi mirni i zadovoglieni, da misli naſe s' çestitim utopom igiu dospiti u brezdajnu neizmirnu dubinu Boxanstva.

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, evovam u mallo riçii na debelu osnovano kragliestvo Marij-no, u kolikose pristoji Poglavstvima Angeoskim, *Kragliçze Angeoska*, i znajte, da premdasu slaba bila ova tumaçegna, neumirene besside, i neiz-varsna izreçegna, s' kojimsamse sluxio, sasvim ti-zim u vechiojse czini darxat imade jedan mraçni ossign poznagna stvarij nebeski, negoli dohitagne

bistro

Digitized by Google

bistro : i podpuno svįju stvarii zemaglski . Ali S. Papa Gargur Veliki posli nego za dugo bessidi Czarkovgnaczima i Puku Rimskomu u Velikoj Czarqui Svetii Ivana i Paula varhu Poglavstvaa Angeoski u jednomu gnegovu prilipomu Govoregnu , koje jest tridesêto i çetvarto , izvadi chiudoredni nauk na ovi naçin : „ ali ſto prudi nami ova „ od Duhovaa Angeoski u kratko iskazati , ako „ nebudemo nastojati s' prikladnim razmiſgliagnem „ ova na korist naſu priteghnuti ? „ Zatim poçe malo po malo ukazivati , na koji naçin mogu gliudi na zemgli dillovati posle , koje dilluju Angeli na Nebu ; Radi toga i ja za nezavarſiti moj razgovor brez koristi , hotiobi izvaditi od onoga ſto sam rekao , da mii , koji s' osobitim naçinom çastimo Priblaxenu Diviczu Mariju kako naſu kragliczu , zastavimo gnoj megiu nami jedno kragliestvo , kojebi moghlo na kojigod naçin slikovati ono od Koraa Angeoski , varhu koji nahodise ona uznesena . Ovde hotiobi viditi megiu naſim Czarkovgnaczima , i u naſemu Puku Serafine gorûchie po Boxjoj gliubavi , Kerubine izvarsite po mudroznagnu stvarii Boxanstveni , Pristoglia tvarda i stavna u pravieczi , Gospostva , kojabi ukrotila i podloxila putt duſi , Naçelnike , kojibi ughnali da se nosi çast duxna Starijm , Vlasti , kojebise opirale napastima sotonskim , Kriposti , kojebi çudesa dillovati , Arkangele , kojibi puke uvixbali u Otaj-

Digitized by Google

stvima Vire, Angele, kojibi od svakóga zla çuvali: I çim ja ovako oçite çinim moje xeglie, svaki od vas sabravʃise sam u se, neka poghled upravi prama sarczu svomu, koji od ovi posalaa gnemusè pristoji: „ Vidite (govoraʃe S. Gargur u spome„ nutomu Govoregnu) nahoditeli u broju ovi mnox„ stvaa, koja u kratko napomenusmo., poçetak zva„ gna vaʃegna. A jaho duʃi, koja od ovi dobaraa, „ kojasmo pobrojili, nijednoga u sebi nenahodi. I „ taku duʃu joʃ jaho strahovitije çeka, ako razu„ mi, daje ovaka dobra izgubila, a nimalo nepla„ çe. „ Jaho onomu, koji nijednoga od ovi Angeoski posalaa neprifata, i nijednoga od ovi darovaa neposiduje, a joʃ gore, ako poznajuchi svoju linost, od isti darovaa svuçen, neuzdiʃe i neplaçe za dostighnutji. Svi dakle naprimo snazno ispuniti od naʃe strane s'Boxjom pomochiu ono ʃto uçiniti moremo na sluxbu Boxju, za izniti megiu nami s'naslidovagnem i izvarʃegnem Angeoski posalaa jedan sasvim da malahni ossign Poglavstvaa Nebeski. Oh kakobi lipo kraglievala u ovoj Czarqui Maria, dabismo mii umili megiu nami tako kragliestvo urediti! Neka nam ona od Boga dostighne milost s' varlim svojim molitvam, za da mii sklopivʃi gnoj na zemgli jedno kragliestvo prilіçno onomu, koje uziva ona u Raju Nebeskomu, moghli budemo potom toga jedan dan uzneseni megiu Kore Angeoske, uzmnoxiti broj gnezina kragliestva na Nebesii.

GO-

Digitized by Google

GOVOREGNE II.

„ TUmaçise drugo kraglsko ime Marie *Kraglicze Patriarakaa*, i pokazivase kako svi Patriarkę Staroga Zakona Mariu xeliſe i çastiſe. „ Izgovarajuse pofale oni stari Patriarakaa, a potom toga napridujese besiditi varhu Patriarakaa „ novoga Zakona, proczignujuchise svi kako bo„ gogliubni Marij, a napokon uzbugiujuse Sliſao„ czi, za da nasliduju kriposti oni parvi Otaczaa.“

Proſasne godine na ovi Blaghdan, Bratjo, i Sinçzi pripogliubglieni, poçesmo bessiditi od kraglski imênaa Marijni, od gne dostighnutij na dan gnezina Uznesegna na Nebu, i koja gnoj Czarqua podava u Letaniam Loretanskim, i istumaçismo parvo: *Kraglicze Angeoska*. Sada dakle pristojise nami govoriti od drugoga: *Kraglicze Patriarakaa*. Istinito onoj, kojaje kraglicza Angeoska, svako drugo ime od proslavgliegna, kako magne, nemore nimalo Veliçanstva nadostaviti. Tko posiduje jedno kragliestvo tako veliko, i najizvarsitije od svega stvora, kakoje ono Poglavstvaa Angeoski, czinise da nemari gospodovati i vladati s' drughim kraglievinam. Niſtanemagne kako vidimo Kraglie zemaglske nadometati parvim imênima Samodarxagna joſte i druga kraglievinaa, i magni Darxayaa, tako kraglicza Angeoska Maria dostojise biti prozvana joſte i kragliczom Gliudij, i jer me-

Digitized by Google

megiu Gliudma parvi red pristojise Patriarkima, zato sveta Majka Czarqua posli nego pozdravi, i zazva Mariu, kako kragliczu Angeosku, hotijuchije joſte pozdraviti i zazvati u pomoch kako kragliczu Gliudsku, započima od oni, koji bijaju Glavari i parvoroditegli svijn Gliudij nesamo po redu milosti, dalli joſ i naravi, parvi Otczi naſe putti, i ujedno naſe Vire; od koji po staromu plemenu karv potegosmo, i zajedno dostigosmo baſtinu duha gniova, tojest parvo poznagne Boga, ſtovagne i posluh, kogasmomu duxni, i zapovidi pravicze.

Kragliestvo Angeosko u istinu jest od vechie slave Marij, negoje kragliestvo Gliudsko, ali nami, kojismo Gliudi, a ne Angeli nije od magnega veseglia i koristi posli negosmoje častili kako kragliczu Angeosku, daje častimo joſte kako i kragliczu Gliudsku; jer poznajuchije na ta način kako naſu vlastitu kragliczu, čujemo gdi sve to viſe raxigase prama gnoj naſe bogogliubstvo, i naſa gliubav, i ukripglivase naſe pouzdagne i ufagne naſe u gnezinomu Zaſtitegnu. I dobro pristaje, da na ovi Blaghdan, koji nami prihodi jednokrat na godinu samo, a svegerno napriduje Angelom, i zato nareçen od S. Petra Damjana (1) *svakolitni Svitu, a svegerni i nepristajni Angelom*, imademo lasnost zadar-

(1) *Serm. de Assumptione.*

zadarxatise svake godine za razmisliti jedno novo Marijna veliçanstva ime.

I oh dabi mogao i umio ja ove godine, i u mallo çassa, koje uzimam za bessiditi s' vami, megiu svetim zabavam proslavgliegna Blaghdana ovliko velika, dosechi i istumaçiti podpuno, kakose dobro pristoii Marij ime kraglicze Patriarakaa, i od koliko velika dostojanstva jest tako kragliestvo; ufaobise istinito, dabismo tako veseglie chiutili, i taki plod prinili, kojibi uçinio sluxbu naſu, da sluxi za slavu Diviczi svetoj, a nami za korist priveliku! Nastojachiu niſtanemagne koliko boglie mogao i umio budem u tisnochi vrimena, i u mallo riçi çinitivas poznati, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, da Maria jest prava kraglicza sviju Patriarakaa, i da ovo kragliestvo jest od czine neproczignene.

I s' çim bistrije moguvam doistiniti i ukazati, daje Maria kraglicza sviju Patriarakaa, negoli s' istinitim ispovidagne isti Patriarakaa? Adam, koji jest parvi u ovomu Redu, kako parvi Otacz svega naroda gliudskoga, spomignuchise od pritgne od Boga uçignene u Raju zemaglskomu Zmiji, i Sotoni, kojase s' Zmiiom zlo sluxi za privariti brezpametnu parvu Mater Evu, a po gnoj joſte i Adama, darxa dobro na pameti one riçi: (1) *ne-*

 pria-

(1) *Gen.* 3. *v.* 15.

priateglstvo postavitichiu megiu tobom i Xenom , i i simenom tvojim , i simenom gnezinim : ona satartichie glavu tvoju : koje riçi kolikogod viſe straha zadadoſe Sotoni, toliko obilatije razveseliſe razturxenoga Adama; radi toga virujeteli vi, da Adam nije blagoslivao , i zazivao ovu viſe nego ijednu drugu hrabrenu Xenu, koja satarti imadiaſe glavu Zmaju nepriategliu? I da poznajuchi gnu u redu i kolinu unukaa svoji, nije prama gnoj upravgliao sve xeglie svoje , za da nebise kasnila osvetitise pravedno od Sotone , koja bi uzrok prikovrachiegna gnegova, i svega naroda gliudskoga s'zasidam svojim i s'laxglivim obetagnima? A virujeteli vi, da Noe posli potopa nije poznao Blaxenu Diviczu u onoj Dûghi, kojumu dade Bogh za biligh od ugovora i uvita, s'kojimga utvardi, da nebi nikad viſe potopio Narod çoviçanski, i Xivine zemglie s'voddam, i koja otajstvena Duga imadiaſe ukazati vedrinu pomiregna, kojese uçiniti imadiaſe megiu Bogom, i çovikom po priviçgnemu Sinu gnegovu , kojibi uzeo putt naſu u gnezinoj Utrobi ? A Abram dobro poznade u obetagnima priâtim od Boga, da u simenu gnegovu imadiaju biti blagoslovglieni svi Puczi zemglie , i da sve to izistiniti imadiaſese u Mesij; ali imade zajedno poznati , da Mesia nebi izaſao nikako od gnegove karvi, nego po Utrobi Marijnoj, kojase poroditi imadiaſe od Sukunukaa Abramovi. I tako sva obeta-

gna

gna uçignena starim Patriarkima, i sve gniove xeglie za hitro na Svit priteghnuti çekanoga Mesiu, upravgliene biaiu jo∫te i prama Marij, po kojoj Mesia prichi imadia∫e, i koju oni svi hlepgliaju viditi.

U ovoj istini utvargivanas istinita istina Issukarst Gospodin na∫, koji u onomu dugomu prigovaragnu, koje imade u Blagohrani∫tu, i u Templu s' Farizeim, i s' ostalima Xudijam, kadji hoti prighnuti, da on bia∫e Sin Boxji, oçito reçe s' ustma svoiim, i to zabilixi S. Ivan Evangelista, (1) *Abraham otacz va∫ uzradovase, dabi vidio dan moj: viddi, i obeseliose jest.* Ali tko ikad jest vidio ljedan dan, pria kojega Zora nezabili? Evo Abram jurve jest znao po Angelima Poklisarima, i po dokazagnu gliudij pravedni, kojisu ∫a∫li u misto, u kojemuje zadarxana Du∫a gnegova, da ja po putti rodiosamse Sin Marie gnegove Sukunuke, i da jurvese nahodim na Svitu, i mnogose jest obeselio, i radi odkupgliegna, kogachiu ja barzo uçiniti za vas narod çoviçanski, i jo∫te jerse priblixaje vrime, u kojechie on ostat oslobogen od one mraçne tamnicze; kako dakle xeglie i uzdisagna sviju Patriarakaa staroga Zakona biaju upravgliena za do∫astje Mesie, i kako ispugnegne

 gnio-

(1) *Joan.* 8. *v.* 56.

gniovi xeglîaa imadiaſeſe ispuniti po Marij, tako joſ i prama gnoj okrichiavajuse, i dobro poznâvajuje za svoju vlastitu kragliczu, i çignaju gnoj prikazagna çasti i fale, i ſtovajuje kako Zoru, koja donit imadiaſe dan xeglnoga gniova spasegna.

. Sada upravimo jedan poghled prama ovomu velikomu, i punu veliçanstva Kragliestvu Patriarakaa, za mochi zaçeti s'pamechiu, koliko veliku diku prinosi Marji ime, koje ona uzdarxi od kraglicze Patriarakaa. Javam nechiu sad ovde izrêdati prid oçi sve proſaste Patriarke staroga Zakona, jerbi dugo bilo izbrojiti sve one, kojisu zabilixeni u svetomu Pismu, i pobrojiti ostale, koje mii neznamo, koji imêna neſtijemo u Pismu svetomu, bilobi posve neuzmnoxno. Alise dobro osichiam spomenutvam one, kojisu uzneseni s'falam osobitim od Issusa sina Sirakova u kgnigam gnegova Czarkovgnaka; i od dostojanstvaa i falaa gnima podani, vi lasno morete poznati, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, neprimirno dostojanstvo Marjino, koja bi prozvana kraglicza oni veliki Otaczaa. Sveto Pismo nemechie Adama u ovi red, buduchi on izgubio svako dostojanstvo, kada protiva zabrani Boxjoj blagôva od jabuke zabragnene; ali najparvoga stavglia Enoka: (1) *Enok ugodi Bogu, i pri-*

(1) *Ecclesiastici cap.* 44. *v.* 16.

i' prinesen' bi u Raj da dade Narodima pokoru : çovik od toliko velika dostojanstva, daga nekti Bogh staviti u opchinu s' ostalim, i podloxitiga smarti, i rasutju, dali odczipivſiga od svi gliudij, priniga u misto pokoja, i uxivagna, sahragnujuchiga za najposlidgne vrime Svita nekabise opro privaram Antikarsta, i za prizvati na pokoru kojibi izaſli van puta.; i premda i on imade umriti, za kratko vrime ostachie podloxan smarti, i uskrisitichie pun dostojanstva na xivot blaxeni. Ovomu nadstaje Noe, kojega evo velika poſala: (1) *Noe naſast bi svarſen i pravedan, i u vrime sarditosti ucignen jest pomiregne. I zato ostavglien jest ostanak zemgli kad ucignen bi potop, ugovori viggni biſe s' gnim; za da nebi svaka putt ostala iskorenuta s' potopom* ; (ſto joſ bistrije tumaçise ovako): Noe u istinu bi naſast pravedan i svarſen, i kada Bogh biaſese rasardio protiva svemu narodu gliudskomu, radi millotvorstva Noeva dostojase sahraniti isti narod u obitili velikoga Patriarke; radi toga ostavſi svi gliudi poduſeni u jednomu potopu vodenomu, ostavi varhu zemglie ovi omladak, kojibi iznova gnu napuçio, i s' gnim viçgni ugovor utvardi, da nebi nikad viſe s' potopom razasuo svu putt. Tre-

C 4 chi

---

(1) *v.* 17. 18. 19.

chi Patriarka pofaglien u Czarkovgnaku jest Abram, od kojega ovaka dika osta upisana: (1) *Abraham veliki Otacz mnoxtva Pukaa, i nije nafast gnemu prilican u slavi, koji uzdarxa zakon Privisokoga, i ucini ugovor s'gnim, i u putti gnegovoj ostavi biligh ugovora, u iskufagnu nafast bi viran, zato s'zakletvom dade gnemu slavu u Narodu svomu, dase uzmnoxi kako pisak zemglie, i kako Zvizde dase uzvisi sime gnegovo, i da bafteniczi budu gnegovi nakon gnega od mora do mora, i od rike do koncza zemglie.* (Sto jof boglie izgovarase ovako). Veliki Abram bi Otacz mnoghi narodaa, kako i isto ime Abramovo zlamenuje, nitiseje nafao tkobi gnemu jednak bijo u slavi, jer neprivridi Zakon Privissokoga, i Bogh utvardi ugovor s'gnim, i obetamu, dabi od gnegova kolina izafao Mesia, kojise imadiafe poroditi, i hotti, da u vlastitoj putti nosi biligh ugovora utvargena s'Bogom. Bi iskufan kadmu zapovidi Bogh, damu prikaxe na posvetilifte vlastitoga Sina, i u ispugnegnu ovliko oftre zapovidi onse pokaza pripravan i poslufan, brez nimalo posumgniti od obetagnaa boxanstveni, zato Bogh uzvisi lipo do Zvizdaa sime gnegovo, i uzveliça Abrama, i unuke gnegove

(1) *v.* 20. 21. 22. & 23.

vê nakon gnega u slavi, i u bogastvu, i dade gnima priprostrano vladagne u Paleſtini od Sridzemaglskoga Mora do Mora martvoga, i od rike Eufrata do Gorre Libana. Ali raste pofala Abramova od onoga ſto slidi govoritise od Iſaka sina gnegova, i od Jakova gnegova Unuka: *i s' Iſakom po isti naçin uçini radi Abrama Otcza gnegova, blagoslov sviju Narodaa dade gnemu Gospodin, i ugovor utvardi varhu glave Jakovglieve, poznade gnega u blagoslovima svojim, i dade gnemu baſtinu, i razdili gnemu dijo u dvanaest Kolinaa, i uzdarxa gnemu gliude milosardja, nahodêchie milost prid oçima svake Putti.* (Stose joſ lipſe razumi ovako izbistreno). Isto uçini s' Iſakom radi Abrama otcza gnegova, zabuduchi da hotti, dase od Iſaka, a ne Iſmaela drugoga sina Abramova porodi Issukarst Gospodin naſ, u kojemu imadiaju ostat blagoslovglieni svi Puczi zemglie, tojest privedeni imadu bitti na poznavagne i ſtovagne Boga, i izkupglieni ostati od suxagnstva grija. Ista ova obetagna utvardi s' Jakovom, odmechiuchi Eſauna, uzmnaxajuchji s' svojim blagoslovima, tako da mogao bude on razdilitji dvanaestim sinovima svojim, od koji svaki izaſaobi Otacz, i Patriarka jednoga czila kolina, i hotti sveger da bude megiu gnegovim sinovima, i unuczima Gliudij bogostraſni, i milosardni, kojibi ugodili svemu Svitu, kako iz megiu gni varhu svi, i pria od ijednoga drugoga prôsinu

Jo-

Josip, glasoviti radi milosardja pokazana prama brachi, kojise bijaju dogovorili daga smaknu, a pak bi najpristupnij i najpriatnji kod kraglia Egipskoga.

Za posalam ovi parvi Patriarakaa slide posale Mojsie, i Aarona, i ostali, kojima po isti naçin pristojise slavno ime Patriarsko, ali kako u kripost drughi imênaa glasoviti bisse Mojsie kako Vogiak i Zakonosa Puka, Aaron kako Veliki Misnik, nechiuse ovde uzdarxati za izbrojitji, ali posli ovi, i mnoghi drughi Pisavacz kgnigaa Czarkovgnaka spomignenam dva od najdavnij Patriarakaa, Seta, i Sema s' ovom golemom posalom: (1) *Set i Sem kod gliudij slavu dostighli jesu, i varbu svake duse u kolinu Adamovu.* Set i Sem stekose slavu megiu gliudma, paçe vechiu nego svi Unuczi Adamovi. Set postade na misto pravednoga Abela, jerga rodi Adam posli nego bi smaknut Abel od ruke Caina; zato kadse porodi Set reçe Adam: (2) *Podade meni Bogh sime drugo namisto Abela, kojega ubi Cain:* i kada plemena sviju ostali sinovaa Adamovi izgubisese i podusise u voddam potopa, samo sime Setovo sahranise, jer Noe bi jedan od gnegovi Sukunukaa.

Sem

(1) *Cap.* 49. *v.* 19.
(2) *Gen. Cap.* 4. *v.* 25.

Sem bi parvorogeni Noja, od gnega blagoslovglien radi çasti i sramêxglivosti, koju pokáza prama Otczu u prigodi, koju vi dobro znate, i kad porod ostali sinovaa Noevi pristupi zakon Boxji, i upade u grih od kipoklonstva, u kolinu i plemenu Sema (u kojemuse broji veliki Abram) uzdarxaſese sveger, koji poznavaju i ſtovaju pravoga Boga; radi toga dostojnim naçinom ova dva velika Patriarke Set, i Sem uznesenisu varhu svi ostali.

Sada, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, vi promislite slavu neprimirnu Marijnu, prama kojoj ovi i svi ostali Patriarke toliko punó faglieni u Pismu svetomu, drugo nisu, nego podloxniczi i Slughe, i slagaju megiusobom jedno kragliestvo Marij: *Kraglicze Patriarakaa*. Nitje ona samo kraglicza Patriarakaa staroga Zakona, dali joſte i novoga. Patriarsko dostojanstvo, koje u staromu Zakonu navlastito proczignivaſese u parvim Otczima radi puttenoga porogegna, i czichia uzmnoxagna poroda istoga, proczignivase u Zakonu novomu po rasplogegnu Duha, i po mnoxtvu oni Sinovaa, od koji reçe Apoſtoa: (1) *u Issukarstubo Issusu po Evangegliu ja vas rodi*: zato blagoslovi dani od Boga starim Patriarkima, koji imâdiaju napuçiti zemgliu, proſlisu k' onim, koji imadu naploditi i napuni-

(1) 1. ad Cor. cap. 4. v. 15.

puniti Raj Nebeski, i radi ovoga uzroka u Posvechiegnu Biskupaa miise sluximo s' razlikim starim blagoslòvima, iz megiu koji pridostojan osobite uspomene jest oni, koga dade Bogh Abramu: (1) *blagoslòviticbiu blagoslivajùchie tebe, i prokleticbiu proklignajùchie tebe*; radi çesa Iſak po za ovim reçe Jakovu: (2) *tkote prokune, dabi on proklet bijo; a tkote blagoslovi, dabise on blagoslòvaa napunio*: i blagoslov ovi isti za ustraviti sve gliude izgovâra Biskup Posvetitegl varhu Biskupa, koga posvechiva: (3) *tko prokleti bude gnega, dabi on proklet bijo; a tko bude blagoslivati gnega, dabise on blagoslôvaa napunio*. Ali joſ viſe ovo ime Patriarsko pristojise Biskupima parvi Sidaliſtaa, jer nezlamenujuchi drugo ovo ime Patriarsko, nego Poglaviczu Otaczaa, oni kako parvi megiu Biskupima, kojisu pravi duhovni Otczi Pukaa virni, dostojno zvanisu Patriarke. Ali imaduchi svaki Biskup oblast sjedignenu s' vlastitim svojim Peçatom, nesamo za rediti Misnike, dali joſ i za posvechivati drughe Biskupe, zato svaki Biskup u priporogegnu duhòvnomu morese procziniti kako Patriarka, i dionik jest blagoslôvaa podani starim Patriarkima.

Zovu-

(1) *Gen.* 12. *v.* 3.

(2) *Gen.* 27. *v.* 29.

(3) *Pont. Rom. part.* 1. *tit. de Cons. Electi in Episcopum.*

Zovuse joſte Patriarke kod nas Glavari i Zastavitegli Redôvaa, oni navlastito, koji u veliku broju razaſlisuse po svim stranam Svita, tako Benedikt, Dominik, Frane, i drughi gnima prilięni po slâgagnu upodobgliena imena zovuse Patriarke, jer kao parvi Otczi mnogobrojni Sinovaa naslidnikaa gniovi Zastavaa, sjaju u Czarqui Boxjoj czichia plodorodna mnoxtva dicze duhovne, i svi ovi Patriarke novoga Zakona poznaju Mariu za svoju kragliczu, i slagaju drughi dijo gnezine kraglievine, tako da ona jest prava kraglicza sviju Patriarakaa staroga i novoga Zakona. Zadoſtaje ſtitti kgnighe oni sveti Otaczaa, promisliti Zastave ostavgliene svojim Naslidniczima, izglede, naęine, i uprave, koje podadoſe, koje zabilixiſe, za raxechi u svima sarczima plame sveto bogogliubstva prama Marij, i udiglchiemo ostati podpuno uvixbani, daje ſtovaju kako svoju kragliczu, i pod imenom od svoje kraglicze xegliaju, da od svi ſtovana bude, paęe niki od gni nisuse nięim viſe diçili, nego biti prozvani Slugho Marijne.

Zato, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, kolikogod mii viſe razmiſgliamo velięanstva Marijna, i vidimo na sve strane raspruxeno kraglieſtvo gnezino, toliko obilatije imademose nesamo veseliti, dali joſte raxechise u gliubavi i pribogogliubnomu ſtovagnu gnezinu, i veselitise mii megiu sobom, da Boxanstveno Provigegne dalonamje Mariu za

Ime-

Imegnaka poglavitoga ove Czarque, i za Obranitegliczu ovomu Puku, a nami svima za kragliczu. Ali s' razmigliagnem jedne kraglicze Prisvete, jednoga kragliestva toliko puna svetigne, i utvargena varhu temeglia vire stari Patriarakaa, nekase nenage u nami stvari protivne ovoj viri, i xivgliegnu chiudorednomu oni Poglaviczaa Otaczaa; Budimo naslidniczi Enoka, koji *ugodi Bogu*, nastojechi joſ i mii u svima naſim mislima, riçima, i dillim Bogu ugagiati; Naslidujmo Noja, *koji naſast bi svarſen, pravedan, i u vrime rasargegna uçignen jest pomiregne*; nastojechi takoger i mii svarſeno xiviti po duxnostima naſega Stagna, za ubighnuti od rasargene pravde Boxje, i gnu s' naſim svigenim xivotom umiriti; Naslidujmo Abrama, *koji uzdarxa Zakon Privisokoga, i u iskuſagnu bi naſast viran*, obsluxujuchi pomgnivo Zakon Boxji; i na svako opinasartagne napasti Sottone, Svita, ili Putti, opiruchise hrabreno, stavnu duxnu virnost uzdarximo Bogu naſemu; Naslidujmo Patriarku Józipa u sarçenomu oproſtegnu uvrigegnaa, i nerazloxni brezakoghaa suproch nami uçigneni; Naslidujmo Sema u çasti sinovglievoj prama Otczu, i tako od jedne do drughe ispiſimo u nami sve kriposti sveti Patriarakaa, i tada mochiemose ufati, dachienam Maria kraglicza Patriarakaa izmoliti u Boga milost, da i mii primigljeni budemo u kragliestvo gnezino.

GO-

GOVOREGNE III.

„ TUmaçise trechie ime kraglsko Priblaxene „ Divicze *Kraglicze Prorokaa*, i pristavivʃi „ razluçegne, da kadgod zovuse Proroczi oni, koji „ po ganutju Boxanstvenomu pivaju fale Bogu, a „ gdigod i osobitim naçinom oni, koji naviʃtuju „ stvari doʃasne: ukazujese, da i na jedan, i na „ drughi naçin pristojise Priblaxenoj Diviczi ovo „ ime radi glasovite gnezine Pisme: *Uzveliçaj* „ *Duʃo moja Gospodina*, proczignujese kolikoje iz„ varsit dar Proroçanstva, i kako oni, koji tuma„ çi sveto Pismo, i Nauk karʃtjanski çini dillo, „ i dostixe dostojanstvo Proroka.„

Za imenom kraglicze Patriarakaa, podanim Priblaxenoj Diviczi Marij u Letaniam Loretanskim, koje mii istumaçismo na isti ovi Blaghdan proʃaste godine, slidi ime *Kraglicze Prorokaa*, i dostojnim naçinom, jer premda Patriarke biʃʃe joʃte i Proroczi, paçe parvi iz megiu Prorokaa, niʃtanemagne buduchi mnoghi Proroczi, koji nisu bili Patriarke, ovi slagaju jedno drugo kragliestvo Marij, i podaju gnoj ime svoje kraglicze; i od ovoga kragliestva, i varhu ovoga imena, Bratjo, i Sinczi prinogliubglieni, na danaʃgni Blaghdan u kratko hochiemo besiditi.

Ime Proroka, i dillo proroçanstva kadgod u sve-

tomu

Digitized by Google

tomu Pismu istose razumi ʃto i pivati fale Bogu; tako ʃtiemo, da Saul sin çissa posli nego bi otajno pomazan od Samuela za kraglia Izraelskoga, susritnuvʃi jedan skup Prorokaa, koji s' razlikim skladnopojnim orudjima pripivaju fale boxanstvene, sjedinise s' gnima, i po sridu gni stojechi, poçe i on prorokovati s' çudom velikim okolostojêchij, kojiga nebiaju od pria poznavali za to vridna; zato (1) govoraʃe jedan drugomu: *ʃtose ikad dogodi sinu çiʃʃovu? jedalije i Saul megiu Proroczima?* Ali osobito imenom Proroka nazivajuse oni, koj prosvitglieni u razumu s' svitloʃtju varhunaravskom, naviʃtuju Puczima od strane Boxje stvari doʃasne pria negose dogode, i na ovi naçin razumise dase imadu svati Proroczi Iʃaija, Jeremia, Ezechiel, i Daniel, koji u svetomu Pismu slagaju red Prorokaa vechi, buduchi da za gnima slidi drughi red sloxen od dvanaest Proroka magni.

Sada ime Proroka ilise vazme na parvi, ili na drughi naçin, sveger pripravedno podajese Priblaxenoj Diviczi Marij ime kraglicze Prorokaa; zabuduchi da ako po parvomu tumaçegnu prozovemo Proroke one, koji pivaju fale Bogu, tko ikad boglie od Marie ovo dillo ispuni? Za to doistiniti

za

(1) 1. *Reg.* 10. *v.* 11.

za dostaje iznìti na sridu glasovitu Pismu s'kojom ſali i proslavi Gospodina, kada buduchi zaçela u svojoj Utrobi Sina Boxjega po kriposti Duha svetoga, i poſla pohoditi svoju Rodiczu Elixâbetu, od ove primi pozdrav s'onim ſâlam, kojesu jedan dijo pozdravgljegna, s'kojimse sluxi Czarqua na çast Marjinu, govorechi gnoj Elixabeta (1): *Blagoslovgliêna ti megiu xenam, i blagoslovglien plod utrobe tvoje*. Tada bi, da Maria izreçe onu slatku i plemenitu Pismu upisanu od S. Luke na parvomu Poglavju Evangelia gnegova *Uzveliçai Duſo moja Gospodina*, s'onim ſto slidi, u kojoj Pismi ispovidajuchi ona svoju snixnost, i veliçanstvo, i mogujstvo boxanstveno, i plode u gnoj uzrokovane od nedospivenoga milosardja Privisokoga za korist svega puka Izraelskoga, i ispugnegne uçignenî obetagnaa Abramu i starim Otczîma, dade Bogu vechiu slavu negomu dadoſe, i negochiemu dati po sve vike, i za sve stavno napridovagne nedospivenoga Vikoviçanstva sva zajedno stvoregna: i takoger dade nami najsvarſenij izgled, i nauçinas, s'kojim najizvarsitijm naçinom mii imademo zaſaglivatî Bogu na darovima i dobroçinstvima, koja primamo. Pisma toliko ugodna Boxanstve-

D

(1) *Luc.* 1. *v.* 24.

stvenomu Veliçanstvu, i od toliko velike kriposti za korist naſu, da sveta Majka Czarqua nesamoje gnu umetnula u Veliko svoje pivagne, dali joſ hochie dase s'osobitim pivagnem ponavgliá svaki dan na Veçergni. Mii, koji svaki dan istu Pismu govorimo, dabismo posve doseghnuli gnezinu kripost, i privelike fale, kojese po gnoj uzdaju Bogu, nebismo znali pristati Pismu istu razmiſgliati, nitibinam nikad dosadilo ilije govoriti, ilije posluſati. Ali ſto! takaje naſa nevoglia, da imaduchi mii pamet rastarkanu u razlikim poslima, çesto izgovaramo *Uzveliçaj* s'glavom punom drughi mislij, tako da nimalo razmiſgliajuchi ſto govorimo, nedadenamse chiutiti u Sarczu naſemu nijedno od oni gorûchi çudnovati ganutjaa, s'kojima bi izreçena od Marie. Pomgniva Majka i Nauçiteglicza Pravovirnij Czarqua sveta, straſechise, da oni koji ovu Pismu pivaju, ili drughi, koji istu çuju na Veçergni, nebi bili (kakose odvech çesto dogagia) u pamet svojoj raznesêni od drugojaçij misli, ovi osobiti naçin jest postavila, dase svi ustanu na noghe kakose zapoçne govoriti Pisma ista, za vechiu çast velikoga Otajstva Uputjegna, kojese u gnoj ſtuje, i Marie, koja ganuta od Duha-Svetoga, najparva istu Pismu zapiva; i joſ odviſe Czarquaje naredila, dase pivat imade s'viſſijm glasom, i s'svetaçnijm skladnopivagnem, za to vechie uzbuditi naſa sarcza i ganutja; i s'ovom

Pismom

Digitized by Google

Pismom S. Czarqua svaki dan zavarſiva Veçergnu, kako s' najplemenitijom pofalom, koju mii umarli moremo uçiniti Milosardju Boxanstvenomu.

Bi dakle Maria najizvarsitija od svi Prorokaa, koji pivaſe fale boxanstvene, i kraglicza sviju ostali; dali joſ vlastitijm naçinom, s' kojim vazimamo za Proroke one, koji prorokuju stvari doſasne, Marijse dati imade Pristoglie i kragliestvo megiu Proroczima. Ona dijonicza uçignena od Otajstvaa boxanstveni, bistrije i vechie poznade sva skroviſta naſega Odkupgliegna, nego svi skupa Proroczi ista môgoſe dosechi. Oni prozvani biaju u staro vrime *Vidêchij*, kakose ſtije u parvim kgnigam Kragliaa na Poglavgliu devetomu: (1) *Od pria u Izraelu ovakobi govorio svaki, kojibise hotio svitovati s' Bogom: prigite, i pogimo k' Vidêchiemu; kojibo zovese danas Prorok, zvaſese od pria Vidêchij*: zato kada Saul poge iskati kojegagod Slugu Boxjega, kojibimu obiavio, ſtose dogodilo biaſe od Tovariczaa izgubglieni gnegova Otcza, pristupi k' Proroku Samuelu, kojega joſ nepoznavaſe, pitajuchiga: (2) *kaximi, molimte, gdi jest kuchia Vidêchiega?* A Samuel slobodnomu odgovori: (3) *Jasam Vidêçhij*. I dostojno Proroczi zvani biaju

D 2 Vi-

(1) *v.* 9. (2) *v.* 18. (3) *v.* 19.

Vidêchij, jer, kako uçi Angeoski Naucitegl S. Toma (1), proroçanstvo poglavito uzdarxise u poznavagnu stvarii, kojesu daleko od nas, i kojesu sakrivene znagnu gliudskomu; a uzdarxise po za ovim Proroçanstvo u odkrivagnu stvarij objavglieni od Boga za dobar izgled i korist gliudsku: ali prosvitgliegne sviju Vidêchij, i najbistrija poznavagna, koja oni imadoſe, móguse na niki naçin zvati tmine prama prosvitgliegnima Marijnim, a osobito kad pozdravgliena od Arkangela Gabriela, zaçe u svojoj Utrobi Mudrost Boxanstvenu upuchienu.

U istinu oni Proroczi biaju Vidêchij, ali iz daleka, i zato reçe od gni Apoſtoa: (2) *po viri priminulisu svi ovi, neprimivſi obetagnaa, dali iz daleka gni gledajuchi, i pozdravgliajuchi*; gdi paka Priblaxena Divicza vidi iz blizu, paçe u sebi istoj ispugnena stara obetagna. Mii znamo, da Mojsie bi najizvarsitij od svi Prorokaa, kakoje pisano u kgniga Deuteronomia: (3) *nije bilo viſe Proroka u Izraelu, kako Mojsia, kojega poznavaſe* Gospodin *s' liczem k' liczu*; ali on dostixe ovu privisoku slavu

(1) 2. 2. *quæst.* 171. *art.* 1.
(2) *Ad Hebr.* 11. *v.* 13.
(3) *Cap. ult. v.* 10.

Digitized by Google

vu u *Izraelu*, tojest u staromu Zakonu, jer Proroczi novoga Zakona vissijsu jos i od Mojsie, i dobro to pokaziva S. Toma, koji tumaçechi (1) u czilu jednomu Poglavju, jeli Mojsia bijo izvarsitij od svi Prorokaa, dovarsiva govorechi, da jest; ali bistrechi ono sto reçe Issukarst od S. Ivana Karstiteglia: (2) *Megiu rogenim od Xenaa nije bilo vechiega do Ivana Karstiteglia*; potvargiva, da Ivan Karstitegl pristojise novomu Zakonu, kojega Proroczi vechisu jos i od Mojsie, (3) *kako s' vechim objavgliegnem razgledajuchi*, napomignuchi riç Apostola: (4) *A mii s' odkrivenim obrazom slavu Gospodinu razgledajuchi, u istu priliku priobrazivamose od svitlosti u svitlost; kakono od Duha Gospodinova*.

Ako dakle prilikujuchi Mojsiu vechiega od svi-ju Prorokaa staroga Zakona, Ivanu Karstiteglıu, ovi koji bi Pripriodıtegl Issukarstov, onomuse pristavglia, stose ikad pristoji rechi od Marie, koja je bila Majka Issukarstova? Isti S. Toma daje nauk, da (5) kolikosegod vechie jedna stvar pri-

 bli-

(1) 2. 2. *quæst.* 174. *art.* 4.

(2) *Matth.* 11. *v.* 11.

(3) *S. Thom. loc. cit.*

(4) 2. *ad Cor. cap.* 3. *v.* 18.

(5) *quæst.* 27. 3. *part. art.* 5.

Digitized by Google

blixava k' svomu poçetku u kojojgod varsti, toliko vechi dijo ploda prima, i da zato buduchi Issukarst Gospodin naʃ tvorglivi poçetak milosti po Boxanstvu, a po çoviçanstvu podpomochni; Priblaxena Divicza Maria, kako blixnija od svakoga drugoga stvoregna, paçe sjedignena s' Issukarstom, koji od gne uze narav çoviçansku, dostighnulaje od Issukarsta milost podpunu i vechiu od svakoga drugoga, i iziskijuchi isti Angeoski Nauçitegl po za ovim, jelli Divicza Prisveta imala dar Mudrosti, milost çudesaa, i onu Proroçanstva, govori bistro; (1) *Nejmadese sumgniti, daje Blaxena Divicza bila priala izvarsito dar mudrosti, milost kripostij, i joʃ milost proroçanstva*, i prem da nadostavglia, daje ona priala dar mudrosti za s' istim sluxitise u privisokim svojim razmiʃgliagnima, a ne za drughe uçiti, jer to varsti bitja xenskoga nepristojaʃese, kako ni dillovati çudesa, çim ona bi xiva, imaduchise ova tada çiniti od gnezina boxanstvenoga Sina, i od gnegovi Uçenikaa za potvargegne Evangelia, koje pripovidaju, sasvim tizijm tumaçi, da ona imade dar Proroçanstva, nesamo u kolikojoj tribovaʃe poznavati s' privisokim naçinom Otajstva boxanstvena, i stvari doʃasne, dali joʃte za skrovita i doʃasna objaviti: (2) *uxi-*

vabo

(1) *Loc. cit.* (2) *in fine cit. art. 5.*

vabo duh progunstvu, *kakose vidi u Pismi*; *koju uçini*, *Uzveliçaj Duso moja Gospodina*.

I dojsto u Pismi *Uzveliçaj*, kojaje parva oda svi Pisamaa upisani u Zakonu novomu, uzdarxise nesamo Otajstvo Upuchiegna Sina Boxjega; kojeje jurve slidilo u Utrobi Marijnoj, dalli jo∫te i plodi, kojeje Upuchiegne isto prinilo. Onde∫u napomenute sve one fale, kojebi dali do∫asni nara∫chiaji Marij, buduchi ona pristala s' chiuchiegnima od najdubglie poniznosti, i najpriklonitijega prilagagna, za da Riç privigna uputise u gnezinoj priçistoj Utrobi: *evobo radi ovoga blaxenu zvatime hochie svi nara∫chiaji*; na naçin da ovo isto po∫tegne i çast, koju mii danas prikazivamo Priblaxenoj Diviezi, ona jo∫ od onoga vrimena jest prividila, i malo da ne uprav prorokovala s' izreçenim riçima. Prorokova jo∫te razru∫egne kragliestva sotonskoga, i ra∫iregne kragliestva Boxjega megiu gliudma, i uzvi∫egne Izraelsko u Issukarstu, onda kadbi Izraelichiâni pod jarmom jednoga Kraglia inostrancza gnima utisnuta od Rimglianaa; ostali kako izgubglieni, i zabaçeni. U kratko odkri ispugnegne obetagnaa uçigneni od Boga Abramu, i starim Patriarkam, i to sve s' tolikom istinom i bistrinom, kako da sva ova nebiaju u jednomu dilu otajna, a u drugomu do∫asna, dali kako da sve stvari prorokovane biaju oçite, i jur pro∫le: *pokaza jakost mi∫hicze svoje*, *razasu na*

 mi∫glie-

misgliegna sardacz oholi. Svarxe posilne s' Pristoglia, i uzvisi ponizne. Ubogbe i nevoglne obogati, a bogate stira na ubostvo. Prigarli Izraela ditichia svoga spomenuvsise milosardja svoga. Kako govorio jest Otczima nasim Abramu, i simenu gnegovu u vike.

Od svega ovoga oçitose vadi privisoko Kraglicze Pristoglie, kojese pristoji Diviczi Priblaxenoj megiu svim Proroczima, ilise govorilo od Prorokaa, koji pivaju fale boxanstvene, ili od oni, koji vide, i objavgliuju skrovista boxanstvena, i stvari dosasne. Ali jos na jedan naçin dostojnose stuje Priblaxena Divicza s' imenom kraglicze Prorokaa, jer svi Proroczi jesu na kojigod naçin gnoj podloxni, i gnu zamirase kako svoju kragliczu. Zatajatse nemore, da sva Proroçanstva od Boxanstvenoga Provigegna upravgliena bilasu navlastito za napoviditi Otajstvo Upuchiegna, i kragliestvo Issukarsta Sina Marijna, i za pripraviti i urediti razum, i sarcza gludska, za da viruju u toliko priçudnovato Otajstvo, koje nadlazi svako poznavagne çoviçansko. Sada ovo veliko Otajstvo, ovo priduboko i nedokuçglivo skroviste Trojstva boxanstvenoga, od Boga odkriveno Proroczima, tkomu s' vechiom, a tkomu s' magnom bistrinom, i od Prorokaa mnogo vikovaa pria negose ispuni prorokovano ostalim gliudima, paçe lipo od poçela Svita, u velikoj Zamiri, koju imadiase od Upuchiegna Sina Boxjega, uzdarxase po svaki naçin u sebi

koji-

Digitized by Google

kojigod zrak pozmagna od kipa, u kojemubise izvarʃilo to isto Upuchiegne, nemoguchise poznati ni prorokovati, dabi Bogh imao uzeti putt çoviçansku, brez razumiti na kojigod naçin od koga, i kakobise on porodio; zato u isto vrime, u koje Proroczi prosvitglieni od svitlosti nebeske ʃtogod poznavaju, i prorokovaju varhu Porogegna Issukarstova, kojigod od zrakaa onoga proswitgliegna odkrivaʃe gnima joʃ i doʃasnu Majku Spasiteglia Svita. I naʃi parvi otczi Adam i Eva najparvo poznagne dostigoʃe od Marie, kada çuʃʃe glas Boxji, s' kojim zapriti Zmij himbenoj: (1) *nepriateglstvo postavitichiu megiu tobom, i xenom, i simenom tvojim, i simenom gnezinim, ona satarti bochie glavu tvoju.*

Ja ovde nejmam vrimena, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, staviti vami prid oçi sva Proroçanstva pristojna Marij, i pokazativam na koliko naçinaa Proroczi sad s' zlamegnima, sad s' priliʃkam, a kadgod i s' bistrim riçima gnu ticzaʃe, ili od gne bessidiʃe; ali neka za sva druga sluxi proroçanstvo sama velikoga Proroka Iʃaie, koji u Kgniga Prorokaa Vechi jest parvi. Akaz Kragl Xudie vladajuchi s' Jeruzolimom, i obsidnuli buduchi Grad s' Vojskam velikim Raʃin Kragl Sirie, i Facee Kragl Izrael-

(1) *Gen. 3. v. 15.*

Izraelski, posla Bogh Isaiu k' Akazu daga pokripi, i dase nista nepripada, jer da sva silla nepriateglska nebi doharvala protiva gnemu, i kraglienstvu gnegovu; i jer Akaz prinzet od straha, çignasese kako da nevirovase obetagnima Proroka, ovimu reçe, dabi zaprosio u Boga slobodno kojebi on hotio zlamegne za svidoçanstvo istine gnegovi proroçanstva, dabiga udigl dostigao, jos akobiga zaprosio ili iz dubine Pakla, ili s' visine Neba: (1) *Prosi tebi zlamegne od Gospodina Boga tvoga. u dubini Paklenoj, ili u visini ozgora.* Ali Akaz, koji bijase nebogostovach, niti postavgliase u Boga svoje ufagne, niti virovase riçima Proroka Isaie, dali misgliase upitati lazglive svoje Bogove, s' podhimbenim liçumirstvom bogostovja odgovorimu: (2) *nechiu proditi nitichiu napastovati Gospodina.* Tada Isaia zapoznavsi u gnemu tako malahu viru, okrenuvsise Pribivaocima Geruzolima reçe gnime: Vi, koji s' vasom nevirom dosagivate nesamo nami Prorokom, iposlanim od Boga, dali i Bogu istomu, prichi hochie vrime, u kojechiete priati iedno toliko çudnovato zlamegne od Boga svemoguchiega, kojechie nadachi svako drugo, kojebismo moghli zaiskati od gnega na Nebu, na zemgli, ili iz pod

zem-

(1) *Cap. 7. v. 11.*

(2) *v. 12.*

zemglie. I kojechie biti ovo zlamegne? (1) *Evo-chie Divicza zageti, i porodili Sina, i zvatichiest ime gnegovo Emanuel.* Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, jelise moghlo dati poznagne bistrije, ili proroçanstvo oçitije od ove velike Divicze, negoli bi ono, kojese onda imade, i bi oçitovano Puku od Proroka Iſaie? Poznade on, dabi Maria bila zaçela i porodila jednoga sina brez osguargnegna svoga Diviçanstva, i dabise zvao ovi sin Emanuel, koja riç (kakosamvam u drughim prigodam na dugo istumaçio) jest isto rechi ſto i (2) *S' nami Bogh;* radi çesa ovi Sin imadiaſe biti zajedno Bogh i çovik.

Ako dakle Proroczi sluxiſe dosasnomu Upuchiegnu Riçi Vlegne, akoje ovo bilo najvechi zamirak gniovi Proroçanstvaa, ako isto Upuchiegne imadiaſese uçiniti u utrobi Marijnoj, ako gnu poznadoſe, ako ili odkriveno, ili pod osignim i prilikam naviſtiſeje Puku, nemôgoſe istinito s' maghim uçiniti za neſtovatje kako svoju kragliczu. I oh dabismo mii umili još sjediniti dilla naſe çasti prama Priblaxenoj Diviczi, s' onim od Stari Prorokaa, istinito bilabi gnoj priatnija, a' nami korisnija.

Apoſtoa na Poglavju trinaestomu gnegove parve kgnighe pisane Korintianom na dugo razloxi var-

hu

(1) *v. 14.* (2) *Hom. 34.*

hu dilla proroçanstva, i pokaziva izvarsnost gnegovu varhu svi ostali darovaa Duha Svetoga, posli gliubavi Boxje i iskrignega, i zato govori: *slidite gliubav, nadtiçitese u stvarima duhovnim, u jos vechma da prorokujete*, hotiuchi rechi, da najparvo imadese iskat gliubav, a pak darovi duhovni, kojisu govoregne u razlike jezike, kripost çudesaa, i ostali, ali varhu svi dar proroçanstva, *a jos vechma da prorokujete*. A zasto? Evo razlogh, koga on prinosi: *kojibo prorokuje, gliudma besidi za dobar izgled, i ponutkovagne, i obradovagne*. *Za dobar izgled*, tojest nekabi dusa iskrignega uzobilovala u dobru, tako dabise obratila u Tempao Boxji; *Za ponutkovagne* prighignuchi iskrignega svoga za da dobro dilluje; napokon *Za obradovagne* za da negubi ufagne radi tegochie i gardobe grijaa profasni, i jos daga neuczvike tuge sadasgne, dali nekase ukripi s' ufagnem u nedospiveno milosardje Boxje, i s' obetagnem plachie dosasne.

Ali Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, neczinite, da nejmaduchi vi dar proroçanstva, nemorete drugoga na dobro nagovarati, ponutkovagna çiniti, i tisiti; Svaki oni, koji s' pomgnivim i svegernim nastojagnem nepristaje uçiti Sveto Pismo, i drughimga tumaçiti; i tko s' govoregnem kripi iskrignega, i uzbugivaga na dobro, i tisiga u obnevogliegnima, çini dillo, i stiçe dostojanstvo Proroka. Ovo nije moje izmisgliegne, dalisam ovi nauk

pri-

primio od S. Anselma Arkibiskupa Cantuarie, koji tumaçechi prinesene riçi Apostola, nadostavglia: (1) *Mogu i Nauçitegli, koji Pisma druzim tumaçe, s'imenom Prorokaa biti prozvani po onomu sto Mudri govori: (Jos izliti hochiu (2) nauk, kako proroçanstvo): kakobo Prorok prorokuje dosasna, kojase neznadu, tako i Nauçitegl çim razum Pisamaa, koji mnoghim sakriven jest, odkriva, govorise da prorokuje. I ovi za korist mnoghi ovako prorokuje.* A mudri i pridostojni Biskup nas Pridstavnik na Pristogliu Czarque Stolne Nocerske Marco Battaglini u Pastirskomu uvixbagnu Zupnikaa svoje Darxave za tumaçiti puku riç Boxju na Blaghdane Svetij, (3) pokaziva, da dillo Proroka tiçe nesamo stvari dosasne, dali jos i prosasne, i sadasgne, i zato vadi ovi nauk, da ako mii budemo uvixbati iskrignega nasega u çlanima nase S. Vire, akomu budemo istumaçiti otajstva Upuchiegna i Muke Gospodina nasega Issukarsta, bichiemo Proroczi u napovidagnu stvarij prosasti: akolimu paka prikazati budemo Zapovidi Boxje, i S. Czarque, naçin za primati Sakramente, i uvixba-

tiga

(1) *In Epist. divi Pauli* 1. *ad Cor. c.* 13.

(2) *Ecclesiastici Cap.* 24. *v.* 46.

(3) *Nella Prefazione.*

Digitized by Google

tiga u nauczima karſtjanskim, i upravitiga joſ od viſe putem spasegna, bichiemo Proroczi stvarij sadaſgni; napokon ako za uzbitji od zlochiaa, i od starmoglavgliegna u grije, stavimo gnima prid oçi smart, koja pospiſno svakomu na vrat nasarchie, sûd Boxji, odsudu, kojase viſe prominuti nemoxe, i muke Paklene vikovite, bichiemo Proroczi stvarij doſasni.

Evo dakle, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, kako svaki od Nas more na kojigod naçin posao dillovati, i dostojanstvo Proroka stechi, premda nije vlastiti dar proroçanstva primio. Mii, kojismo toliko kripko naparli da proslavimo Mariu, i koji radi primnoghi razlogaa gnu çastimo kako naſu kragliczu, nastojmo joſte sjedinitise s' redom Prorokaa dillujuchi dobrovoglno i sarçeno takove poſle, na kojenàs stexe pravda i duxnost dostojanstva radi plodaa dohodakaa Czarkovni, koje uxivamo, a i duxnost bratimske gliubavi, kojaje opchiena svima. Neogovarajmose, nitise izvitujmo ispuniti naſe duxnosti ili radi nepomgne, ili radi linosti, ili radi kojegagod svitovnoga obzira; i tako bitichiemo dioniczi dostojanstva Prorokaa, i kraglicza Prorokaa Maria bichie od nas joſ viſſe proslavgliena.

GO-

GOVOREGNE IV.

„ RAzloxise od çetvartoga kraglskoga imena ,
„ kojese daje Diviçai Pribląxenoj *Kraglicza*
„ *Apoſtolaa*, i pristavivſi tumaçegne ove riçi , i od
„ razliki redovaa , u kojese Apoſtoli razdigliuju ,
„ prihodise na govoregne od različitoga naçina , s'
„ kojim Issukarst Gospodin naſ podnesese s' svo-
„ jom Prisvetom Majkom , kako visechi na krixu
„ odredi da ona bude Majka i Nauçiteglicza gne-
„ govim Apoſtolima , i ſto ona uçini za gniovo
„ dobro i korist , i ſto slidi i sada na Nebesij çi-
„ niti za pomoch Biskupaa Izminitegliaa Apoſtolski.

Lani na danaſgni Blaghdan , Bratjo , i Sinczi pripogliubglieni , mii razmislismo Mariu kako kragliczu Pronokaa , sada slidechi tumaçitivam slavna imêna kragliestvaa gnezini , po redu falaa gnoj podani u Letaniam Loretanskim , imademoje razmiſgliati kako kragliczu Apoſtolaa . Ime Apoſtola izaſlo jest od Garçkoga Jezika , i drugo nezlamenuje , nego Poklisara , Glasnika , Navistiteglia , ili Poslana , U Skupnovladagnu grada Atene obiçavajuse zvati Apoſtoli oni , koje ſagliaju u Darxave sebi podloxne , za dabi s' gniovim potribam providili . S' istim Apoſtola imenom sluxajuse i Xudij , i ovo ime biaſe kod gni od toliko velike czine , da biaſe najparvo posli onoga od Velikoga

Misni-

Digitized by Google

Misnika, i davaſese onim, kojebi slali u Darxave za Poklisare, za da pomgnu imadu varhu obsluxegna Zakona Mojsieva, i da sakupgliaju jaspre, koje svi davaju za sluxbu Templa, i ovi obiçaj kod Xudijaa napridova lipo do vrimênaa Teodoſia Cesara, koji s' osobitim Zakonom zabrani, da nijedan od Xudijaa neimadiaſese unaprida usuditi dillovati taki posao, ni uzimati sebi ovo ime Apoſtola, koje biaſe jurve prineseno u Zakon Evangeoski za zlamenovati dillo puno svetije.

Lippo joſ od poçelą Czarque biju prozvani Apoſtoli oni Uçeniczi izabrani iz megiu ostali od Issukarsta Goſpodina naſega za proglasiti Puczima gnegovo sveto Evangelie, koji dvanaest nabrájase u svetomu Pismu, a posli odpadnutja Judina jedanaest, doçim na misto Jude bi odabran S. Mattia. Izvan ovi, koje odabra Issukarst çim joſ pribiva megiu nami u putti umarloj, imademo Apoſtola Pavla, kojega odabra naſ Spasitegl posli svoga slavnoga Uzaſastja na Nebo, i zato on u kgnizi, koju pisa Galaczjanom nazva samoga sebe: (1) *Pava Apoſtoa ne od gliudij, ni po çoviku, dali po Issukarstu i Bogu Otczu, koji uskrisi gnega od martvij*. Varhu kojega imena razmiſglia S. Arkibiskup Anſelmo, dase more take varste obragne

uçi-

(1) *Cap.* 1. *v.* 1.

uçiniti na çetri naçina: od Boga, a ne od gliudij, i tako bisse poslani Mojsia i Aaron k' Faraunu: od Boga, i od gliudij, i tako bisse poslani Josue, i Caleb kako ßvode, u Zemgliu obetagna: od gliudij, a ne od Boga, i tako poslase Farizei Uçenike svoje zajedno s' Irudovskim, *da Issusa prihine* u govoregnu: ni od Boga, ni od gliudij, dali od poglavicze tminaa pakleni, ili sami po sebi, kako laxglivi Apostoli, koji po nagovôru sotonskomu, a ne po zakonitomu odabragnu usugivajuse ulaziti u posle dillaa Bóxanstveni. Pava dakle tumaçi na ovomu mistu, daje on bijo odabran Apostoa ne od gliudij, tojest ne od ostali Apostolaa, *ni po çoviku*, tojest ne ni po Ananij, kojiga jest karstio, nego daje bijo odabran od Issukarsta, i od Boga Otcza, i ne od Issukarsta kako çovika umarloga, kako bisse odabrani Petar, Andria, i ostali, dali od Issukarsta od martvij uskarsnuta, koji kragliuje neumarli na Nebu, i zato on biase Apostoa *ne od gliudij, ni po çoviku, dali po Issukarstu, i Bogu Otczu, kojiga uskrisi od martvij.*

Niti ostade Pava brez peçata reda Biskupskoga, kojega on pria od Sluxbenikaa Czarque za svidoçanstvo istinito svoga Apostolstva, jer imadêmo u kgniga dillaa Apostolski, da nahodechise u Antiokij Pava, i Barnaba, reçe Duh S. Proroczim, i Nauçiteglima one Czarque na ovi naçin:

 Raz-

Digitized by Google

(1) *Razluçite meni Saula, i Barnabu na dillo, na kojesam uzeo gni: tada molechi, i postechi, i postavglivajuchi ruke varhu gni, pustiſeji, a óni u istinu poslani od Duha S. oddoſe u Seleucziu*. Najparvo Bogh odabra na Apoſtolstvo Narodaa Pavla, i Barnabu, pak zapovidi Sluxbeniczima Czarquenim, daji razluçe od ostali, i dajim Red podadu, za poslati gni, da pripovidaju, a oni postechi, i postavgliajuchi ruke varhu gni (kakose i dan danaſ-gni çini u regegnu Biskupáa) posvetiſe gni, i poslaſeji da megiu Narodima dilluju dilla Apoſtolstva, kojase navlastito uzdarxe u pripovidagnu S. Evangeglia. Radi çesa, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, vi dobro dosixete, da izvan oni parvi Apoſtolaa odabrani od Issukarsta na zemgli, izvan Pavla, i Barnabe uzdighnutij na Apoſtolstvo s' neobiçajnim naçinom posli slavnoga Uzaſastja Issusova na Nebo, vazdasu bili, i bitichie u Czarqui Issukarstovoj Apoſtoli, tojest Biskupi zakoniti Nadstavniczi oni parvi Apoſtolaa lippo do svarhe Svita, varhu çesa Issukarst Gospodin naſ, kada hotiaſe uzachi na Nebo, dade riç svojim parvim Apoſtolom u isti hip, u koji dade gnima naredbu, da igiu pripovidati Evangeglie po svima Narodima Svita, govorechi gnima: *poſavſi dakle uçite sve naro-*

---

(1) *Act. Ap. Cap.* 13. *v.* 2. 3. 4.

narode, i ost. *i evo s' vami jesam po sve dneve lippo do svarhe Svita*. Kako napridovagne vikovaa nedospi s' xivgliegnem oni parvi Apostolaa, tako himbeno bilobi obetagne Issukarstovo, da oni pomarli budu brez zakoniti Naslidnikaa, kojibi stalli na gniovo misto tja do svarhe Svita, niti chie pria nestati reda, i dilla ovoga Apostolskoga podpomoxena od Issukarsta s' boxanstvenim gnegovim nastojagnem, nego nestane svega ovoga Svita, kakosamvam, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, na dugo jurve istumaçio u drugomu (1) momu govoregnu.

Ovosu dakle oni Poklisari i Glasniczi poslani od Issukarsta Gospodina nasega, za da naviste gnegovo S. Evangeglie svim Puczima zemglie, i zato Pava jedan od gni bistro pisase Corintianom: (2) *za misto Issukarstovo Poklisarstvo dillujemo kada Bogh ponutkujevas po nami*, a onim od Efexa: (3) *Nekamise dopusti* i ost. *s' pouzdagnem ocitovati otajstvo Evangelia, radi kojega Poklisarstvo dillujem u verugam*. Ovosu oni bili, koji od Istoka do Zapada, i od podneva do Sivera proglasise po svuda Ime Issukarstovo, privegose k' gnemu one,

 kojiga

(1) *Omel. 40. fra quelle di Fermo*.
(2) *2. ad Cor. cap. 5. v. 20.*
(3) *Cap. 6. v. 20.*

kojiga nepoznavaju, ili u gnega nevirovaju, uvixbaſe Novovircze u upravam bogogliubnosti karſtjanske, utvardiſeji u viri, nauçiſeji kako ispugnat imadiaju S. Evangegliê, i za da nigdi nikad nepomagnką na Svitu dillo Apoſtolsko, sagradiſe Czarque, i rediſe Biskupe vikovite i svegerne Naslidnike gniova Apoſtolstva.

Sada varhu svi ovi Apoſtolaa vladagne i kragliestvo pristojise Marij. Onąje prava *Kraglicza Apoſtolaa* nesamo jerji u izvarsitosti sve nadlazi, ſtoje veliku, paçe najvechiu çini joſ i u svoj Czarqui, buduchi u gnoj parvi red, i najviſe Poglavstvo sloxeno od Apoſtolaa, i gniovi Naslidnikaa; dali joſte radi vlasti i nauçiteglstva, s' kojima bi gnima pridstavgliena u ono vrime, za koje nadxivi boxanstvenoga svoga Sina na zemgli, i radi obrane, s' kojom uzdighnuta na Nebo, zaſtiti gnih, koji na Svitu ostadoſe, kod boxanstvenoga Sina svoga, i sve ostale Naslidnike Apoſtolske, kojichie sliditi truditi u Biskupskomu dillu, i vladati Czarque, kojesu bile s' oblastju Apoſtolskom, i Apoſtolski Namisnikaa zastavgliene.

I ovde, Bratjo, i Sinczi pripogliubgleni, imadem ja odkritivam razlike naçine, s' kojim Issukarst Gospodin naſkada pribiva na zemgli, i opchi s' gliudima umarlim, po razlikosti vrimênaa, podnesese s' Majkom svojom, i od râzlogaa (u koliko mii dosechi moremo) totiko velike razliçnosti,

sti, kojaje sva istekla iz privisokoga i priduboko-ga vrilla neizmirne boxanstvene mudrosti. U vrime svoga ditignstva, mladosti, i prolitju godistaa Isskarst pokazase podloxan i poslusan nesamo svojoj Majczi, dali jos i czignenomu svomu Otczu Jozipu (1) *i biase podloxan gnima*, za dati nauk sinovom, kako s'posluhom imaduse podlagati svojim Roditegljima, izvan samo onda, kad ostade u Templu za ocitovati megiu Nauciteglima slavu privicgnega svoga Otcza, jer onda izgubivsiga Maria, i Jozip, i nasliga buduchi posli dûgga iskagna, namisto poslusati dobrovoglno izkazagna tugaa prigliubeznive Majke, (2) *Sinko, stosinam ucinio tako? Evo Otacz tvoj, i ja xalostechise iskaomote*: odgovori gnoj kao s' jednim prikorom ovako: *A stoje dasteme iskali? Neznadiateli da u onim, kojasu Otcza moga, tribuje meni bitti?* A na drughi nacin podnesese potom toga s' Materom, kadase priblixa vrime gnegoga pripovidagna, i cudesaa gnegovi. Ako proczinimo Issusa na piru u Cani Galilejskoj, vidichiemo, da prikazujuchimu Maria, daje vina nestalo, drugoga odgovora neprimi, izvan oni cudnovati ricij: (3) *stoje meni,*

(1) *Luc. cap. 2. v. 51.*
(2) *Luc. cap. 2. v. 48.*
(3) *Joan. cap. 2. v. 4.*

i tebi xeno? Jos nije doslo vrime moje. Ako Divojçicze Jeruzolimske zovu na vas glas blaxenu utrobu, kojagaje nosila, i parsi kojega dojise, on prisicza kako nevridnu jednu pofalu toliko pravednu, niti hochie dase blaxen nazôve izvan onoga sama, koji slusa riç Boxju; i gnu obsluxiva: (1) *a on reçe: paçe blaxeni koji slusaju riç Boxju, i çuvaju gnu*. çim on pripovida mnoxtvu, akô prihodi Mater s' druxbom najblixnije Rodbine za s' gnim govoriti, od potribeje gnoj stati izvanka, i na daleko, a Issus çuvsi poruku, i nemiçese, da çuje sto Mater hochie, paçe çinise viditi, kao daje i nepoznaje za Mater, ili barem, da gnoj prisikuje svoje uçenike, buduchi da pruxivsi varhu gni ruke, oçito istumaçise, da oni biaju gnegova Mater, i gnegova Bratja, i ne samo oni, dali svi oni, kojibi ispunili vogliu Otcza gnegoga nebeskoga, govorechi: (2) *Koja jest Mater moja, i kojasu Bratja moja? i pruxivsi ruke prama uçeniczima svojim reçe: evo Mater moja, i bratja moja: kojikogod uçini voglîu Otcza moga, koji jest na Nebêsij, onje moj Brat, i Sestra, i Mater*. I to sve jer Isukarst Gospodin nas doçim bî na zemgli, nastoja sveger odczipiti uçenike svoje od svi stvarij tilesni,

(1) *Luc. Cap. 15. v. 28.*

(2) *Matth. Cap. 12. v. 48. 49. 50.*

sni, i uporavitji k' priviçgnemu Otczu na Nebêsa, prama kojemu samu hoti, da upravgliena bude sva slava, i svè ʃtoje dobro, i zato onomu, kojiga mo-li dajuchimu ime Meʃtra dobroga: (1) *Meʃtre do-dri, ʃtochiu uçiniti, za imati xivot viçgni?* Kao rasargen odgovori: *niko nije dobar nego jedan Bogh*, a prid sinôvima Zebedeòvim, koji prosaju parva sidaliʃta u Ikraglieçtvu gnegovu, oçito reçe, dase gnemu nepristojaʃe datji gnima, dalli onim, kojima su pripravgliena od Viçgnega Otcza gnegova: (2) *nepristojise meni datti vàmi, dalli kojima pripravgliena jest od Otcza moga.* Nauçi uçenike svoje upravgliati molitve Otczu nebeskomu; (3) *Otcze naʃ, koji jesi na Nebesij*, i na vechie mistaa re-çe, daje doʃao na Svit samo za uçiniti vogliu, i iskati slavu Viçgnega svòga Otcza, kojega kako on u Naravi boxanstvenoj biaʃe jedini Sin, a u Naravi cgliudskoj biaʃe Parvorogeni sviju sinôvaa, tako hotiaʃe da svi Naslidniczi gnegovi budu si-novi posinovgliegna po milosti.

Istinito u ovakomu uregegnu boxanstveni otaj-stvaa nije imao Issukarst Gospodin naʃ iskati da bude zamirana gnegova Majka, ali kad jurve do-varʃio biaʃe muku, i hotiaʃe Duh svoj pridati u ru-

(1) *Marc. Cap.* 10. *v.* 17. 18.
(2) *Matth. Cap.* 20. *v.* 23.
(3) *Matth. Cap.* 6. *v.* 9.

ke Viçgnega Otcza svoga, çini poznati Apostole, u koliko velikoj czini hotiase da darxe Majku gnegovu, koja ostavase na Zemgli, zabuduchi da on odredivsiije za Majku Ivanu, najdraxijemu oda svi uçenikaa, i vise od svi ostali dijoniku od skrovistaa boxanstveni (1) *Eva Majka tvoja*, bistro joste pokaza i svima ostalim, daje postavgliase na dostojanstvo gniove Majke, i gniove Nauçitegliicze. Radi çesa mii stijemo, da kadase sabrase u Gostioniczu Jeruzolimsku çekajuchi ondi prisastje Duka Svetoga, gnima od Issusa obetána, najparvu megiu sobom imadiaju Mariu. (2) *Ovi svi biaju napridujuchi jednodusno u molitvi s' Xenam, i s' Mariom Majkom Issusovom.*

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, vi more biti dase jos spomignete, ili morete barem s' vasim oçima prigledati Govoregne, kojesam rekao s' ovoga Pripovidalista na Blaghdan Uznesegna Gospina godista 1730., kojeje sesnaesto megiu Govoregnima Feramskim jurve pritiskopisanim; u kojemu bessidechi varhu vrimena, za koje Priblazena Divicza xivilaje varhu zemglie posli Uzasastja gnezina boxanstvenoga Sina na Nebo, ukazaosamvam, usto ona uloxi onda svoje dneve, i s' svidoçanstvom Ruperta Opata Tujskoga rekaosam vami, da ona

dil-

(1) *Joan. Cap.* 19. *v.* 27.

(2) *Act. Cap.* 1. *v.* 14.

Digitized by Google

dillova dillo Nauçiteglicze prama svim Apoʃtolima, zato S. Opat k' gnoj okrenuvʃise upisa ovako: (1) *Stojegod od potribe bilo nadostaviti, ili s' svidoçanstvom doistiniti za potvargegne razumaa, koja biaju priali od Duha svetoga, od bogoçasni ustaa tvojí prialisu.* U Saboru, koga joʃ Apoʃtoli uçiniʃe u Jeruzolimu varhu glasovitoga Prigovaragna, imadiajulise Novovirczi podloxiti obsluxegnu Zakona Mojsieva, u ovliko texkoj sumgni najparvo svitt bi pitan od Apoʃtolaa u Divicze Priblaxene, zato Sveti Tumaçitegli zaglavgliuju s' potvargegnem istoga Ruperta: *Da Blaxena Divicza, kako Nauçiteglicza Apoʃtolska sve ovo Prigovaragne razmarsi*; i napridova ona u dillu Nauçiteglicze za 24. godiʃta, koja xivi varhu zemglie za pokripgliegne parvi Virnikaa lippo do najpokognega izdisagna, i zato, kakosam ukazaovam u (2) drugomu Govoregnu, odredi provigegne bozanstveno, da svi, ili malo da ne svi Apoʃtoli nagioʃese u kipu kod gne u vrime çestitoga gnezina poʃastja, nastojechjoj, kako pise S. Vicenczo Ferrerio *ʃtijuchi okolo gne psaltir*, i da od gne primiʃe najzadgne opomene, i ponutkovagna, i kao najposlidgna uvixbagna Apoʃtolstva.

Vidite dakle, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, koliko dostojno podajemo Marij ime kraglicze Apoʃto-

(1) *Lib. 1. in Cant.* (2) *Omelia 20.*

postolaa. Akolibismo paka hotili razumiti ne samo od Parvi Apostolaa, dali joste od Naslidnikaa gniovi, a u koga drugoga visese ufaju svi Biskupi Czarque Catoliçanske za dostighnuti od Boga pomoch i hrabrenost u velikomu poslu, negoli u obranu Marijnu? k' komu upravgliaju goruchié molitve, i uzdisagna sarçenija u svim potribam Sluxbe Apostolske, negoli k'utoçistu Marijnu? U koga prose, negoli u gne, najsnaxnije odvitovagne, za dostighnuti od gnezina boxanstvenoga Sina najbarxje pomochi? Koga vise çaste negoli gnu posli Boga, i posli Isukarsta Spasiteglia nasega? I stvar tje u istinu zlamenita, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, da dobar dijo Czarkavaa Stolni jest posvechien Bogu na uspomenu Marijnu, vise nego na uspomenu ijednoga drugoga Svetoga.

Ova Parvostolna Czarkva Picenska nije nikad drugaçije bila imenovana. Svegerseje diçila od imena Marijna, sad nareçena *S. Maria od Tvargiavia*, sad *S. Maria Vecchia*, a osobitoje çastila s' najvechim svetaçnim proslavglieg nem, i s' najbogogliubnijm ganutjem *Uznésegne Marijno na Nebo*; Ali ovde, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, zapoznajmo nista magne nasu potribu, od nase koristi. Ar koje ikad bila velika potriba od obrane Marijne, danas istinito jest najvechia. U druga vrimena Bogh rasargen ukazivaobinam kojegagod od svoji biçeva, a sadnam sve biçe stavglia ujedno prid oçi.

Pritgne

Pritegne rasargene Pravde Boxje okruxujonas sa sve çetri strane. Płaʃinas zemglia s' treʃgnam, aer s' kugom, vatra s' raspaglieg nem, rat s' razruʃegnem Darxavaa, i s' pomorom gliudij, Nebo s' krupom, i s' neveselim svojim obrazom. Dnevi, koji prolaze, nesambosu najtuxnij i najxalosnij ovoga Vika, dali joʃ toliko velika çemera pripuni, da jedva kojagod prilika ovaki jaddaa i tugaa nahodise u uspomenam Vikovaa proʃasti. U druga vrimêna akobi maç kuxne bolesti sinuo, oni od ratta staobi u svomu mistu, akobi krupa obiivala i satirala poglia i vinograde, nebi barem zemglia pod nogam dartala; ali danas vidimo sve biçe zajedno u najstraʃnijemu obliçju izredane pridnaʃim oçima, i svise sjedignuju za skonçagne nevoglnoga naroda çoviçanskoga, i zato gdinam ubighnûtje ostaje za neostati posve s' ostalim razasuti? Drugoga nejmamo, nego utoçiʃte Marijno, koja kako Imegnak ove Czarque, kako Branteglicza ovoga Sidaliʃta; kako Odvitnicza ovoga Grada i Darxave, morese za nas utechi prid boxanstvenim svojim Sinom, i svaki biç od nas odvratiti. Nu! Priblaxena Divicze, buduchi ti kraglicza Apoʃtolaa, i Naslidnikaa gniovi, buduchi ova Czarqua i Darxava sva tvoja, ti nas zaʃtiti s' tvojim molitvam prid Bogom, za da biçi gnegova rasargegna k' nami neprigiu, tako da mii puni ufagna poçivajuchi pod osignem moguchie tvoje obrane, budemo do-

stojni

Digitized by Google

stojni çuti od tebe, i ponavgliati u svako vrime, i na svako protivno nasartagne : (1) *Nechie pristupiti k' tebi zlo, i bic nechiese priblixati k' pribivalistu tvomu.* Ali bratimska gliubav stexenas xeliti, i prositi od Boga nesamo naſe vlastito, dali joſte i svega Puka karſtjanskoga saçuvagne. Primi dakle, o Priblaxena Diviczę, u ovi dan tvoga slavnoga slavodobitja xeglie, i molbe, kojeti çinimo za sviju spasegne, prikaxij ti tvomu boxanstvenomu Sinu, za da od materinski tvoji priporukaa pomoxene, uzágiu u mirisu ugodnosti k' Boxanstvenomu Pristogliu, i ſagiu varhu nas, i varhu svega Puka Karſtjanskoga gnegova smilovagna, i gnegovi blagoslovi. Na tvoje molbe neka Bogh stavnu uçini zemgliu na svakomu mistu, neka podili zdravglie u aeru, daxde zdrave pogliu, ſjedignegne kraglima, mir kraglievinam, poçitak svim Narodima karſtjanskim, za da po tvojoj pomochi moghli budu veseli svi Pûçzi pivati : *Bogh naſ utociſte, i kripost, pomochnik u nevogliam, kojesu nas naſle vehoma.*

GO-

(1) Psalm. 90.

GOVOREGNE V.

„ RAzloxise od petoga kraglskoga imena Ma„ rijna *Kraglicze Muçenikaa*. Bessidise koli„ kosu Muçeniczi vechi od ostali Svetij, i od ve„ likoga broja Muçenikaa isti, kojichiese uzmno„ xiti priko naçina u najposlidgnemu progonstvu „ Antikarstovu. Ukazujese kolikose dobro pristoji „ Marij ovo kraglskó ime, i kako mii pod gne„ zinom Obranom sada kadje nestalo prigodaa za „ bitti Muçeni, moremo dillujuchi dilla ustarpglie„ gna pripravitise za bitti dioniczi slave Muçeni„ kaa".

Posli Apoʃtolaa, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, najviʃe misto u Czarqui Boxjoj vojujûchioj na zemgli, i kragliujûchioj na Nebu, pristojise Svetim Muçeniczima, tojest onim nepridobivenim Svidoczima naʃe Vire, koji prid obrazom najnemilij Samosilnikaa potvardiʃeje s' vlastitom karvju, nezlamenujuchi kod Garkaa drugo Muçenik, nego ʃto zlamenuje kod Latinaa Svidok. Ovosu oni, od koji sami iz megiu uzresli znadese istinito, da posli obnevogliegnaa ovoga jadnoga xivota, udigl ulaze u slavu Nebesku, ovi sami imenujuse u Svetotajnim Misse, i od ovi Sami Czarqua parvaʃgni vikôvaa ʃtovalaje s' blaghdanom svakolicnim slavodobitja. Ako muke gnima podane, biʃe varsne dighnuti gnima xivot, sasvim dabi po çudu Bo-

xie-

Digitized by Google

xiega svemogujstva ostali xivi, biaju osobito zvani Muçeniczi, ali kad muke nebi bile toliko xestoke, zvajuse boglie *Muçeniczi odregeni* (kakose vidi u kgniga Tertulliana) baſ kao kipi, kojisu zapoçeti bitti Muçeniczi. Ovoje bila stara uprava Czarque, ali sadaſgna jest razliçita, jer Czarqua sada razmiſgliajuchi, da çovik joſ i posli negoje podnio najtexje i najxeſchie muke, more po griju izgubiti milost Boxju, nedopuſta dase zabroje megiu Svete s' slavnim imenom Muçenikaa, nego one same, koji radi ispovidagna Vire Issukarstove ostadoſe skonçani u muka. Nejzbrojenije broj Muçenikaa, navlastito ako promislimo nesamo one, koji izdahnuſe u srid mukaa, dali joſ i ostale saçuvane u xivotu od boxanstvenoga Svemogujstva, a mnogo viſe, akobismo hotili nadostaviti Muçenike odregene, tojest one, koji czichia ispovidagna Vire podniſe kojugod muku, premda nezadovoglnu za uzrokovati smart. Ali ostaviviſi joſ i ove, kojise boglie prozvat mogu Ispovidniczi, pravi Muçeniczi, ili skonçani u srid mukaa, ili izbavglieni od smarti po çudu boxanstvenomu, koju gnima naravskim naçinom uzrokovat imadiaſe prilična muka, slagaju jedno priprostrano kragljestvo od mnoghi millinnaa. Tko nabraja dvanaest, tko magne, a tkogod bilixi petnaest igliadaa svaki dan priko godiſta, ali za boglie rechi, nitko nezna pravi broj, a S. Ivan Apoſtoa, koji vidi u svomu

objav-

objavglienu skupgliene sve ujedno duse onij, koji do onoga vrimena biaju poraxeni radi Vire boxanstvene, neumide nami izrechi broja, dalinas uglavi, dase jos onda broj Muçenikaa nebiase ispunio, i zato bi onima reçeno, (1) *da jos pritarpe za mallo vrimena, doçimbi imao bitti nadodan broj slugaa i bratje gnove podpunomu broju, onij, koji imadiaju jos bitti smaknuti.*

Dakle u vrime Ivanovo jos se nebiase ispunio broj Muçenikaa; od onoga vrimena do danasgnega dneva çudnovatim naçinom uzmnoxaose jest broj Muçenikaa u progonstvima, kojasuse potom toga dogodila pod Czesarima Rimskim, doçim svanu mir povrachien Czarqui od Velikoga Costantina, i po za ovim biloje Muçenikaa u svako vrime, radi progonstva Vladaoczaa i Poglaviczaa nevirni. Kolikoji smakose Vandali, koliko Unni, koliko drughi nemili Inostranczi! paçe kakoseje Czarqua sveger rasirivala po razlikim dilima Svita, tako nije mogla napridovati u svomu zadobitju, nego po karvi svoji hrabreni Vitezovaa. Novi dili Svita odkriveni u Istoku, i u Zapadu, u Asij, i u Ameriki, nova krivovirstva Lutera i Calvina svesu bile tolike nove prigode za uzmnoxiti Czarqui broj Muçenikaa; ali kako ovi u vrime

Aposto-

(1) *Apoc.* 6. *v.* 11.

Apoʃtola Ivànà nijèse bijo ispunio, tako nî u danaʃgni dan. Neznadêmo koliko joʃ vikôvaa namî ostaje do skonçagnà Svita, ali znàmo dobro, da svakoga vika, ili na jednu, ili na drugu stranu biloje, ima, i bittichie u Czarqui svetoj novi Muçenikaa. A jedali neçujuse i dan danaʃgni sad pod Turczima, sad pod Vlàdaoczima Neznaboxkim, sad pod krivorczima od vrimena do vrimena dogogiaja Muçegniaa glasoviti? Ali, akose nevaram, ovi priveliki broj Muçenikaa uzmnôxatichie priko naçina oni, kojichie bitti muçeni u najpokognemu progonstvu Antikarstovu: ali kakose mogu privariti, kada Issukarst Gospodin naʃ s' vlastitim svojim ustma uglavinas u svomu svetomu Evangegliu, dachie tada bitti jedno progonstvo toliko veliko i xestoko, kakovo nije bilo od poçela Svita do sada, nitichie nikad viʃe bitti, (1) *bittichie tada nevoglia velika, kakova nije bila od poçela Svita dosada, nitichie bitti*. Ako sada po Pripriħoditeglima Antikarstovim, kojise i oni zovu Antikarsti, i zato reçe Apoʃtoa Ivan Sveti, (2) *Antikarsti mnoghi uçinilise jesu*, izhodi, i napriduje svè to viʃʃe uzmnoxan broj Muçenikaa, premda sada slidi ono çestiti igliadu godinaa, za koja, kakose

(1) *Matth. Cap. 24. v. 21.*
(2) *Ep. 1. Cap. 2. v. 18.*

Digitized by Google

kose ʃtije na poglavgliu 20. kgnigaa Oçitovagna, Angeo, koji sage s' Neba, nosechi u rukuu kgliuç brezdajne jame paklene, i jednu brezkrajnu veru⸗gu uhiti staroga Zmaja, tojest Vraga, i s' gnomga veza, i probacziga u pritamne dubine, i ondega zatvori (1) *za da nezavodi viʃʃe puke, doçimse ispuni igliada godinaa*, koja igliada godinaa zla⸗menuje sve vrime kragliestva Issukarstova od gne⸗gova Uskarsnutja lippo do doʃastja najposlidgnega Antikarsta: Kolikose viʃʃe uzmnoxati hochie ovi broj Muçenikaa, kada po onomu istomu ʃtose uz⸗darxi u Poglavju 20. kgnigaa Oçitovagna, bude odvezan Vragh, premda za mallo vrimena (2) *i posli ovoga od potribe jest da odriʃen bude za mal⸗lo vrimena*, i tadachie bitti, da kragliujuchi na zemgli Antikarst vas priuzet od duha vraxjega, i pun sotonske propasti poteghnuti hochie za so⸗bom iz Armenske, i iz Tattarske zemglie straho⸗vite narode Goga, i Magoga, i sjedinivʃi ujedno primnoghe prihignene puke, (3) *koji broj jest ka⸗ko piska morskoga*, raspruxitichiese po svemu Svi⸗tu, i progonitichie (4) *sette Svetij, i Grad po⸗gliubglieni*, i u ovomu progonstvu xeʃchiemu od svi ostali, kojasu bila, i bitti hochie, premda od

F mal⸗

(1) *Num* 3. (2) *Ver.* 3.
(3) *Ver.* 7. (4) *Ver.* 8.

Digitized by Google

malla vrimena, primnoghi dostighnutichie krunu Mucénikaa.

Rechietemi vii, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, ali nebi rekao, da u naʃe dneve tolikoje mirno kragliestvo Issukarstovo, i Czarque, da moremo virovati, daje Vragh uvezan s' verugam doli u paklu, i zatvoren u onoj strahovitoj tamniczi, za da nevara viʃʃe Puke varhu zemglie, kada vidimo sa svi stranaa Puke privarene nesamo megiu onim, koji neimaju nijednoga zraka svitlosti naʃe svete Vire, dali joʃte megiu onim, koji prikazuju poklon Issukarstú. Koliko imade krivoviraczaa, koliko odmetnikaa Czarque? A megiu istim Pravovirnim, kolikojise protivi Issukarstu, ako ne s' ričima, barem s' dillim? koliko pokvareni od vlastiti ganutjáa, koliko otrovâni od pohlepaa putti, koliko od nenasitni očiju, koliko priuzêtij od oholosti tarču vratolomski za starim Muzuvirom? Eh! rekaobi u ova naʃa vrimêna daje razdriʃen Vragh, koji u sardczij kragliaa karʃtjanski raxigajuchi pohlepu od novi Vladagnaa, i kraglievinaa, i prosipajuchi megiu sve Puke, koji govore da ispovidaju Viru i Zakon Issukarstov, sime vikoviti neskladaa, i plame osvetaa nenasitni, privarnuoje mirno kragliestvo Issukarstovo, i Czarkve, u kragliestvo rattaa, ugrabgliegnaa, i karvi, i u jedan snop sviju zalaa i nevogliaa, i mii isti, premda počivamo u kriłu iste Czarque, pod osignem

gnem i zaʃtitegnem parvoga Sidaliʃta, zamarʃeni-se nahodimo u tugiu rattu, i obteʃçani od jadaa malo magne, nego svi ostali Puczi zemglie, i kadase znade, da kragliestvo Antikarstovo bichie kratko, tojest od sama tri godiʃta i po, kako posli (1) S. Agustina uçe jednoduʃno sveti Tumaçitegli, i to vade odvech bistro iz Proroçanstva Danielova, (2) i od razliki svidoçanstvaa kgnigaa Oçitovagna, (3) nami, kojismo u trechioj godini naʃi obnevogliegnaa, joʃ nasiva dosada ni jedan mali zrak uʃagna od priblixanoga naʃega oslobogegna. Ali vam jurve reko, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, da sada Vragh premdaje vezan, niʃtanemagne dostaie gnegovi poklisaraa, koji igiu prikovrachiajuchi i razasipajuchi kragliestvo Issukarstovo varhu zemglie, jer varaju Kraglie i Puke za da nenasliduju pravedne i bistre istine gnegova svetoga Evangeglia, od kuda pak izviru sva zla u Karʃtjanluku, radi toga primnogoje nami potribito ustarpgliegne, nami, koji tarpimo kojigod dijo zalaa isti, akochiemo dopriti za uxivati u kragliestvu Issukarstovu na Nebu oni blaxeni mir i poçitak, koga sada imati nemoremo u kraglie-

 stvu

(1) *De Civit. Dei lib.* 20. *v.* 7. *&* 8.

(2) *Dan.* 10. *v.* 7.

(3) *Apoc.* 11. *v.* 2. *& alibi.*

Digitized by Google

stvu Issukarstovu na zemgli radi propasti i zloçinstva kipaa opaki ovi vrimênaa : (1) *ustarpgliegne vami jest potribito, za da çinechi voglju Boxju prinesete plod obetagnaa*. Zato S. Agustin na poçetku svoji plemeniti kgnigaa nazvani *Varhu Grada Boxjega*, pod kojega imena osignem iskuziva Czarquu razluçenu u dva vrimena ; *ili u prolazegnu ovi vrimênaa, çim megiu nebogoſtovczima putuje xivuchi po Viri, ili u onoj stavnosti Sidaliſta viçgnega, koju sada çeka po ustarpgliagnu, dogimse pravda obrati u Sud*.

Ali povrativſise na kragliestvo Antikarstovo, prem dachie ovo bitti kratko, i od sama tri godiſta i po, sasvim tizim, kako ono progonstvo, po govoregnu Evangeglia svetoga, bittichie najstrahovitije oda svi, kojasu ikad bila, tako joſte iz megiu svi imatichie vechie Muçenikaa, koji ukripglieni od svetoga pripovidagna Enoka, i Illie saragneni od boxanstvenoga provigegna na toliko golem posao, odhollichie silli Antikarstovoj. Onchie nastojati prihiniti sve Narode, najparvo s' darovima, dijo obetajuchi, a dijo dajuchi obilnost zlata, i srebra svojim naslidniczima, i one koje nebude mogao k' sebi priteghnuti s' darovima, kuſachie da pridobie s' strahotom svoji bojni çetaa, i ſto

(1) *Ad Hebr.* 10. *v.* 36.

Digitized by Google

ʃto nemogao bude dostighnuti s' strahotam, iskachie imati s' privarom laxglivi çudessa, s' kojimachie nastojati dati razumiti priprostitim, daje on sin Boga svemoguchiega, i na ove naçine potvarditi svoj nauk, kojichie biti razglasen po svemu Svitu od gnegovi otrovni Pripovidaoczaa, i Slugaa. Onchie çjniti u jedan ças proczvasti stabla, i udigl usanuti, uzbuditi Môre, i umiritiga, laxglivo promignivati narav stvarii, çiniti viditi martve kojisu xivi, a xive kojisu martvi, i igliadu drughi çudnovati zlamegnaa, tako da, po govoregnu Issukarsta Gospodina naʃega, dabi bilo mogûchie, upadnu u privare gnegove joʃ i isti Odabrani; (1) *tako da u zabogegne uvedeni budu (akobi uzmnoxno bilo) joʃte i odabrani*; jer na tolika zlamegna ucignena po çarovlia, i po drughim vraxijm privaram, mnoghi joʃte dobri karʃtjani poçechie sumgniti, da nije on Issukarst, kojichie tada dochi suditi Svit; a protiva onim, koji nebudu virovati himbam gnegovim, onchie zametnuti progonstvo prinemilo, i s' sabgliom, i s' oghgnem, i s' vakom drugom varstom mukaa pomoritichie one, koji ostanu stanoviti u Viri Issukarstovoj, kojichie bitti u toliko veliku broju, da kad nebi Boxje provigegne zbillo za malo vrimena na-

 ghlost

(1) *Matth. 24. v. 24.*

Digitized by Google

ghlost posilnu Antikarstovu, nebi ostao ni jedan jedini Karʃtjanin na zemgli, kakoje jurve prorokovao isti naʃ boxanstveni Meʃtar; (1) *i kad nebi skrachieni bili dnevi oni, nebi spasena ostala svaka putt*. Isti Enok, i Illia bichie smaknuti od Antikarsta, kojichie protiva gnima xeʃtju sarditost i razgnivgliegne iskaliti, buduchi oni ona dva velika Proroka, koji zaogarnuti vrichiom pripovidatichie u ono najzadgne vrime, od koji pisano jest na poglavgliu 11. kgnigaa Oçitovagna; (2) *i kad zavarʃe svidoçanstvo svoje, xivina, kojaje izaʃla iz Dubine, uçinichie protiva gnima rat, i pridobitichie gni, i smaknutichie gni.*

U takovu strahovitu progonstvu, ispisanu s' iskazagnem pribistrim svetoga Evangeglia, moremo istinito virovati, da broj Muçenikaa bichje mnogo vechi, negoje ikad bijo po sve vrime sviju zajedno sjedigneni progonstvaa proʃasti. Dakle, ako sada brojechi mnoxtvo onij, od parvi vikôvaa Czarque do danaa naʃi, nabrâjajuse milliuni, ako ovim imachiese nadostaviti mnoghi drughi Muçeniczi vikôvaa doʃasni, premda Vragh jurve razoruxan od Issukarsta Goʃpôdina naʃega na Krixu svomu, bioje dosada, i jest joʃ uvezan, i zbiven u pritamnim paklenim dubinam, tojest na ta naçin

(1) *Ibid. v.* 22. (2) *v.* 7.

Digitized by Google

çin svarnut, da prêmda more napastovati Pravovirne, nemore niʃtanemagne iskaliti svega svoga gniva protiva gnima, ʃtochie bitti, kada razdriʃen od verugaa, mochi hochie kako bude hotio s' himbaın varati, i s' sillom progoniti Karʃtjane? Ako stojechi u privexgni, po Nerûnu, po Domicziâ-nu, po Deciu, po Diocleczianu, po Maʃʃimianu, i ostalim svojim ovima priliçnim slugama od gnega nagovorenim, uçini toliko veliko porazegne od Pravovirni Issukarstovi; ʃto ikad nechie uçiniti slobodan, i razdriʃen po Antikarstu, oruxanu s' Vojskam primogûchim? Potribaje zato ispoviditi, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, da sjedinivʃise broj Muçenikaa vigeni od S. Ivana u Oçitovagnu, s' onim od ostali Muçenikaa do mira Coʃtantinova, i od ovoga do vrimênaa naʃi, i od vrimênaa naʃi do doʃastja Antikarstova, i nadobrojivʃi napokon ono mnogo viʃʃe Muçenikaa, kojechie biti smaknuto u vrime progonstva Antikarstova, izachi hochie jedno kragliestvo sloxeno od toliko milliûnaa, kojese puno lasnije more zaçeti u pameti, negoli s' zanatom od razbrajagna isporaviti.

Ali varhu ovoga toliko mnogobrojna kragliestva, tkomuse pristoji vlast imati? Ja znadem, da brez svake sumgne pristojise Issukarstu: Onje glavar, i izghled sviju Muçenikaa. Muka gnegova jest matticza, od koje ostali Muçenikaa muke nisu nego mlohavi ispisi, i prislabe prilike. Ovi od gne-

ga primiſe nauk za bitti hrabreni u progonstvima, i ustarpglivi u muka, i po gnemu dostigoſe milost napridovagna, i krunu Muçegna. Issukarst dakle jest dostojnim naçinom kragl Muçenikaa, ali kojachie bitti kraglicza? Tebi, o Priblaxena Djvicze Mario, pristojise ovo poſtegne, i zato u Falam Lauretanskim posli negosmote zazvali na pomoch, kako kragliczu Apoſtolaa, udigl napridujemo pozdravgliati Tebe, i na naſu pomoch zazivatite, kako kragliczu Muçenikaa, *kraglicze Muçenikaa*. Tisi ona, kojoj dobri Staracz Simeun posli nego navisti, da tvoj boxanstveni sin onda malahni ditichiak bijobi zamirak, kojemubise protivio, i kogabi progonio Puk Xudinski, nadostavi; (1) *a tvoju vlastitu Duſu procbi hochie maç*, tojest da maç prioſtri prodriti imade tvoje Sarcze, ſto nije on razumio od gvozdenoga maça, kakoje bilo od tkogagod zlo istumaçeno ovo Proroçanstvo, dalli on hoti dati razumiti jakost bolestij i tugaa, kojebi Ti provela razgledajuchi Muku i smart tvoga pridragoga Sina: tuga bolexgliva, koja na naçin prioſtroga Maça raztvorilabiti parsi, i Sarcze prodarla, i iznutrega tvoja izraskidivala s' toliko velikom snagom, da ako nisi palla od xalosti

(1) *Luc.* 2. *v.* 35.

Digitized by Google

sti udigl martva, bîloje çudo Svemogujstva bozanstvenoga, kojete uzdârxa u xivotu.

S. Bernardin od Siene razmiſgliajuchi ovu xalost, slobodno reçe, da nesamo sva ujedno sakupgliena, dali joſte razdigliena po svim gliudma, bilabi vridna çinitji sve u ta ças ostat martve; (1) *Toliko velika bi bolest Divicze, da kadbise po svim Stvoregnimà razdilila, svabi udigl pomarla*: ako za ostati zabrojen megiu Muçenike (kakovam reko iz poçela) zadostaje podniti radi Vire Issukarstove jednu muku, kojaje vridna po svojoj naravi uzrokovati smart, nechie bitti dosta za pokazati Mariu daje Muçenicza, jedna xalost toliko xestoka, da joſ razdigliena po svim gliudima, dighlabijm svima xivot? Koliko viſe od svakoga drugoga gliubgliaſe Maria Issusa, koliko boglie od svakoga drugoga poznavaſe dostojanstvo, koliko vechia biaſe gliubav od proczignegna, jer u gnemu gliubgliaſe Boga, koliko snaxnija biaſe gliubav varbêchia, jer gledaſe vlastitoga jedinoga Sina, toliko silnija bi bolest videchiga toliko nemilo izrazadirana od karvnikaa, i pribivena na krix, i zato piſe Rikardo S. Lovre: (2) *ſtoje viſe gliubila, toseje viſe oxalostila, i veliçina gliubavi zadade*

---

(1) *T. 1. serm. 61.*

(2) *Hom. de mentis robore, sed Martyrio Virginis.*

dade uzmnaxagna muczi : nitise ona imalo zaʃtedi u ovomu dogagiaiu pricemernomu , pace sveger slidilaje, u kolikojoj bi dopuʃteno, u vrime muke Sina svoga, i bi kod gnega nesamo kadaga propêʃe na krix , dali prista sarçeno kod krixa prid onim bogogliubnim xenam , koje slidiʃe Issukarsta : (1) *A staʃe kod krixa Issusova Mater gnegova, i Sestra Matere gnegove Maria Clêofina , i Maria Mandalina* : Toliko upisa Evangeliʃta Ivan , niti ʃto drugo nadostavi , niti istumaçi xalosti Marijne , jer po razmiʃgliagnu S. Ivana Zlatousnika , varhu ovoga glavnoga pisma nijese mogao zadovoglno istumaçiti : *nitije viʃe napridovao , jer Marie xalosti , i tughe sarcza izrechi nije bîo varstan.*

Ako sarçenost jest obilixje vlastito Muçenikaa , koja ikad vechia more biti od ove? Jedna Majka , kojase tiska u srid karvnikaa , kojase ustavglia kod krixa svoga pripogliubglienoga Sina , kojase nepripada od nasartagna çetaa ustavaa , ni od porugagna izmeta Puka , koja hochie da bude u kipu vlastitomu na strahovitomu muçegnu svoga Sina , i viditi s'svojim oçima svarhu priçemernu , nemarechi za svoj xivot , kojije imao ostat skonçan radi snaghe od xalosti , daje Bogh po svomu svemogujstvu nebude saçuvao od smarti ! Ako drugo obi-

(1) *Joann. 19. v. 25.*

obilixje Muçeniſtva jest, da muke budu dobrovoglno podnesene za Issukarsta, tkoji ikad dobrovoglnije podnese negoli Maria? Ona dobro znaduchi, da gnezin Sin boxanstveni umiraſe za spasegne naroda çoviçanskoga, dobrovoglno prista dase ispuni priveliko Posvetiliſte, kojega Issus prikaza od sebe istoga Priviçgnemu svomu Otczu, premdaje ovo Posvetiliſte zapadaſe najxalosnij mukaa, kojeje ikad podnio ijedan' Muçenik, i toliko xeſtje biſſe ove muke, daje nisu skonçale u xivotu, dali u sarczu, ne u tilu, dali u duſi: *i tvoju istu Duſu prochi hochie maç.*

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, jase' nechiu zadarxati za davam potanko iskaxem Xalosti Marijne, nesamo jer vii svake godine u korizmu, i u Petak nareçen od Muke çujete od Sveti Pripovidaoczaa millo iskazagne, dali joſte jer i ostale svetaçne zabave ovoga priveseloga dneva, s' kojima vii blaghdano ſtujete slavodobitje Marijno, nedopuſtajumi da uloxim viſe vrimena u momu razloxegnu, a napokon, jer ako Apoſtoa Ivan ostavi upisano u svomu Evangegliu, da Maria staſe kod krixa, alinam neistumaçi gnezine xalosti, kakochiu ja mochi to uçiniti, koji nejmam prosvitglie-gna, razuma, ni pêrra velikoga Evangeliſte? Rechiuvam samo u kratko, da S. Leun primnogo fali Muçenike, jer oni biſſe toliko blizu u naslidovagnu Issukarstove gliubavi; i u sliki gnegove

Mu-

Muke namisto sviju nas: (1) *koji Gospodinu našemu Issukarstu za spasegne sviju martvu, tolikosuse priblixali s' naslidovagnem gliubavi, koliko s' prilikom Muke:* A tkoje blixnij Issukarstu po naslidovagnu gliubavi, i priliczi muke, ʃto Maria, kada o gnoj gliubav naravska kako Matere, gliubav steçena, i ona, koju gnoj Bogh uli u sarcze, nadage priko naçina gliubav sviju drughi stvoregnaa? A koja vechia prilika u muczi, kada muka ispugnena u putti gnezina boxanstvenoga Sina, sva bi sauzêta u gnezino Sarcze, kada biççi Sinu gnezinu zadani odvech nemillo pri Stupu, prikovagne s' çavlim na krix gnegovi rukuu, i noghu, okrugnegne s' targnem Glave gnegove, probadagne uçigneno s' uliczom od gnegovi Parsiju, odgovaraʃe s' jekom strahovitom i prixalosnom u Sarczu Materinu? Kolikogod bi ranaa na Tilu naʃega Odkupiteglia, toliko ranaa bi u Sarczu Marijnu, u kojemu kako u priblixanomu pribistromu oghledalu odsivaʃe sva bolest muke Issukarstove. S' razlogom dakle mii zovemo Mariu nesamo Muçeniczu, dali viʃʃe nego Muçeniczu, i kragliczu sviju Muçenikaa, varhu çesa imademo jedan lip i snaxan nauk S. Bernarda: (2) *Diviczu ne brez dostojanstva vechie*

---

(1) *In ser. de S. Laurentio.*

(2) *Ser. in signum magnum.*

chie nego Mugeniczu pripovidajmo , u kojoj tojest tilesne muke ghiuchiegne nadage smillovagna bolesnoga sargenost.

Moremo odviſe zvati Mariu daje kraglicza Muçenikaa, nesamo jer ona podnesé viſe od svakoga drugoga Muçenika, dali joſte, jer mnoghi od gne ukripglieni, doçim xivi ovde na zemgli, podniſe potom toga Muçeniſtvo, a primnoghi posli Uznêsegna gnezina na Nebo, po gnezinomu utoçiſtu dostighlisu, i dostighnutichie u vrimêna doſasna lippo do svarhe Svita krune Muçenikaa. Jedan dar toliko zamirit nedostixese od Boga, nego po dostojanstvima Issukarstovim, i po Marijnim molitvam. Ako sveta Majka Czarqua svaki dan u Pozdravgliegnu Angeoskomu zaziva Mariu, za da molli za nas na ças naſe smarti, koja smart od vechie slave biti more, negoli ona Sveti Muçenikaa, kojije ustarpglivo podniſe od svoj progonitegliaa za potvargegne Vire Issukarstove? A kakose more dostighnuti toliko dragoczina smart brez pomochi kraglicze Muçenikaa Marie?

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, mii u ovomu miru Czarque S. jedva moremo zaxeliti toliko çestitu srichiu. Pristalasu od puno vrimena progonstva Samosilnikaa suproch Karſtjanluku u naſoj Italij, neslide viſe sada oni dnevi, u kojima ispovidati Viru i Zakon Issukarstov biaſe isto, ſto podloxitise najxeſchim sudnim iziskovagnima, i naj-

najnemillijm mukam ; ali nepomagnkaju prigode za tarpiti, i podnositi, kojenas pripravgliaju za da budemo dioniczi slave Muçenikaa ; ali kakonas opomigne S. Leun Papa, u srid napastovagnaa ovoga xivota mii imademo prositi u Boga najparvo ustarpgliegne ; a pak slavu : (1) *u srid napastovagnaa ovoga xivota parvo imademo prositi ustarpgliegnę ; nego slavu*: U ovoj dolini tugaa svakoga dopada ʃtogod tarpiti sad u imagnu ; sad u xivotu, ali gubechi imagna nejmamose raztuxiti, paçe naslidovati zamirite izglede spomenute od Apoʃtola: (2) *ottimagne dobaraa vaʃi s' veseegliem primiliste, poznajuchi da imadete bogliu i stavnu baʃtinu*: i zbiglia procziniti, dase pravo bogastvo nahodi na Nebesij, koje nije podloxno ni ʃtetam, ni lupeʃtinam, ni hottimagnu gliudskomu ; i nejmamose po isti naçin xalostiti od izgubgliegna xivota, jer mii çekamo doʃastje naʃega Spasiteglia Issukarsta, kojichie pritvoriti naʃe tamno, i nemochno tilo, slikujuchiga Tilu svoje viçgne bistrine : (3) *Spasiteglia çekamo Gospodina naʃega Issukarsta, kojichie pritvoriti tilo poniznosti naʃe slikovano Tilu bistrine gnegove.*

Okre-

(1) *Serm.* 2. *de transf.*

(2) *Ad Hebr.* 10. *v.* 34.

(3) *Ad Philip.* 4. *v.* 21.

Okrenimo naʃa uzdisagna k' Kragliczi Muçenikaa ; za da ona , koja s' tako hrabrenom stavnostju podnesę svoje xalosti , i najvechie izgubgliegne , kojese ikad mogaʃe uçiniti na zemgli , radi smarti svoga boxanstvenoga Sina , izmoliham od Boga dar toliko potribiti ustarpgliegna , oni dar , od kojega izvire , kako govori Apoʃtoa Pava , (1) naʃe kuʃagne , i oçiʃtegne od svi ganutjaa opaki , i koji oxivgliva u nami ufagne plachie viegne , i kako pisa S. Jakov Apoʃtoa u svojoj kgnizi Catoliçanskoj , ustarpgliegne jest ono , koje svarʃena çini dilla naʃa , i çini svarʃene Pravovirne , utvargiujuchij na naçin , da nemogu biti pridobiveni , ni upadnuti u ijedan grih : (2) *A ustarpgliegne dillo svarʃeno imade , da budete svarʃeni , i cziloviti u nigemu pomagnkajuchi* . Neka u nami ovi dar bude plod Obrane Marijne , i çuvajmoga s' najvechiom pomgnom za sluxitise s' gnim na svako neugodno nasartagne , kada jurve xivemo u vrime , u koje odvechje potribito çesto sluxitise , a ujme ostaloga , u kolikose nami pristoji ponoviti Tuxbe Jeremie Proroka , *i tuxbe , i pismu , i jabo* ; Ufamose sasvim tizim , da naʃ primilosardni Bogh ganut na smilovagne prama nami po kri-

(1) *Ad Rom.* 5.
(2) *Cap.* 1. *v.* 4.

kriposti molitavaa Marie nase Odvitnicze, odreditichie datinam mir, a ne tughe, za zavarsiti ona nasa obnevogliegna, koja mii s' ustarpgliegnem cekamo da dospiu, kako jurveje prorokovao po usta istoga Jeremie svomu Puku Xudinskomu u najvechiemu jaddu Suxagnstva Babilonskoga: (1) *Jabo znam misli, koje ja mislim varhu vas, misli mira, a ne obnevogliegna, za da podam vami svathu, i ustarpgliegne.*

GO-

(1) *Cap.* 29. *v.* 11.

GOVOREGNE VI.

„ RAzmiſgliase Maria kako Kraglicza Ispovid-
„ nika; tumaçise na koji naçin ime Ispovid-
„ nika pristojise onim Pravovirnim, kojisu u srid
„ mukaa prid obrazom Sudaczaa oçito ispovidili
„ Viru, i joſ Pismarim ili Pivaoczim Pissamaa
„ duhovni, i Djaczima od Kauke, i pokazivase
„ dase pristoji Marij Glavarstvo i vlast varhu svi
„ Ispovidnikaa, radi sarçenosti, koju pokaza u
„ Viri, i radi veliçanstva falaa, koje dade Bogu,
„ a navlastito u svojoj Pismi *Uzveliçaj*. Slidise
„ bessiditi od prosvitgliegnaa, kojase çine u Fer-
„ mu na Blaghdan Uznesegna; oppomignuse pri-
„ gode, i pomgnę, kojese zato imadu uloxiti, i
„ da svitlost naſega razuma imadese pristaviti sva-
„ koj drugoj svitlosti.„

Kadsmo jurve proſaste godine razmislili Mariu na Blaghdan priveseli gnezina Uznesegna na Nebo, kako kragliczu Muçenikaa, imademo ove godine, danas, kad prihodi uspomena od toliko dostojnoga slavodobitja, razmisliti, kako kraglicza Ispovidnikaa, za neostaviti, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, nijedan dijo gnezina kragliestva brez bogogliubni dillaa naſega razmiſgliagna, ni brez çastglivoga razveseglıegna naſega. — — — —

Kraglicze Ispovidnikaa, Zovlaſe u staro vrime

Digitized by Google

Czarqua sveta s' imenom Ispovidnikaa one Pravovirne, koji u srid mukaa, ili prid obrazom Sudaczaa ispovidalisu oçito Viru, prozvani joſte od Tertulliana *Mugeniczi odregeni*, i megiu ovim sluxajuse od kojegagod razluçegna u imenu, jer oni, koji prizvani na Sud ispovidaju Viru Issukarstovu s' glasom slobodnim i smionim, zoviajuse Ispovidniczi, a tko neprizvan, po sebi ispovidaſe prid Sudczima Viru Issukarstovu, i povoglno prikazivaſese za da bude muçen, zvaſese *Naugitegl Ispovidagna*, a oni napokon, koji pristraſeni od xestine mukaa za nebiti navedeni na poghibio straſglivi od zanikagna naſe Vire, povoglno i sami po sebi odlazaju na daleko, i sakrivajuse, ili ulazaju u Spille nepristupni planinaa, ili odstupaju u mista pustoſna i osamgniena, ili u garmne dubrave, zvajuse *Bixczi*.

Zoviajuse joſte Ispovidniczi i Pismari ili Pivaoczi Pissamaa duhovni, koji poglavito dillo jest faliti Boga, koje ime (ja czinim) izvageno od izabranoga i mnogo çesta govoregna S. Pisma, u kojemu ispoviditi uzimase za faliti, i ispovid za falu, tako u Pismi 42. (1) *ispovidatichbiuse tebi u Çetri Boxe Boxe moj*, tako u Pismi 99. (2) *Ulizite na vrata gnegova u ispovidagnu, udvorja gnegova*

(1) v. 5. (2) v. 4.

va u pisma : ispovidajtese gnemu , falite ime gne-govo i ost. tako u Pismi 106. *Ispovidajtese* (1) *Gospodinu jerje dobar ; jer jest uvike milosardje gnegovo* i ost. tako u Pismi (2) 146. *Pivajte Go-spodinu u ispovidagnu , pisme pivajte Bogu nafemu uz Cetru* i ost. i na stoo drughi mistaa . Dillo Pismara more biti podano po samoj zapovidi Mi-snika, ovako govorêchiega onomu, kojibiga imaq zapoçeti : *Pazi dobro, da sto s' ustma pivas., s' sar-czem virujes, i sto s' sarczem virujes, dillim ispu-nis.* Ali bilobi pristojno, da Biskup ovo uçini Dia-czima kada podaje gnima Kauku, kakoje odregje-no u Kgnigam Biskupskim Rimskim : (3) Ali da-nas ovo dillo nije vise razluçeno od Kauke ; radi çesa od sami Diakaa od Kauke razumimo Molitvu u Missi Velikoga Petka, kada Czarqua moli za sve Redove Misniftva, i posli negoje imenovala Biskupe, Misnike, Vangeliftare, i Piftolare, ili-vam rechi Sluxiteglie, i Posluxiteglie; nadostav-glia za *Svichionose*, *Zaklignaocze*, *Stiocze* , *Vrata-re, i Ispovidnike*.

Ali izvan ovi osobiti varstaa Ispovidnikaa, Czar-qua u opchinu razdigliva red Svetii svoji posli Ap-poftolaa u dva dila, u parvi stavglia Muçenike, tojest

(1) *v. 1.* (2) *v. 7.*
(3) *Tertia par. in fin.*

tojest one ; koji ; kakosamvam jurve istumaçio ; prigorise svoj xivot radi ispovidagna Vire Issukarstove , ili barem po staromu naçinu , kojiie sada promignen ; czichiá ovoga ispovidagna podnise tako xestoke muke ; koje mogaju gnima smarti zadati ; a u drughi dijo stavglia ostale Svete ; koji zavarsise svoj xivot u dillovagnu hrabrenomu kriposti karstjanski ; od kojemu drago varste oni bili ; od Czarkovgnakaa , ili od Puka, nitise u svetim Naçinim sluxi s' drughim razluçegnem ; tojest megiu gnima razluku samu postavglia od Biskupaa Ispovidnikaa ; i Ispovidnikaa na Biskupaa :

I od svi ovi dostojnò poznaje Mariu za kragliczu , i kako kragliczu Ispovidnikaa zazivaje u Letaniam Loretanskim ; za da ona moli za nas : *Kraglicze Ispovidnikaa moli za nas* ; i tako ona nije samo kraglicza Muçenikaa za razloghe , kojesam vami prosastoga godista prinio , dalije joste kraglicza sviju Ispovidnikaa ; na kojimu drago naçin uzmese ovo ime Ispovidnika , ili bili Ispovidniczi Vire , ili Ispovidniczi falaa Boxanstveni , ilise u opchinu razumili svi Sveti Ispovidniczi . Radi toga , Bratjo , i Sinczi pripogliubglienj , vi promislite prostorinu ove kraglievine , varhu koje kako kraglicza Maria zapovida . Sjedinite u pameti sve vikove , jer u svakomu viku biloje , jest , i bitichie virni Sluga Gospodinovi , koji hrabreno ispovidise gnegovo ime prid obrazom Samosilnikaa , i Suda-

czaa ,

czaa, i pristavisse istinito ispovidagne Vire svakoj drugoi, i u svim prigodam najxeʃtjoj pogibili Slughe, koji s' glasom i s' pametju, s' Pismam, i s' Popivkam duhovnim nastoiaʃe ocito fale davati Bogu, od koji parvi Iznaʃaocz i Naucitegl bi rekao daje bio Enoʃ sin Settov, i Unuk Adamov, jer od gnega ovako govori S. Pismo (1) u kgniga Naroda: *ovi zapoce zazivati ime Gospodgne*; i kao gnegovi uceniczi rekaobi dasu naʃi Diaczi, koji pivaju Pisme i Popivke duhovne u Pivaliʃtima Czarkovnim, i u sakupgliegnjima karʃtjanskim; Slughe, koji s' uxexegnem neobicajnim, i s' dillim hrabrenim kripôstij iz megiu ostali izvarsiti biʃʃe u provogegnu sveta xivôta; zato dostojni biʃʃe posli gnioye dragoczine smarti biti za izvarsite poznani po sudu S. Czarque, koia upravgliena od Duha S., odredi, da ʃtovani budu s' castju osobitom zabrojivʃi gni megiu S. Ispovidnike. I od ovi kolikojise nahodi daje bilo Biskupaa, premda Biskupaa prilikovani u broiu svima ostalim Pravovirnim, vazdaje bilo u Czarqui, i danas nahodise joʃ odvech mallo? Koliko od Czarkovgnakaa svitovni? Koliko od svakoga Reda Redovnickoga? A koliko napokon od Puka? I svi ovi slagaju kragliestvo Marijno, od kojega danas govorimo. Kra-

 glie-

(1) *Cap. 4. v. 26.*

ktliestvo viçgne , nedospiveno , koje nejma svarhe ni ù broju , ni ù vrimenu , jerse svaki dan uzmnaxa u broju , niti ima vrimena za dospiti , nego sam dospitak Svita . Kragliestva Patriarakaa , Prorokaa , Apoʃtolaa , i Muçenikaa imadu svoje kojegod meʃaʃe : Patriarke pravo nebiʃe nego u vrime staroga Zakona , i joʃ onda bi veliki broj Prorokaa radi çekagna doʃasnoga Mesie , kojise broj smagnka posli negose ispuniʃe Proroçanstva uçignena varhu Muke , i Uskarsnutja Issukarstova . Apoʃtolaa nije bilo nego dvanaest , nitisu svaka doba prikladna da bude Progonitegliaa i Muçenikaa . Kada nestaje Progonitegliaa , i karvnikaa , tadase smagnkaje slava i dika Muçegna , radi çesa prolazi i viʃe godinaa , a more biti gdigod i kojigod czio vik , dase nevidi u Czarqui S. prosjati jedna jedina krunna Muçeniʃtva . Ali Ispovidnikaa nitje nikad nestalo , nitichieji nikad nestati . Ispovidniczisu sveti czvitje svakoga vrimena , i vochie svake dobi : za da oni niknu i uzrestu u Vinogradu Issukarstovu , neimadu potribu ni od ruku , ni od maçaa karvnikaa ; i oni slagaju jedno kragliestvo , koje sveger raste u broju , i kojega napugnegne mochi hochiese proczimiti samo na svarhi Svita .

Ovo jest kragliestvo , u koje na danaʃgni dan svaki Pravovirni hlepiti i nastojat imade ulisti , i misto imati , kada jurve sada megiu nami Czarqua katoliçanska mir uxiva . Biskupi megiu Ispovidnike

kè Biskupē, a svi ostāli mègiu Ispovidnike nebiskupe, a s'kojimgod osobitim naçinom svi Diaczi, jersu oni pravo prozvani i poʃtovani od Czarque s'imenom slavnim Ispovidnikaa, kako oni, koji naviʃtuju, i pivaju fale boxanstvene. Ali kako mogu to ufati oni Diaczi, kojise çine dasu nimi, jer nechie da pivaju fale boxanstvene, i glusi pokazujuse, kadsu zvani i ponutkovani, da dogiu na velika Czarkovna pivagna? Oni, koji daleko stoje od sveti Czarkovni zabavaa, za koji Czarkavaa potribu biʃʃe uzdighnuti na bitje Diaçko, i za isti Czarkavaa sluxbu odregeni, nedolaze na oçita i svetaçna Skupnopohogegna, sasvim da od najvechie duxnosti? Oni, koje ni glas Stariʃinaa, ni odregegna sveti Naredbaa, ni Zakoni Darxavni, ni strah od pedipsaa, u koje upadaju, ni opaza od zla izgleda, koga daju, nemogu prighnuti da ispune svoju duxnost, tojest faliti oçito Boga s'svojim glasom, joʃ ni u mallo blagdâni i opchieni molbaa, na koje dochi svake godine duxnost imadu? Tolika pospiʃnost za nachise na svakoj igri, na svakomu raskoʃiu, na svakomu prikazagnu, joʃ dobro ni razmiʃgliajuchi, pristojilise, ali ne svetigni bitja gniova, a toliko malahna pomgna i nastojagne za nachise na svetaçnim bogoçasnim dillim i na ostalim oçitim duhovnim zabavam za faliti Boga? Gorebi joʃ bilo, akobi te varste Diaczi nesamo bili odregeni za Czarkovnu sluxbu, dali

 odvi-

odviſe akobi uxivali plode Dohodakaa Czarkovni, i sasvim tizim nepomgnivi bilibi prihoditi na Skupnopohogegna, i na drughe svetaçne bogoçasne zabave zastavgliene od S. Czarque po svetomu i mudromu razabragnu za oçito Boga faliti na ta naçin, i prositi obilnost blagoslova nebeskoga varhu Czarkovgnakaa, varhu Puka, i varhu svega Karſtjanluka. Diaczi toliko dangubni, (od koji hotiobi, da nebude nijednoga megiu naſim Czarkovgnaczima) nemogase istinito ufati dachie biti od Czarque poznani za Ispovidnike, a mnogo magne dachie imati dijo u ovomu kragliestvu Marijnu: Paçe neznam, koji razlog strahoviti mochi hochie dati Bogu od svoga Diaſtva, koje s' zasvidoçegnima pravoga zvagna Czarkovnoga prosiſe, i s' vruchim, s' ponovglienim, i s' dosadglivim pitagnem dopriſe ugrabitnamga iz ruke, buduchi potom toga pomagnkali nepodobno i gardno dillu svomu, kada od nijednoga drugoga grija joſ i nebi bili krivi, jer kako vadimo iz sveti Pissamaa, Boghchie postaviti sve u jedan snop one, koji pomagnkaſe ispuniti vlastite duxnosti, i one, koji dillovaſe zloçinstva, i nepravicze, brez dachie megiu gnima uçiniti ijedno razluçegne: (1) *A pomagnkajû-*

(1) *Psalm. 1. 24. v. 5.*

kajuchie u duxnostima privestichie Gospodin s' dilujuchim nepravdu.

Sada ſtochiemo rechi od Puka? Vii, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, svidoczi budite zajedno i sudczi, jesteli toliko veliko mnoxtvo puka vidili na naſim Biskupskim Veçergnam (brez dase govori od drughi magne svetaçni duhovni zabavaa) ili viditeli dasu priſli toliki na veliko Posvetiliſte, kojechiemo sada ovde prikazati Bogu na uspomenu Uznesegna Marijna, kolikoji vidiste na Targu, na isprazmim prikazagnima, na spardgnima, i na zanovetagnima Priçignavaczaa, i Prikazaoczaa. Pogagialise to s' pravim chiuchiegnima bogogliubnosti karſtjanske, koju ispovidamo, sudite vii isti, za dase ja nesramujem, i nesmuchivam kuditi i karatise czichia takovi brezredjaa, kojabi bila od zastigegna jednomu Puku raspuſtenomu, i chiudi divije, a ne Puku jednoga Grada, koji imade biti (kako jest ovi) Glava Zakona, Nauçitegl umigna i mudrosti, i oghledalo svake dobrochiudnosti.

Vichieteme, more biti, upitati, za koji razlog Czarqua S. ſtuje Mariu navlastito kako kragliczu Ispovidnikaa? Na to odgovaram, da ovo ime pravednose gnoj pristoji, jer glavarstvo i vlast varhu svakoga reda kipaa imaduchi uxivati ona, kojaje od svi ostali duſaa u istomu redu najizvarsitija, Maria nadage sve ostale Ispovidnike u hrabreno-

sti

sti svoje Vire, i u veliçanstvu falaa boxanstveni.
Jer stavnost, koju ona pokaza kod krixa svoga boxanstvenoga Sina brez daseje pripala ni od nemilostivosti karvnikaa, ni od porugagna Pisaoczaa i Farizeaa, ni od naghlosti Puka privarena i pomamgnena, bi brez prilike, i istu Viru uzdarxa posli smarti gnegove çekajuchi s'ufagnem stanovitim Uskarsnutje, kad nesamo Uçeniczi, i naslidniczi Issukarstovi, dali joſte i isti donapokon Apoſtoli od gnegova Uskarsnutja posumgniſe, zato Maria dostojnim naçinom po parvomu tumaçegnu Glavaje, i kraglicza Ispovidnikaa. Odviſe jest gniova kraglicza i po drugomu tumaçegnu, jer ona viſe od svakoga stvoregna priplemenite fale uzpiva Bogu, varhu çesa imademo svidoçanstvo u pripoſaglienoj gnezinoj Pismi, koja zapoçima: *Uzveligaj Duſo moja Gospodina*: Pisma od plemenstva privisokoga, i pripuna toliko kriposni izgovaragnaa milostivosti, mogüjstva, i milosardja Boxjega, i toliko sarçene harnosti prama gnegovoj nedospivenoj dobroti, da nijedna izreçêna od sama Stvoregna bi s'tolikom ugodnostju na Nebu primgliena, nitje nikad bio Otacz Nebeski od drugoga sama Stvoregna proslavglien s' falam priatnijm, nego bi od Marie, i od svoga Sina Issusa, koji bi ujedno i Bogh i çovik. Ah! da Bogh bude hotio, da budu k' nami doparli ostale Pisme, i Pripivagna, s' kojim priblaxena Divicza dan i nochi

faglia-

fagliaſe, i uzveliçavaſe milosardje Gospodinovò, jer istinito imalibismo jednu veliku pomoch za fàliti dostojnò Boga, koliko ikad mogłòbiga faliti umarlo Stvoregne. Nitje ona samo tako priplemenito proglasiła fale boxanstvene, dali joſte sluxilaje za Nauçitegliczu istiçûchioj karſtjanskoj Czarqui Svetoj: i za da vi, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, neczinite, daje ovo jedno moje bogogliubno promiſgliagne zaçeto u momu razûmu, ili u kojega drugoga kipa kriposnoga, znajte, da varhu toga imademo jedno izvarsito Angeosko svidoçanstvo.

U najzadgnemu Govoregnu, kojesam s'ovoga Sidaliſta izustio na blaghdan Sveti Apoſtolaa Petra i Pavla, ponutkovaosam vas da proſtiete nebeska objavgliegna S. Brigide, sada imadem nadostaviti, da ſtiete joſte i Govoregne Angeosko iste Svete, koje udigl u istim kgnigam posli reçeni objavgliegnaa slidi. Xegłna ova virna zaruçniçza Gospodinova znati, joſ doklese nahodiaſe u Rimu, kojabise ſtivêgna imala çesto çiniti u Manastiru od gne sagragenu u Svezij na çast Priblaxene Divicze, dostighnu milost od Issukarsta, daje nauçi jedan Angeo, koji nârece gnoj ſtivêgna ista, a onaji sva upisa varhu izvarsnostij Priblaxene Divicze, i svase uzdarxe pod imenom Govoregna Angeoskoga S. Brigide. U Poglavju devetnaestomu dakle ovoga Govoregna nahodimo, da

posli

pasli Uzaſastja Issukarsta Gospodina naſega na Nebo, bi dopuſteno gnegovoj prisvetoj Majczi Marij da ostane na zemgli za pokripgliegne i uvixbagne oni parvi Pravovirnij; jer ona bilaje Meſtrovicza Apoſtolska, Utiſiteglicza Muçenikaa, i Nauçiteglicza Ispovidnikaa, *biaſeto* (kakose onde ſtije) *Meſtrovicza Apoſtolaa, Utiſiteglicza Muçenikaa, Nauçiteglicza Ispovidnikaa*, i tumaçese potom toga dilla, kojaje ona sveto dillovala, i kojasuse pristojala svakomu od takovi imênaa, a ſtose pristoji ovomu najposlidgnemu od Nauçiteglicze Ispovidnikaa, jest ovako upisano: *Ispovidnike uçaſe nauke spasegna, koj po gnexinu nauku i izghlêdu priizvarstnò priaſe, vrimêna dneva i nochi razborito za Boxju slavu i falu urediti, i san, i blagovagne, i trude tila duhovnò i razborito razrediti.* Stoſe joſ boglie ovako tumaçi, tojest, da ona uvixbagna i nauke onim parvim Ispovidniczima podavaſe, koji po nauku, i svetomu izglêdu gnezinu nauçiſe dobro razdiglivati sve çaſe dneva i nochi za faliti i slaviti Boga, i s' kripostju trizmenosti na ta naçin vladatise u spavagnu, u jichiu i pitju, i u ostalim trudima tilesnim, da sveger tilo upravglieno bude od razbora i duha, a duh podloxan i vladan od Boga.

Blaxeni mii, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, koji xelechi imati srichiu da budemo zabrojeni u broj Sveti Ispovidnikaa, jurve onu çestitost uxivamo,

mo, dasmo za mnogo vlastiti uzrokaa svi slughe Marijne. Gneznoje ovo Parvestoglie; ova ista Czarqua nosi ures gnezina slavnoga imena, ovi Grad, ovi Puk, ova sva Darxava poznaje Mariu za svoju osobitu Odvitniczu, paçe kako Odvitnieczu stujeje i çasti sva kolika Piczenska Darxava, kojuje Maria nadarila i izabrala iz megiu svi Narodaa Svita nastanivsi u gnoj svoju Svetu Kuchiu. Ako u kraglieštvu Ispovidnikaa, koje mii xelimo, Maria jest kraglicza; i ona darxi u ruczi svojoj kraglsku vlast zlamenovanu u sibki zapovidi, s' koliko velikim pouzdagnem mochiemose ufati, dachiemo i mii misto u istomu kragliestvu dostighnuti po gnezinoj obrani? Jeda posli negosmo mii ovde na zemgli ispovidali i pripovidali fale Issusa i Marie, Mariachie nas zapustiti, da ostanemo brez plachie i postegna sliditji za u vike u Raju? Nechieli poçemu ona sarçeno za nas nastojati, za da slaba dilla nase ponizne çasti ukripgliena od dostojanstvaa neizmirni gnezina boxanstvenoga Sina uxdighnuta ostanu na toliko visoku czinu, da gniova prava i dostojna plachia bude uxivati, blagoslivati, i slaviti Boga u vike?

2 Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, od toga sumgniti neimademo, imaduchi u nasu pomoch i boxanstvena obetagna, i dostojanstva Odkupiteglia nasega, i odvitovagne Marijno. Stobinam moghlo dati uzrok da sumgnimo, i dase strasimo, bilobi

samo, kadbismo pomagnkali pokazivati duxna dilla çasti na zemgli, ilibise ova od nas dillovala brez one çiste i prave odluke, brez onoga veseglia, i bogogliubstva sarcza, brez one pospiʃnosti, i priklonitosti dilla, kojase pristoji. Varhu çesa imademvas opomenuti, dasluxitise s'svitgnaczima nochnim u ovomu Gradu, ʃtoje iznova zapoçeto, na çast Marijnu, koliko pokaziva viʃe bilighe vaʃega bogogliubstva, tolikobi sluxilo za oçitovati neurednost onji, kojbise s'istim nochnim prosvitgliegnem sluxili na opako. Sotona (govori Poglavicza Apoʃtolski) (1) naʃ neumirglivi nepriategl, kako jedan bisan Lav, iʃte po svuda gdibi kogagod proxdro, on ulazi u naʃe Blaghdane, nasarchie u srid naʃi Skupʃtinaa, i sakrivase gdisu tisna prolaziʃta, i gdi navala Puka muʃka i xenska, i pomoch svitgnakaa zajedno i tminaa dajumu ufagne od zaplignegna. Budimo dakle opazni za uklonitise od zasidaa, i za bixati od prigodaa, a joʃ vechie pomgnivi od naʃega spasegna, negoli od taʃtij puçki prikazaa. Ja za sada nezabragnivam iznositi svitgnake na Svetkovine Marijne, i ostali Svetij, dali izlaziʃte kipaa nefalim, a oni navlastito, koji najlipʃij ureʃ, i dika jest tihost, stid, i uklognagne od Svita. Uxigajmo svitgnake po naʃim Prozorim, ali mii u isto vrime stojmo u ku-

chi

(1) 1. *Petri Cap.* 5. *v.* 8.

chi sakupglieni i bogogliubni , za uxechi drughe svitgnake u naſemu razûmu , svitgnake , kojichie biti puno viſe ugodnij Bògu , i s' naſim bogogliubstvom çinichienas priatnije prid oçima Marijnim , i svega Dvora Nebeskoga .

I to jurveje rekao oni stari i glasoviti Meſtar od boxanstveni Zastavaa , od kojegase vii varhu svi ostali vaſi Gragianàa diçite , Lucio Celio Lattanzió Feramski na poglavju 2. kgnigaa ſesti gori reçenì , gdi on malu czinu çimechi od svitgnakaa , kojise uxigaju na poſtegne Bòxje (varhu koji ja nefalim tumaçegne odvech krivo gnegovo) údigl nadomechie ovu besidu dostojnu svakoga potvargegna , i svake fàle : (1) *Drugubo on od nas svitlost iſke , ne dimôvitu , dali bistru i çistu pamet tojest .* Svitgnaczi naregeni od vaſi Starij u zakonim gràgianskim za proslaviti danaſgni blaghdan Marie Uznesene na Nebo , uxigalisuse obdan , a ne obnoch , i nosilisuse u rukaa za zlamegne gnieve xive Vire , i ovdebise Bogu prikazivali . Nu , Bratjo , i Sinczi pripogliubglieni (ja vas mòlim za koliku çast i gliubav nosite Marij) nedopuſtiſte , da u naſa vrimêna s' novim obiçajem izagiu zlamêgna sloboſtine , bilizi brezoçnosti , i prigode grijaa , drugaçije ovi svitgnaczi , i ova prosvitgliegna , za drugo

(1) *Lib. 1. Rubr. 2.*

go nebi sluxila, nego za ukazati put nesvisnim prama paklenim tminam, i za utopitji u pristrasne ponore vikovite. Nevoglnoje i xalosno çuti, dase grisi meglu karstjanima, ali dase nadostavgllia tegochia danaa Svetaçni na prigode sagrisegna, stvarje, kojase ponisto podnit nemore: Da kojigod od Czarkovgnakaa, da mnoghi od Puka nepomgnivisu za pokazati oçite bilighe çasti prama Bogu, stvarje za plakati, ali dase izmisgliaju niki drughi naçini, s'kojima pod osignem postovagna Boghse uvrigiva, i da nika prikaza izvagnskoga bogogliubstva sluxitise çini texkomu sagrisegnu, i izvit karstjanski zabavaa nebogoçasnoj slobostini, stvarje za zgrozitise, i umriti od tughe. Prisiczam moje Govoregne, jerme svi vi dobro razumite, saragnujuchise viditi unaprida plod od ovi spasonosni ponutkovagnaa, izasâstij iz jednoga Sarcza, koje kolikovas vechie gliubi, tolikose vise plassi, i kada plod nebude odgovoriti momu çekagnu, koje jest priveliko, tadabi stisnut s'mukom bio opritise i smesti brezrednosti na drughi naçin.

Megiuto s' najsarçenijm i istinitim dillima od çasti, koja izachi imadu iz srid nasega sarcza, stujmo Mariu kako kragliczu Ispovidnikaa, ukaximose pravi Ispovidniczi boxanstveni falaa na zemgli, i ufajmose potom toga s' pomochiu gnezina odvitovagna biti jedan dan dijoniczi blaxenoga kragliestva Ispovidnikaa na Nebu.

GO-

Digitized by Google

GOVOREGNE VII.

„ RAzmiʃgliase Maria, kako kraglicza Divi-
„ czaa, i proczignujuse u gnoj dva imena
„ toliko megiu sobom protivna; Matere, i Divi-
„ cze, i potriba Proroçanstvaa za pripraviti duh
„ çoviçanski da viruje jedno toliko skrovito otaj-
„ stvo, buduchi ona bila najparva, koja s' zavitom
„ posveti Bogu svoje Diviçanstvo.

S' kojemugod drago strane mii upravgliamo pogled megiu Poglavstva Nebeska, sveger, Bratjo; i Sinczi pripogliubglieni, uzrok imademo zamirati nove stvari u kragliestvu Marijnu. Posli nego je promislismo kako kragliczu Angelaa, Patriarkaa, Prorokaa, Apoʃtolaa, Muçenikaa, i Ispovidnikaa, imademoje joʃte promisliti kako kragliczu Diviczaa: *Kraglicze Diviczaa*. U Letaniam Loretanskim dva imena od izvarsitosti varhu ostali Diviczaa dajuse Marij; parvo joʃ iz poçela, i rudigl posli najvechiega imena od Bogorodicze; *Sveta Divo Diviczaa*; a drugo prid svarhom; *Kraglicze Diviczaa*, a u Letaniam Velikim su dva sama imena ʃtujese Maria, tojest daje Bogorodicza, i Divicza Diviczaa: *Sveta Bogorodicze i Sveta Divo Diviczaa moli za nas*; potom toga zazivajuse na pomoch ostali Sveti, ker od ova dva imena Majke Boxje,

i Divicze Diviczaa kako iz najparvij vrutakaa iz-viru sva plemenstva Marijna.

Dase izistine u istomu jednomu kipu ova dva imena megiu sobom protivna od Matere i Divicze, jest jedno od najzamiritij çudaa boxanstvene mudrosti. Kako prişastje Messię bi velika zamira sviju prilikaa i zlamenovagnaa staroga Zakona, tako gnegova Prisveta Mater, i vazda Diviçza, po kojoj on imadiaʃe dochi na Svit, potribito imadiaʃe svoj dijo. Ako potribovaʃe urediti i pripraviti glinde s' proroçanstvima za da viruju otajstvo neizreçeno, po kojemu Bogh imadjaʃese uçiniti çovikom, potribovaʃe po isti naçin urediti i pripraviti s' istim proroçanstvima duh çoviçanski za da viruje jednu Majku vazda Diviczu, i jedno samo Stvoregne pravu Majku Boxju. *Kûpina*, koju Mojsie viddi da goraʃe brez saxechise; *Sibka* çudnôvita Aaronova, koja sama procvate u Pribivaliʃtu, a potom toga bi namiʃchiena u Korabgli, jesu glasovite prilike od ovoga plodorodnoga Diviçanstva. *Vunna Gedeonova* rôsom priktivêna, ostavʃi sva zemglia naokolo suva, zlamenovaʃe prişastje Sina Boxjega u utrobu Diviçansku Marijnu, i zato ovako piva Czarqua: *kako rôsa na vunnu çaʃaosi*; *Pristoglie Salamunovo* od suvoga zlata, i od pribile kosti zlamenovaʃe utrobu Divicze Prisvete, koje prisiajnoj çistochi nemogaʃese prilikovati ni zlato, ni ijedna najbiglia kost, i onde Salamun

pri-

privicgni, koji gnu blaſe stvorio, kako u svomu vlastitomu Pribivaliſtu poçinu: (1) *i koji stvori mene, poçinu u pribivaliſtu momu*: *Vrata Ezechielova* sveger zatvorena, kroz koja nebi nijedan çovik proſao: (2) *jer Gospodin Bogh Izraelski ulizao jest krozagne*: bi, govori Agustin, (3) jedna ocita prilika Marie vazda Divicze parvo porogegna, u porogegnu, i posli porogegna. Cedri nerasutni Libanski, Cipreſſi Sionski, visoke Palme Cadeſſa, Ruxicze Jerika, Masline najlipſij Pogliaa, Javori uzresli u prikomirnu visinu kod vodaa, Dragomirisne trave od najvechie czine, Draghe pomasti, Mirre izabrane, drugo nisu nego osigni, prilike, i slikovagna prave Prilike Marijne, i slava izjednaçegna, za ukazatnam visinu Materinstva Boxanstvenoga u gnoj sjedignena s' neosquargnenim Diviçanstvom.

Izvan svega toga za pritechi slabost primlohave razuma çoviçanskoga, i pripravitiga da viruje toliko priduboko Otajstvo, iziskivaſese koiegod Proroçanstvo odvech bistro i oçito, kojese nebi moghlo na drughi naçin razumiti. Ovo imademo u

H 2 Iſaij,

(1) *Eccl. cap.* 24.
(2) *Cap.* 44.
(3) *Serm.* 18. *de Temp.*

Digitized by Google

Isaij, i ja jurve, Bratjo, i Sinczi pripogliubglie-
ni, staviosamga vami prid oçi; kadsamvam istu-
maçio ime pristojno Marij od kraglicze Prorokaa.
Isaia dakle prorokova Puku Jeruzolimskomu, a
navlastito kuchi Davidovoj, dabi prislo jedno vri-
me, u kojebi Bogh dao gnima jedno zlamegne
svoga Svemogujstva vechie od kojegamu drago mo-
ghlibi prositi s' Neba, s' Zemglie, i iz pod Zem-
glie. A kojebi bilo ovo zlamegne? Evoga: (1) *E-
vochie Diviczu zaçeti, i poroditi Sina, i zvatichie-
se ime gnegovo Emanuel:* riç, koja zlamenuje *s' na-
mi Bogh;* zato ovi Sin, kojise imadiase poroditi
od take Divicze, bijobi nesamo çovik, dali jos i
Bogh. Morelise nachi, Bratjo, i Sinczi pripogliub-
glieni, proroçanstvo otvoritije, i bistrije od ovo-
ga, za navistiti, da u Marij priplemenitoj mladi-
czi kuchie Davidove, bilobi sjedigneno Diviçan-
stvo s' boxanstvenim Materinstvom? Nitichiuse ja
ovde zadarxavati za razoriti zahogegna, i krivo-
virstva Ebionichiânaa, Cerinta, Elvidia, i ostali
Krivoviraczaa, koji s' psostima nebogostovnim pro-
tivisese ovomu neizreçenomu Marijnu nadaregnu.
Mnogo vrimena zatobise iziskovalo, nitije potriba
dase ja sada ovde sad spomenutim Krivovirczima
oprem,

(1) *Cap. 7. v. 14.*

oprem, jerſe to joſ odavna pria mêne primudro i prisnaxno uçinio Angeoski Nauçitegl S. Toma, (1) i toliki drughi parvi Sveti Otczi, a ovde to sad uçiniti niſta nebi prudilo, jer vii svi sa mnom zajedno stanovito virujete i virujuchi çastite ovi priistiniti çlan Vire svete.

Ali da ovo Diviçanstvo bude u gnoj plodorodno, jest ovo jedno toliko osobito nadaregne gnezino, da od ovoga dijonicza biti nemore nijedna druga Xena: zato ja nepostavgliam za nadaregne tako ritko i drughim nepodano, imêna gnoj od Czarque odregena, koja gnu zove Diviczom Divicza, i kragliczom Diviczaa, nego daje ona bila najparva, kojaje posvetila Bogu s' zavitom svoje diviçanstvo, i daſe primnogo czinila diviçanstvo, buduchi odvarghla od sebe slavu za biti Majka Boxja, kadbi tribovalo zato isgubiti diviçanstvo, i po tomu ona izage Parva Prilika, Ispis poglaviti, Meſtrovicza, Voditeglicza, Oghledalo, Kraglicza sviju ostali Diviczaa, kojesu bile posli gne, i bitichie tja do svarhe Svita.

U Zakonu od Naravi znademo, da najparva zapovid, koju dade Bogh çoviku, bi ona od porogegna i od uzmnoxagna: (2) *rastite, i uzmnoxaj-*

(1) *Part. 3. quæst. 28.*
(2) *Gen. 1. v. 22.*

kajtese. U Zakonu pisanomu nahodimo jednu oçitu zabranu protiva neplodnosti: (1) *nechie biti u tebi neplodno ni muxʃko, ni xensko*; a u Zakonu Novomu Apoʃtoa bistro izgovara, da nejma nijedne zapovidi varhu diviçanstva, nego da podavaʃe samo svitovagne: (2) *Od Diviczaabo zapovidi Boxje nejmam: Svitovagnebo dajem*. Maria bi najparva, koja s' zavitom vikovitoga Diviçanstva, do onoga vrimena nikad neçuvena, posvetise Bogu. Xivilisu u staromu Zakonu niki kipi izvarsiti u neoxegnegnu, alise nebiaju zarekli tako xiviti kriposno po zavitu; tako xivi Illia, Eliʃeo, Daniel, i tri Mladichia, kojim nenahudi oghagn u pechi Babilonskoj. Maria s' zavitom vikovitim Diviçanstva sve nadage u toliko izvarsitomu bitju, joʃ pria, nego Issukarst Gospodin naʃ podao biaʃe svitovagne u svomu Evangegliu, koje po zatim Apoʃtoa pripovida.

Viichietemi rechi, da svitovagna Evangeoska imadoʃe poçetak od Issukarsta, kojije svarha Zakona, i poçetak svarʃenosti i milosti, radi çesa rekaobi, da nije bijo priteçen od Marie, ali tu muçnost razmarsiva Angeoski Nauçitegl govorechi, (3) da

(1) *Deut.* 7. *v.* 14.
(2) 1. *ad Cor. cap.* 7.
(3) 3. *part. quæst.* 28. *art.* 4. *ad* 2.

da kakò punnost milosti bilaje czilovito u Issukarstu, i sasvim tizim jedan poçetak iste punnosti radi dostojanstvaa Sina bi parvo u Materi; tako jeſtę i obsluxegne svitovagnaa, koje sve jest dillo milosti Boxje, czilovitò zapoçe u Issukarstu, ali vidise niſta nemagne nakojigod naçin pria u gnegovòj Prisvetoj Majczi. Viichiete ponoviti: ako ona posveti Bogu s' zavitom svoje Diviçanstvo, kakòse ùdade? Kako xivi s' Jozipom? Varhu çesa imadenivam ukratko istumaçiti upravu boxanstvenoga Provigegha u poslu privisokomu, i neobiçajnomu.

Maria joſ iſtom diteſcze od tri godiſta, ili malo viſe, bi od svoji bogoſtoyni Roditegliaa posvechiena, i prikazana na sluxbu Templa u Jeruſolimu. Onde ona u osamglienomu Odlaziſtu, od kojegasam vami pria besidio, zajedno s' mnoghim bogostraſnim Diviçiczam (1) bi uzdighnuta, nastojechi na molitvu, i na razmiſgliagne stvarij boxanstveni, i poslujuchi svojim ruçiczam ſtose pristojaſe çiniti ostalim diviçiczam za sluxbu Templa Boxjega. Zamirito uzdighnutje, u kojemu (kako piſe S. Ambrox) vidise, gdi diviçicza tako malakna sjedignivaſe u sebi tako plemenite kriposti, da ona biaſe izaſla Meſtrovicza u svakoj varsti svima ostalim; (2) *Takova bi Maria* (govori S. Nau-

(1) *Tom. 1. Omel. 27.* (2) *Lib. 2. de Virg.*

çitegl) *da gne jedne same xivgliegne biase svijn uvixbagne*. Prisla buduchi na çetarnaest godistaa svoje dobi; i ostala sama brez svoji pridraghi Roditegliaa Joakima, i Anne, koji biaju jurve priminuli, Misniczi Templa, kojima ostavase dusnost od gne pomgnu imati, odluçise nachi gnoj jednoga Zaruçnika, kojibiojse po Zakonu pristojao. Parvi glas od udaje xestokoje smuti, buduchi gnezina odluka bila provesti onde svoj xivot u bitju Diviçanstva, i u sluxbi Templa; ali Misniczi nepofalise ovu gnezinu odluku, kako ne dobro podobnu Zakonu, a mnogo magne u jednoj Diviçiczi od kuchie Davidove, k' kojoj osobito biaju upravgliena sva obetagna varhu dosasnoga Messie; zato sudise to bitje protivno odregegnu boxanstvenoga Provigegna. Izkase dakle za gnu jednoga Zaruçnika, kojibi bio od kolina Judina, i od iste kuchie Davidove, koji bi Jozip: po obiçaju onda sveto uzdarxanu megiu Xudijam xenechise i udajuchi s' kipima vlastitoga Kolina, i to za neodczipitse od Rodbine, za nerasuti posidovagna, za neizmisati Plemêna, a osobito kadse radiase od Chieri jedinicze svoga roda. Premda Maria prigoruchie xegliase ostati Diviczom, i ovako mogliase çesto Gospodina: *Tisi posidovao moje sarcze jos lippo od parvoga çasa, od kadasiga stvorio, i tvoj Duh prebivaoje u Tilu momu, kako u svomu Templu, nedopusti, da drughi u gnemu dila bude imati*: ali

nebia-

nebiaſe do tada varhu toga uçinila zavita, jer uçiniti zavit, i bixati od udaje çignaſese stvar protivna Zakonu, i Bogoçastju, kojese tada uzmnâxaſe po uzmnaxagnu poroda, i daga bude bila uçinila, bilibiga Misniczi razçinili, i po svaki naçin svarnuli dase udade: Ona dakle znaduchi dostojanstvo posluha, kojije puno ugodnji Bogu od kojegamu drago drugoga Posvetiliſta, jer s' posluhom posvechivamo Bogu vlastitu vogliu, a drughim Posvetiliſtima drughe stvari nami magne draghe, prilagajuchise hotignu Stariſinaa, i ufajuchise, da boxanstveni Zaruçnik çuvaobi gnezino Diviçanstvo, prista udaji: Ovoje nauk Angeoskoga Nauçiteglia Tome Svetoga: (1) *Majka Boxja neczinise, pria nego bi zaruçena Jozipu, daje diviçanstvo czilovito bila zavechiala, dali premda xelilaje uzdarxati diviçanstvo, varhu ovoga niſtanemagne vogliu svoju podloxi hotignu Boxjemu*. Ali posli negose zaruçi s' Jozipom Svetim, i utemegliena, da ispunivſi Zakon, i vogliu Stariſinaa uzimajuchi Zaruçnika zemaglskoga, bilabi stvar ugodna Bogu, da zajedno s' istim Zaruçnikom uçini gnemu zavit Diviçanstva, i buduchi naſla u Jozipu jednako prighnutu vogliu, nepomagnka uçiniti ovo posvetiliſte svoga Tila, po sudu S. Tome, i drughi mnogo

izvar-

(1) *Loc. cit. art. 4. in C.*

Digitized by Google

izvarsiti Otaczaa: (1) *zatim paka uzamsi Zaruçnika, kako biase po obiçaju onoga vrimena, s' gnim ujedno uçini zavit diviçanstva*: tako da imademo rechi, da Maria primi Zaruçnika s'ufagnem nachi u gnemu, kako istinito i nage, ne drugo, izvan jednoga çuvaocza svoga Diviçanstva. Duh S., koji s'osobitom pomgnom çuva duse çiste, i koji vladase s'Sarczem Marijnim, i Jozipovim, bi oni, koji sjedini i Mariu, i Jozipa u ovoj svetoj odluczi, i u jednomu dillu bogoçastja toliko neobiçajnomu, i svarsenomu.

Pristojnoje dojsto rechi, da Maria parvo negojoj bi uçignena naviſtegne od Angela (koje naviſtegne slidi dva miseeza posli prigestitoga zaruçegna) bilaje jurve utvardila s'zavitom svoje Diviçanstvo, çim Angelu, koji gnoj obitase jednoga Sina, slobodno odgovori: (2) *Kakochie to biti, kada muxa nepoznajem?* gdi S. Agustin prigodno nadostavglia: (3) *Sto dojsto nebi rekla, dase nebude pria Diviçza Bogu posvetila*. Sasvim dajoj biase Angeo bistro rekao: Sin, kojichiese od tebe poroditi, zvatichiesga Spasitegliem Svita, biti hochie po svaki naçin velik, i gnegova çudnovata dilla çinichiega poznati za Sina Privisokoga, i kraglievachie varhu

sve

(1) *Ibid.* (2) *Luc. c. 1. v. 34.*
(3) *Lib. de Sancta Virg. cap. 4.*

kye kuchie Jakovglieve, ne zà nikoliko godinaa, dali uvike, i gnegovo kraglieštvo nechie imati svarhe; sasvim tižim Marianıu odgovori: (1) *Kakochie to biti, kada muxa nepoznajem?* Biti Majkom; i biti Diviczom çinese dvi stvari megiu sobom protivne, i koga zavit stiska da uzdarxi divičanstvo, nijedno premda plemenito, i priveliko obetagne nezadovogliuje, joſ akobi bilo i od Angela uçigneno. Bi od potribe, daje Angeo izvadi iz sumgne, i dajoj dobro istumaçi, dabi ona ne po çoviku, dali po kriposti Duha S. izaſla Majka, i da potvardi svoju besidu s' jednim skornim i ukuchnim dogagiajem, nadostavgliajuchi, da Bogh biaſe dao jednoga Sina Elixabeti gnezinoj Rodiczi jur staroj i neplodnoj, radi çesa mogaſega joſte dati i jednoj Diviczi.

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, od svega ovoga vi dobro vidite koliko dobro pristojise Marji ime od najparve prilike i kraglicze Diviczaa; ako je ona bila najparva, kojaje uçinila Bogu zavit od vikovitoga Diviçanstva, i ako ovo toliko vehoma proczignivaſe, dabise bila odrekla i istoga Materinstva Boxjega za neizgubitga. Ostâla Marijna kragliestva biſſejoj sloxena parvo gne, ili od gne-

zi-

(1) *Luc.* I. *v.* 34.

zinoga boxanstvenoga Sina posli gne., ali ovo od Diviczaa na niki naçin hotijoje Bogh., daga ona kao s' vlastitom svojom rukom sebi uçini, jer s' svojim izghledom, s' svojim vikovitim zavitom od Diviçanstva, s' odbaczegnem slave i krune Materinstva, boxanstvenoga, akose nebi moglo s' Diviçanstvom pogoditi, postavi temeglie ovomu kragliestvu, i uzdighnuga na ono poſtegne, na onu czinu, i na onu privisoku sliku, od kojese vechia ni izvarsitija nemore datti. Ona uzdighnu Bariak, za kojim priteghnu broj priveliki Diviczaa, koje slide nebeskoga Zaruçnika, i slagaju lipſij dijo Dvoranaa gnegovi. U Pismi 44. *Izmetnu sarcze moje riç dobru*, u kojoj Duh S. po usta Kraglia Davida odvech bistro izkaziva kragliestvo Issukarstovo, i zajedno ono ove nebeske Kraglicze, uprav prorokova veliki broj Diviczaa, kojebi ona s' izgledom svojim k' Issukarstu privela: *stade Kraglicza obdesnu tvoju u hodichi pozlachienoj okruxena s' razlignostju* i ost. *privestichiese k' Kragliu Divicze po zagnom, rodicze gnezine prinesuse k' tebi; prinesuse u radosti, i veseglju, prividuse u Tempao Kraglia*: ſto joſ bistrie tumaçise ovako: Ova velika Kraglicza, o Kragliu slave, dovestichie tebi u druſtvu svomu jedan priçudnovati broj duſaa çisti, i neosquargneni, koje naslidujuchi gnezin izgled, posvetichieti svoje diviçanstvo, s' vesegliem i s' radostju prichi hochie u Tempao, gdi-

se

Digitized by Google

se tebi klagnat imadu na zemgli, a potom toga u oni tvoje slave na Nebu.

Nevidimoli mii, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, izpugneno ovo Proroçanstvo, joſte kako iste riçi Proroçanstva iznose, u tolikim Manastirima, i u tolikim Skupſtinam Diviczaa Redovniczaa, koji Maria jest Majka, Voditeglicza, i prilika? Ali ne samo Xenam, dali joſ i Gliudma bi Meſtrovicza Maria od ove glasovite kriposti. Dika, i zavit çistochie izage po za ovim opchieni muſku, i xensku. U Oçitovagnu viddi Apoſtoa Ivan stoo çetardesset igliadaa, (1) *koji s' xenam nisu bili osquargneni: Divczibo jesu*. Ovosu oni, koji otreseni od ghliba zemglie, ociſchieni od svake grubochie putti, izabrani iz megiu svi gliudij, slide izblixjega Jagncza neosquargnenoga, nitise od gnega nikad odczipgliuju. Ovimaje dopuſteno pivati pismu novu fale i zafagliegna prid Pristogliem Boxjim: Pismu novu, ni od Marie pria ikad çuvenu, kojase od nikoga drugoga nemore pivati, nego od gni: (2) *I pivaju kao pismu novu prid pristogliem, i prid çetrima xivinami, i Starczima, i nemogaſe niko recbi Pismu, nego ono stoo çetardeset i çetri igliade*: jer buduchi zavit jedan osobiti dar Boxji, i po isti naçin saçuvagne Diviçanstva,

tko-

(1) *Cap.* 14. *v.* 4. (2) *Ibidem*.

tkogagod nije primio, nemore ni zafaglivati na gnemu, a tkojegod s' gnim bio nadaren, imade s' najdubgliom poniznostju sarcza zapoznatiga sebi podigliena od boxanstvenoga Milosardja, i zafaglivati Bogu brez pristanka, premda nemoremu nikad zadovoglno zafaliti. Ja dobro znadem, da S. Bernardo darxi za Divcze i one kipe, koji posli nego izgubiſe Diviçanstvo, stiçu dostojanstvo jedne dughe çistôchie: *Dugga çistochia* (govori on) *proczignujese koliko i Diviçanstvo*: Alije ovo jedno diviçanstvo od prilike, a ne od istine. Nije pak uzrok od malahna uzbugegna na pomgnivo çuvagne çistochie, znati, dase s' gnom na kojigod naçin stiçe czina, dostojanstvo, i slava diviçanstva.

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, nadaregne diviçanstva nije svakomu podano, nitje za svakoga zavit çistochie; aliſe uzdarxagne svima pristoji, joſ i oxegnenim, i udanim; zato ujme ovoga svimaje potribita osobita pomoch Boxja. Tko joſ imade vrime za odluçiti varhu stagna i xivgliegna svoga, tojest hochieli u çistochi, ili u xenidbi xiviti, potribu imade od velika prosvitgliegna za dase neprivari u izabragnu. Tkoje obetao Bogu s' zavitom uzdarxatise u çistochi, imade potribu od velike pomochi, i od mnogo opazne pomgne za uzdarxati riç, kojuje zadao Bogu. Tkose nahodi brez zavita u bitju çistochie, imade postaviti pomgnu privelikų, za neubargliatise: a napokon tkose

naho-

nahodi u xenidbi, i on potribu imade od Boxje pomochi za dase nebi otrovao s' likariom xenidbe sluxechise naopako i netrizmeno, ili potravſi viru po prigliubodinstvu. Sveti Job vapiaſe Gospodinu: (1) *Tko more uçiniti çista od neçista zaçeta sjmena, jadaki ne ti, koji sam jesi?* A Salamun joſ pravedan u poçelo svoga kragliestva govoraſe: (2) *znaosam, dase inaçije nemogu uzdarxati, vech akobi Bogh dao, i ovo isto biaſe mudrost znati, çigov biaſe ovo dar; pristupi k' Gospodinu, i uzmolise.*

Ovako imademo uçiniti svi mii, i s'svegernim, i s' gorûchim molitvam prositi u Boga ovi dar prikladan bitju naſemu, ali za isprositiga, oh koliko puno, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, korisna bichie nami Obrana Marijna, koja jest kraglicza Diviczaa, oghledalo uzdarxagna, i najparva Meſtrovicza zavita vikovite çistochie! Nu Priblaxena Divicze, kadsi jurve ti osobitim naçinom naſa odvitnicza, i braniteglicza, izprosi svakomu od nas od Boga, da po duxnosti naſega bitja dijoniczi budemo od onoga dara, kojije u tebi bijo svarſen podpuno, pria nego u ijednomu drugomu stvoregnu

(1) *Cap. 14. v. 4.*
(2) *Sap. 8. v. 21.*

Digitized by Google

gnu umarlomu. Po dostojanstvu i kripôsti tvoga utoçiſta neka czvate u naſim Czarkovgnaczima tako veliko i pomgnivo çuvagne çistochie, da nijedan od gni ostane omarçen ni od najmagne sumgne protivne çistochi, od kojesu uçinili, ilisu blizu za uçiniti zavit Bogu. U naſim Manastirima neka sveger izdiſe miris Diviçanski Gliglianaa, a puk naſ s' neporuſnim xivigliegnem prospe vogn prislatki Issukarstov po svoj Darxavi.

GO-

GOVOREGNE VIII.

„ POsli iskazagna kragliestva Marijna varhu svi
„ Angelaa, Patriárakáa, Prorokaa, Apoſto-
„ lza, Muçenikaa, Ispovidnikaa, i Diviczaa, tu-
„ maçise ime, kojejojse daje u Letaniam Lore-
„ tanskim od *Kraglicze Sviju Svetij*. Kakoje ona
„ pria vrimena opchienoga ostalim gliudima, joſ
„ i po nauku S. Tome, podpuno nadarena bila
„ s' razborom udigl negose jest porodila, takose
„ gnoj i kragliestvo varhu svi Svetij pristoji. Bi
„ odviſe Maria Korabglia novoga uvita megiu Bo-
„ gom i çovikom, i nije niko svet, nego u koli-
„ koje dijonik od ovoga blaxenoga uvita. I napo-
„ kon besidise od pravoga Bogogliubstva prama
„ Marij po nauku S. Tome. „

Sedam poglaviti dilaa kragliestva Marijna na Nebu miismo proſasni godinaa razmiſgliali: Angeli, Patriarke, Proroczi, Apoſtoli, Muçeniczi, Ispovidniczi, i Divicze. Ovi slagaju Poglavstva razliçita velike kraglievine, i od svakogasmo po sebi besidili. Sada, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, slidechi red Letaniaa Loretanski prikazivanamse na osmomu mistu joſ jedno zazivagne Marie, kako Kraglicze; ali od çesa Kraglicze? *Sviju Svetij*, s' kojim zazivagnem zapoznajemo Mariu za pravu kragliczu nesamo od sviju gori izbrojeni

Digitized by Google

Poglavstvaa, dali joſte i od svi Svetij, kojise pravo nepristoje nijednomu od takovi Poglavstvaa, i tako ako proſasti godinaa na ovi veliki Blaghdan Uznesegna Marijna na Nebo bilismo uzdighnuli naſe oçi, i razvidili sad jednu, a sad drugu stranu nebeskoga gnezina kragliestva, danas poghledat imadêmo na sve strane, za razumiti ſtogod od gnegova veliçanstva, u koliko gnegovu slavu dosechi morêmo s' naſim razumom.

I dojsto razgledajuchi mii sve one redove Angelaa, Patriarakaa, Prorokaa, Apoſtolaa, Muçenikaa, Ispovidnikaa, i Diviczaa, nenahodimo u nijednomu od gni ni virne Zaruçnicze, ni çiste Udovicze, ni malahnu Diçiczu, koja pria posidovagna razbora oprani od svake neçisti grija istoçnoga u svetomu karſtegnu, i priporogeni na xivot milosti, pria biſſe od nezdrile smarti umoreni, negoli imalo poznavaſe Boga, ili môgoſe ispovidati Viru, koju ispovidiſe za gni drughi na gniovu karſtegnu. Milost Issukarsta naſega Odkupiteglia pripravila jest joſ i ovim svima Sidaliſta slave na Nebu, ali nije zabrojila u red Diviczaa one, koje poſteno xivot provedoſe u Xenidbi, a ne ni one, koje u udovstvu slidiſe xiviti do smarti, kako joſte nije zabrojila megiu Muçenike, ili Ispovidnike onu Diçiczu, koja biſſe porazena radi Issukarsta, niti stupiſe na vrime razbora, i govorêgna, za ispoviditiga. I sasvim tizim svi ovi pri-

sto-

stojese kragliestvu Marijnu, jer ona u Xenidbi bilaje Meſtrovicza Zaruçniczaa, u udovstu bilaje Nauçiteglicza Udoviczaa, i priteçêna od razbora, iſtom negose porodi, udigl zapoçe faliti, i blagoslivati Gospodina, i moremo rechi, da ona u ovomu duxnomu dillu poznavagna i ispovidagna Boxjega zadovoglivaſe za svu malahnu Diçiczu, koja nebiſe tako nadarena. Slagajuse megiu sobom Sveti Otczi, da Priblaxena Divicza bilaje priteçena od podpunoga razbora pria od ostali Gliudij, i S. Toma premda to nadaregne u gnoj nezapoznava doçim ona bilaje u utrobi zatvorena svoje Matere, (1) uçêchi, daje to bilo nadaregne osobito Issukarsta Gospodina naſega, ispovidaga sasvim tizim iſtom nego ona bi porogena na svitlost. I kako nije bila osquarnuta od grija istoçnoga, paçe bilaje posvechiena od parvoga çasa svoga priçistoga Zaçetja, tako nije moghla s'parvim dillom svoga razbora, nego poznati, blagosloviti, i zafaliti Gospodinu, i ovoje jedan najbogli naçin za ispovidatiga.

Istinita stvar jest, da red ilivam rechi Poglavstvo Ispovidnikaa uzdarxi u sebi i muſko, i xensko, kako i poglavstvo i red Muçenikaa, i Pro-

(1) 3. *part. quæst.* 27. *art.* 3.

rokaa, i ostala priliçna, i zato Zaruçnize, i Udovicze mogu imati misto megiu Ispovidniczima; sasvim tizim zûk ove riçi neprikaziva naʃemu razumu, nego samo kipe muʃke; zato rekaobi da S. Majka Czarqua zazivagnem Marie kako *kraglicze sviju Svetij* datnam hochie da boglie razumimo, daje ona kraglicza sviju Svetij i Odabrani, muʃki, i xenski kojegamu drago Poglavstva, reda, i dostojanstva oni bili, ili najviʃega, ili sridgnega, ili najnixjega. Ako Maria jest Haznadaricza milostij Boxji, akosu gnezine molitve najkriposnije kod boxanstvenoga Sina gnezina, ako po ovoga utoçiʃtu mii svaka dostixemo od Otcza Priviçgnega, a iz megiu svega ostaloga milosti, koje moremo dostighnuti, najvechiaje ona od naʃega odabragna za slavu nebesku, koliko u ovomu pripomâga Obrana Marijna, tolikose çini oçito, da svi oni, koji dostiguju slavu viçgnu, poznat imadu Mariu za svoju kragliczu, i joʃ nesamo radi ovoga obzira, dali joʃte jer ona uxiva punnost one slave, od koje ostali Odabranij dijoniczisu vechie, ili magne po veliçini milosti, koju dostigoʃe na zemgli. Puna milosti na zemgli bi Maria, jur s' ovom pofalom pozdravgliena od Angela Gabriela *Zdrava Mario milosti puna*, i zato puna joʃte slave ona jest na Nebu s' napugnegnem toliko vechma prikomirnim i nadlazûchim u izvarsitôsti sve Pribivaocze Nebeske; koliko viʃʃia jest slava jedne kra-

glicze

glicze varhu svi kipaa i redôvaa gnezina kraglie-
stva.

Odviʃe Maria bi Korabglia novoga uvita megiu Bogom, i çovikom, kako jurve, Bratjo i Sinczi pripogliubglieni, istumaçiosam vami u zazivagnu Marijnu s' ovim imenom: *Korabglio Uvita*, zabuduchi da u gnezinoj Utrobi bi uçigneno u kipu Sina Boxjega çudnovato sjedignegne Naravi Boxanstvene, i Gliudske, i nitko jest Svet, nego u kolikoje dijonik uvita uçignena megiu Bogom, i çovikom, s' kojim Bogh posvechiva, tojest razluçuje od skupa izgubgliêgna, i uzima za svoje osobito, i prima u broj svoji priategliaa one, koje izabire. Sada ovi uvit joʃ pria uçignen, i ponovglien vechie krat u staromu Zakonu kao u osignu, i u sliczi, napokon bi utvargen, i s' peçatom ugovora viçgnega zapeçachien kada Sin Boxji uputise u priçistoji utrobi Marijnoj; zato svi Svetij, kako xiva ʃiда otaistvenoga Tila Issukarstova, uklopglienisu u ovoj Korabgli, i pristojese ovomu pritvardomu uvitu, kojemu Maria na ime sviju oçito prista, kada navistitegliu Angelu odgovori: *budi meni po riçi tvojoj*.

Ali s' imenom Svetij razumese zvani nesamo oni, koji kragliuju na Nebu; da joʃ i oni, koji najparvo po Karʃtegnu posvechieni, a potom toga od milosti posvetglive utvargeni po drughim Sakramentima sluxe dostojno Issukarstu na zemgli, zo-

 vuse,

vuse Sveti, od koji çesto besidi Apostoa u svojim kgnigam, koje slase *svanim Svetim*, ili Rima, ili Corinta, ili samo *Svetim* Efexa, ili grada Filippa, illi kojegagod drugoga mista, i Apostoa isti neuzimase sebi nego najposlidgne misto megiu ovima Svetim: (1) *meni sviju Svetij najmagnemu*, i dostojno zovuse Sveti, jersu razluçeni od broja, i odczipglieni od opchiêgna grisnikaa, paçe po Viri, i po neosquarnosti xivota k' Boguse priblixaju, i u chiudi posteni, a sjajni u kripostima, opchie s' ostalim gliudima, kako dabi jurve opchili s' Duhovima blaxenim, i kao daje gniova varsta vechie angeoska, negoli çoviçanska. I more biti, da Czarqua zazivajuchi Mariu kako Kragliczu sviju Svetij, hotilaje razumiti i od jedni, i od drughi, tojest toliko od oni, koji slavodobitniczi kragliuju na Nebu, koliko od ovi, koji bojuju na zemgli, koji u istinu nechie mochi boglie utvarditi napridovagne u dobru, tojest u stagnu Svetigne, nego darxechi prid oçima veliki izghled Marie kraglicze, i Mestrovicze sviju Svetij, i utiçuchise Obrani gnezinoj. Ako nejma Poglavstva ni Reda Svetij na Nebu, koji nije podloxan Marij, nejma na zemgli nijednoga, damu netribuju mnogo gnezine molitve, s' kojima ona dostixe od Boga

(1) *Ad Ephes. cap. 3. v. 8.*

ga po Issukarstu Muçeniczima, i Ispovidniczima jakost, Biskupim bdegne, Czarkovgnaczima pomgnivo uzdarxagne dobri upravaa, Diviczam razbor, Zaruçniczam virnost, Udoviczam odstupagne od svita, Vladaoczima praviczu, gniovim Sluxiteglima svit, Podloxniczima posluh, Mladichima hitrinu na dobro, Gliudma pamet, Starczima zrilost, a svima sveti strah Boxji; zato tkogod xeli imati misto u kragliestvu Svetij na Nebu, neka iſte sa svom pomgnom imatiga pria u kragliestvu Marijnu megju gnezinim bogogliubnim na zemgli.

Alise pristoji, da naſe bogogliubstvo bude pravo i istinito, a ne laxglivo, ni onako, kakovo izmiſgliaju niki Karſtjani, koji provodechi jedan xivot ghgnusan i barloxan, czine dasu puno bogogliubni Marij, samo jer svaki dan govore mnoghe zdrave Marie, i poste nikoliko putaa priko godiſta, i ſtuju nike osobite Gospine Svetkovine. Ovosu stvari dobre, ali za boglie rechi, ovosu dila pokazagna i biliga izvagnskoga bogogliubstva, ali nisu poniſto dilla istinitoga i pravoga bogogliubstva, koje nejma biti samo izvagnsko, dali iznutreno, i utemeglieno u sarczu. Štite, Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, ſtite ſto Angeoski Nauçitegl Toma S. (1) uçi ujme bogogliubstva, koji

(1) 2. 2. *quest.* 82.

s' jednim czilim iziskovagnem tumaci ʃtoje bogogliubstvo pravo i istinito. Ondichiete vidʃti i poznati, da bogogliubstvo nije drugo, nego dillo naʃe voglie za hitro i pospiʃno uçiniti sve ʃto tiçe i gleda sluxbu Boxju. Kod Neznaboxaczaa zvalisuse bogogliubni oni; kojibise tako czilovito prikazivali laxglivim bogovom, dabi prigorili isti svoj vlastiti xivot za dobro opchieno, kakose ʃtije u Rimskim prosastim uspomenam, dasu uçinili nika dva imenom Deczia, tako da onisu pravo bogogliubni, kojise pridaju drugomu na sluxbu s' çastiu hitrom, i gliubeznivom, i brez imati opaze ni od istoga xivota, i podvezatise tkomugod na ovi naçin, izgovarase od Latinaa ovako *devovere se*, tojest posvetitise za tkogagod, i od ovuda izaʃloje ime od bogogliubnoga, i od bogogliubstva. Ako dakle mii hochiemo biti megiu bogogliubnim Marijnim, i na kojigod naçin dioniczi kraglíestva Marijna, koje ona varhu svi Svetij uxiva na Nebu, i na zemgli, imademose czilovito posvetiti na gnezinu sluxbu, i ovo bogogliubstvo nejmase samo pruxiti do Marie, dali dopriti lippo do Boga, jer, kako uçi S. Toma, pravo bogogliubstvo uzdarxise navlastito u stvarima boxanstvenim: (1)

bogo-

(1) *Loc. cit. art.* 3. *ad secundum.*

Digitized by Google

bogogliubstvo okolo onij, kojasu boxanstvena, zaboravgliase; i zato pria reçe, da bogogliustvo, koje mii nosimo Svetim ili xivim, ili martvim, nejma u gnima dospitka imati, dalise k' Bogu uzdighnuti, kojega ʃtujemo u gnegovim Slugama: (1) *bogogliubstvo, kojese nosi Svetim Boxijm xivim, ili martvim, nedospiva u gnima, dali prelazi do Boga, u koliko tojest u Slugama Boxjim, Boga ęastimo*.

A ʃto drugo Maria od nas xeli, nego da virno ispunimo, i s' dillim dillujemo sve ʃto gnezin boxanstveni Sin jest nas nauçio, i tako da s' dillim pokaxemo dasmo dobri Karʃtjani, tojest pravi nasliedniczi Issukarstovi? Hochieli mochi Majka poznati za sebi bogogliubna onoga, koji tlaçi, i pogargiva Sina gnezina, i propignega iznova? Hochieli mochi priati pozdravgliegna, premda priliçna onim, koje gnoj uçini jedan Angeo, ali koja izhode iz jednoga sarçza neçistoga, i kojasu izustjena od ustaa otrovani s' svakim barlogom, ona, kojaje Majka svakoga poʃtegna? Hochieli mochi ona, koja joʃ od poçela Svita bilaje odregena da boj bojuje s' Zmajom paklenim, i da satare glavu gnegovu, priati za svoje bogogliubne one, kojisu udruxbi s' gnezinim Nepriategliem? Hochieli

L 2 mochi

(1) *Art. 2. ad tertium*.

Digitized by Google

mochi ona, kojaje sva çista i lipa, i koja nikad ni po istoçaju, ni po dillu nije bila ni od najmagnega grija osquarnuta, darxati za sebi draghe one, koji tarçu po putu izgubgliegha, i spavaju u prahu svojì grijaa? Hochiell mochi ona, koja izdise miris pomastij najdragoczinij, i vogn ugodni Mirre najizabranije, podniti, da k' gnoj pristupa tko s' smradom smardi najghnusnij opaçinaa?

Bratjo, i Sinczi pripogliubglieni, svismo mii pokazali na igliadu naçinaa, dasmo bogogliubni Marij. Ukazalismose gnoj bogogliubni, kad jos malahna diçieza buduchi, bismo upisani u çasnu Skupstinu Rozaria, i u drugu od svetoga Carmela, potom toga u drughe Skule, i skuppe bogomione, koji svi imadu Mariu za svoju Branitegliczu. Naresli u godistij nastojasmo s' velikom pomgnom biti zabrojeni megiu bratju Velike Gospe, od sedam xalostij, i od Loreta, a i u ostale priliçne Skupstine; ali izvan toga s' namise jest rodilo oçito, i opchieno bogogliubstvo prama Marij uznesenoj na Nebo; i ovo bogogliubstvo duxnoje sve Misnistvo, i vas Puk, kojise podloxan nahodi ovomu Parvostogliu Marij pokazivati, kada jurve jos od parvi i mnogo davni vikovaa ova nasa Czarqua diçise od imena Marie Uznesene na Nebo, s' kojimie prisrichno nadarena, i sva blagdâna pokazagna ovoga priveseloga dneva, kojega vii toliko sarçeno çastite, drugo nisu, nego toli-

ka

ka svakolitna ponavgliagna vaſega pravoga bogogliubstva, I toliki glaasi, koji naviſtuju na sve strane ove Darxave svim Puczima, i svima Narodim, daste vii bogogliubni Marij.

Ali ſtoje najboglie u bogogliubstvu prama Marij, sveſe uzdarxi u naslidovagnu gnezinj kripostij. Marja bilaje velika Meſtrovicza, velika Prilika, i oghledalo pribistro svake kriposti. Ondi zapet imademo naſ poghled, u kolikonam milohavnost naſi oçiju dopuſta; i dokle dopriti more naſa snaga ukripgliena od milosti Boxje po Issukarstu; nastojat imademo sa svom pomgnom, i sa svim mogujstvom iste gnezine kriposti naslidovati. Naslidujmo dakle gnezinu prigotûchju gliubav prama Bogu, i prama Iskrignemu, gnezinu poniznost, gnezinu çitochiu, gnezino ustarpgliegne. Proſtimo çesto gnezin xivot; i u gnemu nachi hochiemo priçudnovati prosvitgliegnaa, za dobro vladitise u svakomu stagnu, i okoristimose; i to uçinivſi, mochiemo rechi, dasmo istinito gnoj bogogliubni, i dase uſamo biti od gne pomoxeni za napridovati u kragliestvu Svetij na zemgli, kada jurve ona jest na Nebu, i na Zemgli *Kraglicza Svetij sviju*.

SLAVA BOGU.

KAZALO

Govoregnaa svijù.

Digitized by Google

NAÇIN PRIBOGOGLIUBNI

ZA ʃTOVATI

PRISVETO UZNESEGNE

MARIJNO NA NEBO

PRIKAZAN SVEMU PUKU NARODA SLOVINSKOGA

a osobito svim Pravovirnim

BOSNE I HERTCZEGOVINE

od Prisvitloga i Pripoʃtovanoga Gospodina

GARGURA IZ VARESSA

BISKUPA RUʃPKOGA,

I NAMISNIKA APOʃTOLSKOGA.

Digitized by Google

Koji prosvitgliuju mene, xivot viegni imatichie.
Czarkovgn. na pogl. 24. redczu 31.

Digitized by Google

JEdan veliki Sluga Boxij, i Blaxene Divicze Marie, nadahnut od Boga stavise vruchie moliti Majku od Milosardja, dabimu objavila, kojubi stvar on mogao uçiniti na ovomu Svitu na çast gnezinu, kojąbi gnoj najdraxja i najpriatnija bila, videçhi da mnoghi gnezini bogogliubni na Svitu sluxbu prikazivaju gnoj na razlike naçine: i tako molechi, i prixestoke pokore çinechi ova sveta duſa, bi dostojna, da posli mnogo godinaa ukaxemuse Kraglicza Nebeska Divicza Maria, i damu ovako reçe: Priugodnomije bilo tvoje prosegne, o moj pridraghi Sinko, zato doſlasamte ovde obeseliti. Znaj dakle, da nejma stvari, koju more uçiniti Duſa xivujûchia meni draxu, i ugodniju, ſto pripomochimi zafaglivati Trojstvu Prisvetomu na neizreçenim milostima, kojesam priala u ças moga Uznesegna na Nebo. Tko radi toga xeli dillovati svoje spasegne, imati moju obranu, i ufatise dostighnuti nakon godine jednu milost, kojumi bude prositi, iſtom da bude za vechiu Boxju slavu, i gnegovo vikovito spasegne, neka klekne na kolina, i poklonise Otczu, Sinu, i Duhu Svetomu, govorechi ove Molitve, koje slide.

U ime

Digitized by Google

I.

U ime Otcza, i Sina, i Duha Svetoga. Amen.

Veselimse, i od svega sarcza radujemse s' tobom, o Priblaxena Divicze Mario, jer po osobitomu nadaregnu Otcza Nebeskogá, bilasi joſ od vika odabrana i odregena za Majku Boxju, napugnena milosti parvim çasom zaçetja tvoga neosquargnenoga u Materinoj Utrobi, dasi zaçela Sina Boxjega po Duhu Svetomu, i dasiga porodila brez bolesti, i brez ijednoga osquargnegna tvoga Diviçanstva. A sad sa svim Dvoranim Nebeskim klagnajuchise ja ponizno Tebi, Otçe priviçgni, nedospiveneti fale uzdajem na ime iste Priblaxene Divicze Marie radi sviju milostj, kojesi istoj, kako pripogliubglienoj Chieri tvojoj podilio; a osobito zafaglivamti na mogujstvu privelikomu, s' kojimsije nadario uzviſenu gori na Nebesa: i umiglieno prosim, da po utoçiſtu iste Prisvete Divicze Marie dopuſtimi milost N. N.

Otçe naſ, Zdravu Mario, Slava Otczu i ost.

II.

Veselimse, i od svega sarcza radujemse s' tobom, o Priblaxena Divicze Mario, da po osobitomu daru Sina Boxjega, gnegasi dojila, i uzdighla kako çovika, dasi bila Muçenicza, i Kraglicza Mu-

çeni-

Digitized by Google

çenikaa, stojechi kod Krixa Issusova, i od gnega osobito nadarena u vrime slavnoga Uskarsnutja, i Uzaſastja na Nebo, i u Priſastju Duha Svetoga, dasi sveger sveto xivila, brez ikad upasti ni u najmagne pomagnkagne. A sad sa svim Dvoranima Nebeskim klagnajuchise ja ponizno tebi, Sinu priviçgni, nedospiveneti fale uzdajem na ime iste Priblaxene Divicze Marie radi sviju milostij, kojesi istoj, kako pridragoj tvojoj Majczi podilio; a osobito zafaglivamti na mudrosti privelikoj, s' kojomsije uzviſenu na Nebo prosvitlio: i umiglieno prosim, da po utoçiſtu iste Prisvete Divicze Marie dopustiſmi milost N. N.

Otçe naſ, Zdrava Mario, Slava Otczu, i ost.

III.

Veselimse, i od svega sarçza radujemse s' tobom, o Priblaxena Divicze Mario, jer po osobitomu nadaregnu Duha Svetoga bilasi priizvarsno nakichiena sa svim kripostima, u Duſi, i u Tilu uzviſena na Nebo, odregena Kragliczom Neba, i Zemglie, sviju joſte Angelaa, i Sveti Boxji, i uçignena Odvitniczom naſom primogûchiom, i Majkom Milosardja. A sad sa svim Dvoranima Nebeskim klagnajuchise ja priponizno tebi, Duſe prisveti, nedospiveneti fale uzdajem na ime iste Priblaxene Diviçze Marie radi sviju milostij, ko-

jesi

Digitized by Google

jesi istoj, kako priugodnoj Zaruçniczi tvojoj podilio, a osobito zafaglivamti na onoj prigorûchioj gliubavi Boxjoj, s' kojomsi raxegao gnezino priçisto i prisveto Sarcze u vrime gnezina prislavnoga uzaʃastja na Nebo: i umiglieno prosim, da po utoçiʃtu iste prisvete Divicze Marie dopustiʃmi milost N. N.

Otçe naʃ, Zdrava Mario, Slava Otczu, i ost.

Pisma na çast Velike Gospe.

1. Svi Marie Sinczi milli,
Ke na smarti niste bili,
Skupno sada pristupite,
Smart, grob, slavu gne vidite.
2. Sesdesêto litto i trechie
Xivuch ona, kad to vechie
Ogagn Boxje sve gliubavi
Gorech s' Bogom gnu sastavi.
3. Jur biaʃe sveta Vira
Napunila Svit vas mira,
I Marie sarcze çisto
Xelit poçe viçgne misto.
4. Tad Gabriel Angeo Sveti
Hitro s' Neba k' Marij sleti,
Slatke smarti prini çaʃu,
U Raj zove Majku naʃu.

5. Ra-

Digitized by Google

5. Rastapase sarčze Majke
Od gliubavi bolli jake;
Liga s'tilom, konça, skrati,
Pripravise s' Sinom stati.
6. Iſtom nego razumiſe
Puczi virni, svi rekoſe:
Naſu Majku sad vidimo,
Gne blagoslov mi primimo.
7. Svise zato gnoj utiçu,
Kliçu prid gnom, slatko plaçu;
Vele: Majko naſa draga,
Nebeskognas puni blaga.
8. S' posteglicze tad Maria
Sveji u krilo svoje prija;
Millujeji, garli, tiſſi:
Neplaçite, moji bivſi.
9. Issusovi vazda bud-te,
Sarcza vaſa gnem darujte:
Tako i ja milla Majka
Bitvam hochiu brez pristanka.
10. U mom sarczu sve vas nosim,
U Issusa moga prosim,
Davam prosti, davas spasi:
Molbâ moji tosu glasi.
11. To svi çujuch uzdisaju,
Medne suze prolivaju;
Marjinom smartju umriti
Svi xegliaju za s'gnom bitti.

12. An-

Digitized by Google

12. Angeoski tad ozgora
Udigl sleti devet Corâ;
Sa svim Svetim Issus prige,
K'Majczi dragoj svoj' unige.

13. Raj na zemgli tadse stani,
Zapivaʃe svi Obrani;
Gospe Duʃu plam glubavi
S' çistim tilom tad rastavi.

14. Udigl çista Golûbicza
Bi u krilu viçgneg' Otczà;
A u trechi dan po smarti
On dadde gnoj uskarsnuti.

15. Na Nebesij proslavgliena,
Varh Svi Svetij uzviʃena,
Majko Boxja, bud-nam Majka,
Odvitnicza joʃ prijaka.

16. O Mario, millom Majkom
Zovemote, joʃ prislatkom;
Gor-nam sarcze Ti podighni,
Uʃʃi molbam naʃim prighni.

A. M. E. N.

Digitized by Google

Iskrivgliena	na listu	na red.	Ispravi.
Uzdarzane	1	11	Uzdarxane
Nadiravajuchivas	10	15	Nadarivajuchivas
doxivagnem	13	22	dozivagnem
zivinam	23	19	xivinam
zabilizenoje	29	11	zabilixenoje
dilovati	31	28	dilovali
vaſegna	32	8	vaſega
snazno	32	16	snaxno
uziva	32	26	uxiva
uznezeni	82	27	uzneseni
pamet	50	20	pameti
kada	67	17	*kakoda*
priblazena	72	21	priblaxena
zapoçeti	78	5	zapoçeli
izkuziva	84	6	iskaziva
s' vakom	85	22	s' svakom
bozanstvenoga	89	1	boxanstvenoga
dilla	99	6	dillo
smarti	100	5	smart
najxestjoj	101	2	ñajxestji
nemogase	104	10	nemoguse
doparli	106	27	doparle
gnexinu	108	13	gnezinu
çasaosi	114	24	saſaosi
zove	117	12	zovu
duznost	120	5	duxnost

Martini Bottincham Liber; acquisit[illegible] Anni Domi 1843

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

